वार्षिक मूल्य (पोस्टेज सह) रु. १-४-०. Reg. no. B. 525.

श्री जैन श्वेताम्बर कॉन्फरन्स हेरल्ड.

પુસ્તક ૧૧. જાન્યુઆરી ૧૯૧૫. અંક ૧

વીરાત્ ૨૪૪૧

વિષયાનુક્રમણિકા.

નવીન વર્ષ મંગલ. કાવ્ય. (તંત્રી) ૧
The sacred books of the Jainas (Kumar Devendraprasad 2
" " and Jaina History Editor ... 6
પતન. કાવ્ય (પિયૂષ). ૯
તંત્રીની નોંધ. ૧૦
૧ નવીન વર્ષ. ૧૦
૨ સ્વ. શ્રી. ભગુભાઇ ફ. કારભારી. ૧૨
૩ મુનિમહારાજ શ્રી વલ્લભવિજયજી. ૧૫
અમારો પરિચય. ૧૬
સ્વીકાર અને સમાલોચના. ૨૭

માનદ તંત્રી.

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ.

બી. એ. એલ્ એલ્ બી.

વકીલ હાઇકોર્ટ - પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.

Printed,-by Lalchand Laxhmichand Shah at Shri 'Satya Vijaya' Printing Press, Ahmedabad, and Published-by Lalchand Laxhmichand Shri for Jain S. Conference at its office at Pydhownie, Bombay.

શ્રી ફાર્બસ ગુજરાતી સભા પારિતોષિકો.

એ સભાના વ્યવસ્થાપક મંડળના નિર્ણય અનુસાર પ્રસિદ્ધ કરવાનું કે—જે. એ... હાલ્ડેન કૃત Mechanism, Life and Personality ના સટિપ્પન ગુજરાતી **ભાષાંતર** સારૂ ૧૫૦) તથા મુદ્રણાદિ ખર્ચ જુદું અપાશે. ઇચ્છા રાખનારે તેના ભાષાંતરના નમુનારૂપે પૃષ્ઠ ૫૬ થી ૫૮ તથા ૮૫–૮૬ નું સટિપ્પન ભાષાંતર મંત્રી પ્રતિ તા૦ ૨૮ ફેબ્રુવારી સુધીમાં મોકલવું. મૂલ પુસ્તક જોવાની અપેક્ષા રાખનારને તે મંત્રી પાસેથી થોડા દિન સારૂ મળી શકશે.

નિબંધ—૧ સંક્ષિપ્ત વૈષ્ણવ મતનો ઇતિહાસ, ગુજરાતમાં તન્મૂલક સંપ્રદાયો અને તેમના તત્ત્વ નિર્ણયો.

૨ સૃષ્ટિ સંબંધમાં પરમાણુવાદ તથા વૈજ્ઞાનિક વાદનાં અવલોકન પ્રત્યેકના ફુલ્સકેપ સાઇઝ પૃષ્ઠ ૧૫૦ થી ૨૦૦ પારિતોષિક પ્રત્યેક સારૂ રૂ. ૫૦૦) મુદ્રાપણ વ્યયસહિત. નિબંધ મંત્રીને તા૦ ૩૦ સપ્ટેંબર ૧૯૧૫ સુધીમાં મોકલવો.

નવીન ગ્રંથ—સારૂ આશ્રયની અપેક્ષા રાખનારાઓએ સ્વગ્રંથની હસ્તલિખિત પ્રતિ મંત્રી (રા. તનસુખરામ મ. ત્રિપાઠી—ગીરગામ—મુંબઇ) ને મોકલી આપવી. અથવા તેમને સવિસ્તર ઇચ્છા દર્શાવવી.

છપાઈ બહાર પડી ચુકયું છે.

ગદ્ય પાણ્ડવ ચરિત્ર.

તાકીદે મંગાવો. **પત્રાકાર.** ઘણીજ જુજ કોપી છે.

કીંમત રૂપીયા ચાર. ટપાલ ખર્ચ જુદું.

કીંમત અગાઉથી રૂપીઆ ત્રણ, પાછળથી રૂપીઆ ચાર.

યશોવિજય ગ્રંથમાલા તરફથી પુસ્તકાકારે પ્રસિદ્ધ થયેલ આ ગ્રંથ અમારા તરફથી પત્રકારે ઉંચા કેટ્રીઝ કાગળો ઉપર કેટલાક સાધુ મુનિરાજના આગ્રહથી છપાવેલ છે, જેની ફક્ત ૨૫૦ કોપી છપાવી છે, માટે ગ્રાહકોએ પોતાના ઓર્ડર તાકીદે મોકલી આપવા. આ પુસ્તકથી શુદ્ધતા તથા સફાઇ માટે ખાસ કાળજી રાખવામાં આવી છે.

અધિપતિ જૈનશાસન—ભાવનગર.

हेरल्ड मासिकनी विषयानुक्रम सने १९१४.

ઐતિહાસિક વિષય.

Jagatseth's House 74, 106
ઐતિહાસિક માહિતી (C.D.Dalal) ૩૨, ૮૨
ઐતિહાસિક સ્વાધ્યાયો " ૧૨૧
છદ્મસ્થપણામાં પણ મહાવીરનો અપૂર્વ સમભાવ. (શેઠ કુંવરજી આણંદજી) ૩૫૫
બુદ્ધ અને જૈન (રા. પ્રભાશંકર) ૪૭૪
ભગવાનમહાવીરનોસમય,(બાબુપી.સી.મુકરજી)૪૭૦
મહાવીરસ્વામીની છદ્મસ્થા (મુનિ રત્નચંદ્રજી) ૩૩૯
મહાવીરનું પરોપકારી જીવન (રા. નેમચંદ ગિરધરલાલ કાપડિયા.) ૩૬૪
મહાવીરનો સમય અને ધર્મ પ્રવર્તક તરીકે મહાવીર (તંત્રી) ૩૭૨
૧ ભારતની રાજકીય સ્થિતિ–રાજાઓ ૩૭૨
૨ ભારતના ભિન્ન ભિન્ન દેશ. ૩૮૯
૩ ભારતની સામાજીક સ્થિતિ ૩૯૯
ભારતની ધર્મ ભાવના ૪૦૨
મહાવીરનો પ્રાદુર્ભાવ ૪૧૧
ધર્મ પ્રવર્તક તરીકે મહાવીર ૪૧૫
મહાવીરનું ઉચ્ચમાં ઉચ્ચ જીવન ૪૨૨
હાવીર સંબંધે કંઈ કંઈ (તંત્રી) ૪૩૨
હાવીરના દશ શ્રાવકો (રા. ગોકુળભાઇ નાનજી ગાંધી) ૪૭૮
હાવીર અને જૈનયુવકો (રા. ભોગીંદરાવ ર. દીવેટીયા. બી. એ.) ૪૯૬
ીર પૂર્વભવ સમાલોચના (રા. મોતીચંદ ગિરધરલાલ કાપડિયા. B.A LL.B Soliciter) ૩૨૫
વાવલંબન (રા. ફતેચંદ ક. લાલન) ૪૬૮
મણ ભગવંત મહાવીર (રા. પોપટલાલ કેવળચંદ શાહ.) ૪૯૨
ી મહાવીર–એમનું સેવા ધર્મમય જીવન તથા સર્વોપયોગી મિશન (રા.વાડીવાલ મો. શાહ) ૪૫૮
ીમદ્ મહાવીરના ચરિત્રમાંથી ઉદ્ભવતો બોધ. (રા. ફતેચંદ ઝવેરભાઈ) ૫૦૧

ઉપદેશ.

આનંદી થાઓ (રા. પાદરાકર) ૧૭૩
સામાયિકસૂત્ર વાંચતાં તજવાના દોષ (તંત્રી) ૧૮૧

કાવ્યમંજરી.

Service for Native Land 543
આત્મનિંદા અને વીરને વિનતિ ૩૨૩
આમલકી ક્રીડાઃ ૩૩૮
ઉદ્ધારક મહાવીર (શ્રી ખેડીદાસ) ૩૬૩
ઐતિહાસિક માહિતી (C.D.Dalal) ૩૨–૮૩
ઐતિહાસિક સ્વાધ્યાયો " ૧૨૧
કાઠીયાવાડી પહાડી (રા, નંદન) ૭૩
જળો (રા. નંદન) ૬૫
જીર્ણશેઠની ભાવના (પદ્મવિજય, વીરવિજય) ૩૫૫
દેશને ખાતર (રા. હર) ૫૪૫
દેશ સેવાનો ઉત્તમ માર્ગ (રા. અમૃત) ૫૪૪
દુનિયાની જુઠી બાજી (રા. વસંત) ૧૪૩
ભક્તવત્સલ મહાવીર (શ્રી રૂપચંદ) ૩૭૧
પ્રભુનું નામ વિસ્મરણ (હરખચંદ શ્રાવક) ૩૧૨
પ્રભુને ચરણે (રા. પાદરાકર) ૩૧૧
પિતાનું મૃત્યુ (તંત્રિ) ૨૦૭
પ્રીતીના સાચા ખોટા પડદા (રા. વસંત) ૨૦૮
પ્રબંધ (રા. સુશીલ) ૪૬૭
પ્રાર્થના પંચક (રા. પોપટલાલ કેવળચંદ શાહ) ૪૯૨
પ્રભુને વંદનાર્થે આવેલ ઇંદ્ર (શ્રી વિનયવિમલ) ૫૨૦
મન માયાનું યુદ્ધ અને આશ્રયની યાચના (રા. વસંત) ૧૬૩
મહાવીરનું ટુંકજીવન (રા. ભાવજી દામજી શાહ) ૩૫૩
મહાવીર કેમ જગન્નાથ થયો (શ્રી માનવિજય) ૪૩૧
મહાવીરને વિનતિ (શ્રી યશોવિજયાદિ) ૫૧૭
રમણિય મલિનતા (રા. અમૃત) ૧૦૫
વીતરાગ વીરપ્રભુના સાધુઓ કેવા હોય? (રા. પ્રાણજીવન) ૫૧૧
વીર ગુણોત્કીર્તન (ઉદયરત્ન, જિનવિજય, વિજયલક્ષ્મિસુરિ) ૪૯૯

વીરચરિત્રપરથી ઉદ્ભવતું વીરત્વ (તંત્રી) ૨૪૦
વીરના વ્હાલા શ્રાવકની વાણી (રા. પ્રાણુજીવન મો. શાહ) ૪૯૧
વીર નિર્વાણુ (શ્રી રૂપચંદ) ૪૯૧
વીરપ્રભુના બાલ્યકાળના દિવ્યનયન(રા.સુશીલ) ૪૬૭
વીરભક્તિ (શ્રી રામવિજય) ૪૭૮
વીર સ્તુતિ (શ્રી વીરવિજય) ૩૩૭
વીર પૂજા (શ્રી રૂપવિજય) ૩૧૨
વીરની લાવણી (ગિરધરલાલ) ૩૩૫
વીર વિરહ (શ્રી દેવચંદ્ર) ૪૬૯
શ્રી મહાવીર જયંતિ (રા. પાદરાકર) ૩૫૦
શ્રી મહાવીર સ્વામીના સત્તાવીશ ભવ (વીરવિજય) ૩૧૬
શ્રી મહાવીર સ્વામીના પાંચ કલ્યાણુક (શ્રી નિત્ય લાભ) ૩૨૦
ક્ષમાપના (રા. અમૃતલાલ દલસુખભાઇ શાહ) ૧

કૉન્ફરન્સ વર્તમાન.

ઉપદેશક પ્રવાસ ૩૯, ૯૪, ૧૬૦, ૨૩૪, ૫૭૩
ધાર્મિક હિસાબ તપાસણી ખાતુ ૪૦, ૯૬, ૧૨૯, ૧૮૫, ૫૭૪
ફકીરચંદ પ્રેમચંદ સ્કોલરશીપ-પ્રાઇઝ ૯૬
મંદિરોદ્ધાર ૧૨૮
સુકૃત ભંડાર ફંડ ૩૮, ૯૩, ૧૨૭, ૧૮૫, ૨૩૪

ચર્ચાપત્ર.

આ પત્રથી સ્ફુરતી વિધવિધ ઉક્તિઓ (રા. અમૃતતનય) ૩૫

ચિત્રો અને જીવન ચરિત્ર.

Short Life of Lord Mahavira (M. J. Mehta B.A.LL.B. Bar-at-Law) 284
Lord Mahavir-Ideal of self-sacrifice. (M. H. Udani B. A. LL. B.) 288
The Life of Mahavira in its practical relations to current Jainism (K. H. Kamdar B. A.) 294
ડાકટર ગૅરિનો (તંત્રી) ૫૩૭
ડાકટર જેકૉબી મહાશયનું સંક્ષિપ્તજીવન(તંત્રી) ૫૬૯
ધર્મગુરૂઓ તેમજ ધર્મોપદેશકો માટે અનુકરણિય થઈ પડે એવું એક અન્ય દર્શનીનું જીવનચરિત્ર (રા. સાકરચંદ માણેકચંદ ધડિયાળી) ૧૫૦
મી. મિસિસ એ. ગોર્ડન અને મી. સેઈન્ટીયર (તંત્રી) ૫૭૨
મી, હર્બર્ટ વૉરન (તંત્રી) ૫૭૧
શ્રીયુત સ્વ. વીરચંદભાઇનું જીવન અને કાર્ય (તંત્રી) ૫૪૫

તત્ત્વજ્ઞાન ધર્મ.

Jainism (Dr. Jakobi) 187
Mahavira's Jainism (J. L. Jaini Bar-at-Law) 279
Some Distinctive Features of Lord Mahavira's Teaching (Sushil) 304
જ્ઞાનચર્ચા (રા. ગોકુળભાઇ નાનજી ગાંધી) ૩૩, ૭૮, ૧૧૩, ૨૧૧

ધાર્મિક પરિક્ષાઓ.

એજ્યુકેશન બૉર્ડની ધાર્મિક પરીક્ષાઓનો અભ્યાસક્રમ ૧૨૯
સવાલપત્રો ૪૧
પરીણામ-ઇનામો ૯૯

પ્રકીર્ણ.

અમારો સ્વીકાર ૩૭
આબુના સંબંધમાં સરકારી ઠરાવ માટે ધન્યવાદના ઠરાવો ૭૦
થયેલ ભ્રમણા ૧૬૧
ડાકટર પ્રો. જેકૉબીને આપેલ માનપત્ર ૭૫
જૈનાચાર્ય શ્રીઆત્મારામજી મહારાજનીજયંતિ ૧૮૨
જૈન સમાચાર ૭
સેઠ દેવચંદ લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ફંડનો રિપોર્ટ અને હિસાબ ૨૩૬

શ્રી જૈનશ્વેતાંબર એજ્યુકેશન બૉર્ડનાં ગયાં ત્રણ વર્ષના કામકાજના અહેવાલનું અવલોકન ૨૧૦

વિદ્યાપ્રચાર.

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય ૨૦૨

ભારતના એકંદર શ્વેતાંબર જૈનોમાં વિદ્યા પ્રચાર કરવાની એક વ્યવહારૂ યોજના તથા અપીલ (રા. વીરતનય) ૪

વિવિધ જ્ઞાન વિસ્તાર.

Reperty of Jaiu Epigraphy 76, 110, 164

My impression of India with special reference to Jains & Jainism (Dr. Jasobi) 249

M. Guerinot's Introductions to His Essays on Jaina Bibliography (K. T. Shah B. A. B. S. C. Bar-at-Law) 257

જૈન સંબંધે પત્ર દિગ્દર્શન ૧૪૪

વિચારના કિરણો ૧૧૩

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ગણીકૃત૧૦૮બોલ૧૭૭-૨૨૮

સમાજ.

જયંતિ એટલે? (B R. D.) ૩૫૧

જૈન નામ ધારણ કરવાની આપણી લાયકાત (રા. તુલસીદાસ મોહનજી કરાણી) ૧૬૭-૨૩૨

જૈનો અને તેનું કર્તવ્ય (મુનિ જયવિજય) ૧૮૩

સ્વીકાર અને સમાલોચના.

આનંદ કાવ્ય મહોદધિ ૧૧૯

આત્મ નિરીક્ષણ ૮૪

आप्त परिक्षा ૨૨૧

काय स्थिति ૮૫

काल सप्ततिका ૮૫

કુંદ કુંદાચાર્ય ચરિત્ર ૨૨૦

ક્ષુલ્લક ભવાવલિસ્તવ ૮૪

ગોધરાનું મહાજન અને કસાઇને ઘેર ઢોર વેચ્યાનું ભોપાળું. ૮૪

जैनेंद्र प्रक्रिया ૨૨૧

જૈન એસોશીયેશન ઑફ ઇન્ડિયાનો રિપોર્ટ ૧૨૦-૧૯૭

જંબુ સ્વામી ચરિત્ર ૨૨૩

तत्त्वार्थ राज वार्तिक ૨૨૦

દેહ સ્થિતિસ્તવ ૮૫

દેવસીરાઇ પ્રતિક્રમણ સૂત્રમ્ ૮૬

નીતિ સૂત્ર માળા ૮૫

पत्र परिक्षा ૨૨૧

પરમાત્મને પગલે ૮૫

પહોંચ ૮૭, ૧૬૨, ૨૨૪

ભજનની ધૂન ૮૪

ભાવ પ્રકરણ ૮૫

રાજકુમારી સુદર્શના યાને સમળી વિહાર ૮૩

રાજકોટના દશાશ્રીમાલી અને જૈનબૉર્ડીંગનો છઠ્ઠા વર્ષનો રિપોર્ટ ૧૫૯

योनिस्तव ૮૫

रत्नाकर पच्चिशी ૨૨૩

लघ्वलप बहुत्व ૮૫

लोकनाल द्वात्रिंशिका ૮૫

લેખસંગ્રહ ભા. ૧ લો. ૨૧૯

વીતરાગ સ્તોત્રમ્ ૮૬

શ્રી વૈરાગ્ય શતક ૮૪

શ્રીપાલ ચરિત્ર ૨૨૨

સ્ત્રીઓનું ખાનગી વાંચન ૧૯૮

समय प्राभृत भाग १ लो २ जो ૨૨૧-૨૨૨

सिद्ध दंडिका स्तव ૮૫

સૌભાગ્ય શિક્ષાબ્ધિ ૧૯૭

સુંદરી અને સાક્ષરો ૧૯૮

સ્વામી શિષ્ય સંવાદ ૨૨૩

હંસરાજ વચ્છરાજનો રાસ ૧૧૮

હુબલી પાંજરાપોળ-રિપોર્ટ ૧૯૮

સ્ત્રી વાંચન વિભાગ.

(સંપાદિકા નિર્મળા બ્હેન.)

એક મીઠી મુંઝવણ (કાવ્ય) ૧૯૯

એક સંવાદ ૨૦૦

ચેલણા સતિ (શ્રી સમયસુંદર) ૫૩૧
ચંદનબાલા ૫૩૨
ચૌદ સ્વપ્ન (આનંદવર્ધન) ૫૪૧
દેવાનંદા માતા (શ્રી સકલચંદ) ૫૩૨
નિરાધાર બાળકી (કાવ્ય) ૨૨૬
પ્રસ્તાવરૂપે બોધ ૮૮
પર્યુષણ સમયે ક્ષમા ૫૩૩
પત્રાનંદ ૧૨૩
પુરૂષો કરતાં સ્ત્રીઓનું કામ વધારે છે ૧૯૯
ભાઇને ઓવારણાં (કાવ્ય) ૨૨૪
મનુષ્યનાં સામાન્ય કર્ત્તવ્યો (સંપાદિકા) ૪૧-૧૨૩
વીરભક્તિ (વિરવિજય, યશોવિજય ગુણ વિલાસ. આનંદવર્ધન, ન્યાયસાગર, નય વિજય, વિનીતવિજય, કામવિજય, ન્યાય સાગર, હંસરત્ન, લક્ષ્મિવિમલ, ચતુરવિજય, પદ્મવિજય, જ્ઞાનવિમલસુરિ, અને ભાણુવિજય ૫૨૧
વીર વંદના (શ્રીકલ્યાણસાગર, રંગવિજય) ૫૨૦
વીરવાણી (શ્રી અમૃત ધર્મ વાચક અને શ્રી આત્મારામજી) ૫૨૮
વીરવિરહ (શ્રી ખુશાલમુનિ) ૫૨૯
વીર નિર્વાણ તિથી (દીવાળી) શ્રી કવીયણ અને વીરવિજય) ૫૩૦
વીર પ્રભુનાં પારણાં (શ્રી કાંતિ વિજય, અમિય વિજય, દિપવિજય) ૫૩૭
વીરપ્રભુનું પારણું અને ત્રિશલા દેવીની મનોરથ સૃષ્ટિ (રા. સુશિલ) ૫૪૦
સંપ (કાવ્ય) તંત્રી ૪૧
સાસુનો ખેદજનક સ્વર્ગવાસ (કાવ્ય) ૧૨૨
શીળનો નિર્મળ મહિમા (સંપાદિકા) ૧૩૭
સ્ત્રીનો પડદો કયારે શરૂ થયો ૨૨૫
ક્ષમાપના (સંપાદિકા) ૫૪૨

સ્ફુટ ઉદ્‌ગાર-સ્ફુટનોંધ-વિચાર-અધિપતિની નોંધ.

આબુના સંબંધમાં Jain S. પત્રે કરેલ બળાપો અને તત્સંબંધે ખુલાસો. ૬૫
જૈન ઇતિહાસની જરૂર. ૨૦૯
જૈન સાહિત્ય સંમેલન. ૪
દશમા વર્ષમાં પ્રવેશ. ૨
નિવેદન. ૨૪૧
પ્રાર્થના. ૫૪૩
મંગલાચરણ. ૨૯૩
શ્રીમાન્ મહાવીર પ્રભુના ચરિત્રપર પૂરૂ પ્રકાશ પાડવા પ્રત્યે અમારો પ્રવાસ. ૬

સાહિત્ય.

Jaina Literature 308
Jainism & Jaina Records. 309

સંસ્થાઓ.

રાજકોટની એક આશા આપનારી સંસ્થા (H.) ૩૧
રાજકોટનુ શ્રી દશા શ્રીમાળી અને જૈન વણિક બૉર્ડીંગ હાઉસ. ૧૫૩

હાસ્ય વિનોદ.

એક સરખો દરબાર રા. જ. ત્રિ. કોઠારી (B. A. LL. B.) ૧૧૩-૧૧૫

श्री जैन श्वेताम्बर कॉन्फरन्स हेरॅल्ड.

Shree Jaina Swetamber Conference Herald.

यद् भक्तेः फलमर्हदादि पदवी मुख्यं कृषेः सस्यवत्,
चक्रित्वं त्रिदशेंद्रतादि तृणवत् प्रासंगिकं गीयते ।
शक्तिं यन्महिम स्तुतौ न दधते वाचोऽपि वाचस्पतेः
संघः सोघहरः पुनातु चरणन्यासैः सतां मंदिरं ॥

પુસ્તક ૧૧. અંક ૧. વીરાત્ ૨૪૪૧. જાન્યુઆરી ૧૯૧૫.

નવીન વર્ષ.

જુનું વર્ષ જવા સાથે, આયુ ઓછું થઇ ગયું;
તપાસી લે નવા વર્ષે, ભલું સંઘનું શું થયું ?

મંગલ.

(કલ્યાણ.)

ૐ શ્રી શાન્તિ !, શાન્તિ કરો !
અઘદુઃખમોચન, અમિમય લોચન,
સજીવનતા ઉત્સાહ ભરો !—ૐ

શૌર્ય પવિત્રતા, નીતિ લય પામ્યાં;
ભારતમામાં લાવી ધરો !—ૐ

વિવેક સ્વાતંત્ર્યનો આનંદ બક્ષી,
અલૌકિક શાંતિ સામ્રાજ્ય કરો !—ૐ

—(તંત્રી).

The Sacred Books of the Jainas.

GENERAL EDITOR:

S. C. Ghosal M. A. B. L.

Saraswati Kavya-Tirtha Vilyabhusan Bharti

Principal, Sanskrit College—*CALCUTTA.*

(Bibliotheca Jainica).

Dear Sir,

That knowledge is power is a trite saying. All civilised peoples have raised knowledge to the height of adoration. *Minerva* of the Greeks is the lovely analogue of our own well-beloved *Sarasvati.* For the Jainas *Sarasvati* is the sweet warder of the immortal love that emanates as the wordless speech of the *Jinas,* the conquerors of flesh and *Karmas.* Learning precedes conduct among the Jainas, as right preception precedes and is indeed a *sine qua non* of right learning therefore from the general as well as the special point of view the claims of knowledge come first. Our people today are obscure and without the political and social influence which was wielded by their forebearers. This going down is due to our loss of knowledge as much as to our lack of organisation and the sterling quality of sincerity without which neither nations nor individuals ever gained any eminence.

It is a sad fact that of all Indian Literatures the Jaina Literature is the last of least studied. And the Jainas are well paying the penalty of their books coming last under the appreciative and in a way sympathetic, though critical, eye of Europeon and other scholars. The curious result is this. The Jaina religion is misunderstood and misrepresented, Jaina History is scoffed at as imaginary fables, whereas even the myths of other peoples seem to embody a core of historical facts of great antiquity. An indirect consequence is that the Jainas are put down as extra gullibles subject to unlearned superstitions and medieval priestcraft. Modern oriental research, however, is settling matters straight a little. Books hitherto considered to be the words of non-Jainas are coming to be recognised as the work of Jaina authors. The truth of Jaina traditions is being established surely, though slowly. Jaina books are widely read and studied more. There is even an ever-widening circle of men and women in the East and West, to

whom truth is revealed in Jaina books and who find consolation and inspiration in the principles and teachings of our ancient Jaina preachers. This is the psychological hour; this is the dawn of a new morning for Jainism; this is the rennaisance literal and figurative-of our ancient and glorious creed. Our rich and orthodox brethren pride themselves on their piety-to a certain extent, rightly but not entirely so. Their money is not always well spent. The motive may be of the best; but the actual manifestation, takes a very limp and loose form. In their charitable designs we miss a sense of proportion. The needs of the community are but ill-judged and things that may well wait for decades gain an unfair and fratricidal precedence over others which must be looked to immediately. It is like a starving man investing his last anna on a richly embroidered shawl. The Jaina creed is clothed in costly pageants, whereas the soul of it is starved for want of substantial aliment. Thus it comes about that our great mother *Sarasvati* has been woefully neglected.

To wipe out this shame the All India Jaina Association have undertaken the publication of the hitherto unpublished works in English which should form a complete Library of Jaina Scriptures under the little of '*The Sacred Books of the Jainas.*' All the canonical scriptures of the different sects of the Jainas will be included in the series and each volume will contain the original Text with an English Translation, Transliteration, Introduction, critical and explanatory notes on different passages with numerous appendices which will contain detailed descriptions and discourses on the points briefly touched in the text etc. etc. Editors and authors are to be men of world-wide fame as scholars of Jainism and whose names are landmarks in the fields of oriental Research. The utility of such a series can never be over-estimated. To the Jainas, these volumes will reveal the truths of their religion, the history of the life and teachings of their great *Tirthankaras*, the account of rituals and ceremonies, the philosophical doctrines of Jainism and a detailed description of the progress of Jaina religion and literature. To

the philologist, the original text of Jaina Sacred Books will be of the deepest interest, for in them he will find the various forms of prakrit, so little studied even in these days. To the workers in the province of ancient history, a list of the great kings and sages who contributed to the spread of Jaina religion and a detailed account of the races and creeds and of social and political laws will surely be of undying interest. The science of Numismatics will have a valuable help in ascertaining the history of kings and dynasties who promulgated the strange and valuable coins and medals of yore. There will be a verification of the records of past incidents depicted in the architectural remains or detailed in the ancient inscriptions scattered throughout the length and breadth of India. To the student of comparative religion the full account of an ancient religion and its tenets will be a priceless possession and lastly to all, the immense mass of learning accumulated in these volumes will throw a flood of light upon the unfamiliar by-ways and high-ways of the ancient history of India.

Much money is needed, much co-operation is required for such a vast and important task. Is there any Jaina, man or woman whose whole soul is not thrilled with a sense of duty to make this great undertaking a great success ?

What else can demonstrate and secure the immortality of Jaina teachings more effectively than the publishing broad-cast of the learning of Eternity of which our *Tirthankaras* left the Jainas as mere trustees and custodians. Let us discharge our duty. Let us help the sacred cause by sending money, Manuscripts, suggestions and other offers of help and co-operation to the undersigned—

Kumar Devendra Prasad Jaina.
Managing Director.
The Sacred Books of the Jains.
Shanti Kunj—Allahabad.

Mohanlal D. Desai B. A. LL. B.
Vakil High Court.
Princess Street—**Bombay.**

The Pioneer.—"The work when completed should serve various useful purposes and be of great interest to the students of religion and history."

Dr. O. Strauss M. A. Ph. D., F. C. U.—"I am glad to hear that you plan an edition of your most important Sacred Books both in the Original language and in English. That, I think, is the right way to propagate interest in your mighty religion throughout the world as has already been done by Dr. Jacobis' translations in the Sacred Books of the East."

Dr. F. W. Thomas M. A. Ph. D.-President Jaina Litt Society London—"...May we not hope for an uniform publication of the whole canonical collection ?...It is not yet possible for a scholor to point to a shelf or shelves in his library and say 'there is the Jaina canon;' And so many books and essays have a testative character through the impossibility of examining the whole collection. Would it not be possible and a great help to future studies and editions, if the whole could be made available in a preliminary but complete edition ?"

James Bissett Pratt, Professor in the University of MASS, Williamstown College.—"This nodle undertaking will be greatly appreciated by the Americans......would preserve from destruction the rich love of the Jainas and disseminate through the world the noble teachings of Jainism. My fullest sympalty is with you."

Mr. P. C. NAHAR, M. A., B. L.,—Murshidabad.—"There can't be two opinions regarding the urgency and importance of this grand work. No pains should be spared to make it all success. Count me as one of its humble supporters."

Mr. Motilal Jain–Agra:—"It cannot be too greatly urged that the work you have taken up would be of inestimable importance to the world and that a real service would be done to Jainism. The first time I heard of it I was overjoyed. All who have a heart feel the indispensable necessity of an undertaking like this in the present century. Always willing to place my services at your disposal......"

Mr. Kesarichand Jain Bhandari; Devas.—" It is no exaggeration to say that the publication of these Volumes will inaugurate a new epoch in the upheaval of Jainism......"

Jaina Sacred Books—Every body shall hail the above well-planned and quite indispensable series of the Sacred Books of the Jainas with all his heart. All the thanks are due to our worthy brother Babu Devendra Prasad Kumar the originator of the movement. He is a young noble soul fired with enthusiasm and blooming in the realm of activities. He loves Jainism and Jaina Philosophy for their sake in the proper sense of the term and has banished from his mind all the idea of sectarianism. This movement is his heart and soul, an object of his ideal and the mission of his life.

The idea of turning out publications of the Sacred Jaina Books into English with introduction, translation, commentaries, explanatory notes, charts of various descriptions and appendices and thereby of promulgating the truth of Jain philosophy as much as it deserves in the world, does not only affect the interests and knowledge of the students of Jainism, but the very existence of Jainism and Jainas. Without it we would in a short time be considered as nonentities. We are coming to the verge of our very existence. Now let us be more active and work up the movement without delay. *Now or Never.* Time is rosy. We have before our eyes all the materials to help up to bring out this golden series of Jaina works which would be quite *indespensable* to Students of Jainism. We should not and shall not spare pains and brains to bring together the scattered materials and also to allow our original manuscripts to see the light of day; for is not over ideal Lord Mahavira, and are not He, His apostles, and the host of *Acharyas* who have left invaluable legacy to us, the grand personalities whom we should adore and *revere* ? In what better way can we do that ?

—*Editor ' Jaina S. Conference Herald.*

Jaina History—Have we any place in the field of history ? How can that be when we the Jains have done nothing to gather the materials at our disposal in the form of a continu

ous historical work. Kumar Devendraprasad we are glad to note had been collecting materials for writing a history of Jainism for the last seven years and is ready to supply plenty of them to our graduates if they are kind enough to take up the study of Jaina History. Now the time is come when all these materials should be pieced together under the following heads and a complete upto-date illustrated history of our dear Jainism be published. This is a life long work and requires labour of and help from learned scholars and students. Let us train ourselves and our brethren to take up some of these. Messrs U. D. Barodia, Keshavlal Premchand Modi, Dahyabhai Premchand Modi, Mansukhlal Kiratchand Mehta, Motichand Girdhar Kapadia, Manilal Nathoobhai Doshi, Chimanlal Dahyabhai Dalal and many other gentlemen interested in the study of Jaina literature and history can do well to take up some of these. We now have hundred of graduates who can be active and useful both to themselves and to their community. If the work of translating the Sanskrit Jaina literature would appear very hard, all of us can pick up from the annexed list works suited to our taste and capacities.

The Jaina Research Publication Book-Fund Series to consist of the following:—

I. The Jaina Historical Library.

(i) Lives of 24 *Tirthankaras.*

(ii) Biographies of Jaina *Acharyas* (their life and work.)

(iii) Lives of Lord Vira's Apostles.

(iv) Jaina Kings (chronological collections of all.)

(v) *Pattavalis* and *Gurvavalis* in chronological order of different *ganas*, *gachhas*, *shakhas* &c.

(vi) Historical charts such as Life-charts of Tirthankaras.

(vii) „ (wall-charts) of chakravartis, Vasudevas, Balabhadras, Prati-vasudevas &c.

(viii) Jaina Historical Studies.

II.

(i) Catalogus Catalogorum of Jaina Literature extant in the world (Private & public Libraries-Bhandaras.)

(ii) List of Printed Jaina works upto-date ~~in all~~ the languages.

(iii) Notices of Sanskrit & Prakrit Manuscripts.

(iv) History of Jaina Sacred Literture (with plates.)

III.

A Book of Jaina Paintings and Symbols.

IV. A manual of Jaina Archaeology, architecture, Sculpture, and other kindred fine arts.

V. A Manual of Jaina Antiquities-Epigraphy, numismatics.

VI. Souvenoir of Jaina Sacred Places with their descriptive accounts.

VII. Charts-Cosmographical, Philosophical, Ceremonial, Astrological, Astronomical, Ethical, Botanical, Mathematical Etthnographical, such as of *Lokakasha*, five knowledges, *Karma-prakritis*, Division of time according to Jainism, 9 *Tatwas*, 5 *Astikayas*, 7 *Nayas*, *Pramanas*, Sapta-bhangi, 14 Gunasthanas, weights and measures, wall-map of India showing the Jaina Tirthas-the population, the Bhandaras, the old find &c.

VIII. Collection of Popular Jaina stories & traditions.

IX. Jatakas of Lord Vira & Lord Parshwanath.

X. Life of Lord Mahavira both in Prose & Verse (Like Arnolds' Life of Asia.)

XI. Encyclopaedia Jainica-(glossary &c.)

XII. Gazetteer Jainica.

Brother Kumar Devendraprasad, has got wealth of such materials collected by him, since many years in his valuable library called 'Jaina Siddhanta Bhuvana,' at Arrah; but he is unaided and requires to accomplish this tremendous and essential work help of many workers. Those who like to pay their quantum to this up-hill work in any of its branches are re-

quested to correspond with our said brother Devendra Prasad [Shantikunj-Allhabad] and we hope they will enlist their services to achieve the grand and noble project like the one suggested above of the Sacred Books of the Jains Series or the complete Jaina History and Researches.

It would not be out of place to state what Mr. Ranajitram Vavabhai Mehta B. A. a worthy Secretary of Gujarati Literary Conference writes:—

"An announcement in your journal re. the project to publish the Sacred Books of the Jains on the lines of the Sacred Books of the Hindus issued by the Panini Office at Allhabad has given me great satisfaction and delight."

Editor J. S. C. H.

પતન.

વિમળ હૃદયની આવી આવી છેક મલીનતા,
સરળ જીવનની આવી આવી હાય વિમાર્ગિતા;
પિયૂષ જીવનની આવી આવી હાય વિષારિતા,
મમ જીવન તણી આવી આવી છેક પ્રણાલિકા.
અરરર જળ આ ઢોળ્યું ઢોળ્યું જ્ઞાન પ્રદેશમાં,
અહહહ વિભુ ! હું નાહ્યો નાહ્યો આ કિલ્મિષમાં;
સરર મૃગ ચારો ચારો મોતીનો ત્યજ્યો,
વિયત વિહરનારો તારો ખાડામાં સડયો.
ન ગમી સુરભી આ ફુલો ફુલોનીજ દુરાત્મને,
કુટિલ હૃદય આ લોટયું લોટયું હા મળસાગરે;
મધુર સુસ્વરથી ચાહે ચાહે લોક સુભાષીને,
અરરર નકી ન જાણે જાણે આ મન દુષ્ટને.
પુનિત પરમ કૈં ઓધે ઓધે ના પલળ્યો અરે,
અરર કયમ ના શીલા શીલા આત્મા આ બને;
જગદીશ વિભુ ઓ ! વ્હાલા વ્હાલા જાણો વાતને,
શરીર હૃદય આ સોંપ્યા સોંપ્યા સૌ તું તાતને,

—પિયૂષ.

તંત્રીની નોંધ.

૧ નવીન વર્ષ.

જૂનું નવું થાય છે, નવું જૂનું થાય છે. બીજા સ્વરૂપે બદલાય છે, નવીન અવતાર પામે છે એમ ઘટના સંસારની અનાદિ કાલની ચાલી આવી છે.

છતાં જૂનાંને જોવું, તાત્વિક દૃષ્ટિથી જોવું તો નવું માલૂમ પડે છે, નવો બોધ મળે છે અને નવિન માર્ગ દેખાય છે.

આ પત્ર દશમું વર્ષ પૂરૂં કરી અગીઆરમાં પ્રવેશ કરે છે. મૂલ જન્મથી માંડીને તેનો ઈતિહાસ તપાસતાં અને અત્યારની સ્થિતિમાં મહદંતર પડેલો સમાજને ભાસે છે, અને તે અંતર સન્માર્ગે છે–સુયોગ્યતા પ્રત્યે છે, પ્રગતિ બતાવે છે કે અન્યથા છે તે પણ સમાજને સોંપવું એજ ઈષ્ટ છે. સમાજ પોતાનું ભવિષ્ય કયાં લઇ જાય છે–અધઃપતન થાય છે કે ઉચ્ચગામી થવાય છે તેનો નિર્ણય સમાજે ડાહ્યા પુરૂષોને સોંપવો ઘટે છે.

જૈનસમાજમાં અનેક પરિવર્ત્તનો થયાં છે; તે પરિવર્તનોમાં આરપાર જઇને જોતાં સમાજને માટે અતિશય ખેદ થયા વગર રહેતો નથી. સારી સારી યોજનાઓ ઉભી કરવામાં આવે છે, તેને પગભર કરવાને સજ્જનો તરફથી તનતોડ મહેનત અને મગજની હાડમારી કરવામાં આવે છે, છતાં તે યોજનાઓ નિરારંભી, નિઃફલા થાય છે, જ્યારે લોકોમાં વાહવાહ કેમ થાય તે જોવામાં, ખુશામતીઆની ખુશામતીમાં અંજાઇને રૂઢિ ધર્મને ઉંચ દરજ્જો અનુપયોગપૂર્વક આપી માત્ર બાહ્ય દેખાવ, આડંબર અને ક્ષણિક અસરવાળા કાર્યોમાં હજારો રૂપીઆ ખરચવામાં આવે છે. અર્થશાસ્ત્રી વાણીઆ અત્યારે અર્થશાસ્ત્ર શું છે? તેનાં તત્ત્વો અને સિદ્ધાંતો શું છે તે સમજતા નથી; જીવદયા પ્રતિપાળ અને ધર્મના ધોરી વણિકો કરૂણા શું છે દયાનું ઉત્તમ રહસ્ય પાલવાના નિયમો શું છે તેનું તદ્દન પણ ભયંકર અજ્ઞાન રાખે છે, સ્વધર્મી વાત્સલ્યનો પડહ વજડાવનાર જૈનો શ્રાવકોના લાભો શું છે અને તે કેવી રીતે સૌથી સરસ રીતે પાર પડે તે કંઈ જાણતાજ નથી અને માત્ર ક્ષણિક અન્નની તૃપ્તિ આપી વેગળા–લાખો ગાઉ દૂર રહે છે–આવાં આવાં અનેક કારણોથી ગરીબ અધિકારી–પાત્ર જૈનોના હાલહવાલ છે–તેમની સ્થિતિ દયામણી અને હૃદયભીનાની આંખો ભીંજાવનારી છે.

બીજી દૃષ્ટિએ જોતાં જૈનોમાં કેળવણી ઘણી ઓછી છે, જ્યારે વહેમોનું જોર ઘણું પ્રબળ છે; સુધારો મંદ છે જ્યારે બૂરા રીતરિવાજોની ગતિ તેજ છે; સ્વચ્છતાના નિયમો ઓછા સચવાય છે, જ્યારે ગંદવાડ અને મેલા રહેવાની ટેવ વધુ જામી ગઇ છે; આરોગ્યતા સુખાકારી કેમ રાખવી તે ઓછું સમજાયું છે, જ્યારે માત્ર કર્મને દોષ દઇ રોગોમાં સબડવાનું વધુ ગમ્યું છે–આથીજ જન્મપ્રમાણ ઓછું છે ને મરણ પ્રમાણ વધુ છે.

સમાજની સ્થિતિનું ટુંકમાં ટુંક દિગ્દર્શન કરી આ પત્રની સેવા પ્રત્યે જરા નજર કરીશું. ગત વર્ષમાં કુલ ૫૭૬ પૃષ્ઠ આવ્યાં છે તેમાં સમાજ, તત્વજ્ઞાન, ઇતિહાસ, ધર્મ, સાહિત્ય અને સ્ત્રી વાંચન વિષયક અનેક લેખો અને કાવ્ય આપવામાં આવ્યાં છે અને આ તકે તે તેના લખનારાઓનો હૃદયપૂર્વક આભાર માન્યા બગર રહી શકાતું નથી. લેખ-

કોમાં પૂજ્ય મુનિવર્ગે અતિ અલ્પભાગ લીધો છે તો હવેથી તે વધુ ભાગ લેશે એવી આશા રાખીશું, શ્રાવક લેખકોમાં સારા લેખક તરીકે શ્રીયુત સુશિલ, રા. મનઃસુખલાલ રવજીભાઈ મહેતા, રા. મનઃસુખલાલ કિરતચંદ મહેતા, રા ગોકુલદાસ નાનજીભાઈ ગાંધી, રા. મોતીચંદ ગિરધર કાપડીઆ, રા. લાઞન, રા. ભીમજી હરજીવન પારેખ, રા. વાડીલાલ મોતીલાલ શાહ, રા. મણિલાલ નથુભાઈ દોશી વગેરે આંગળીએ ગણાય એટલી સંખ્યામાં છે, સ્ત્રી લેખકમાં માત્ર નિર્મળા બ્હેન છે, અને સાધુશ્રીમાં મુનિ મહારાજશ્રી ચારિત્રવિજયજી, મુનિમહારાજ શ્રી કર્પૂરવિજયજી અને મુનિ વિદ્યાવિજયજી છે. આ સર્વના સહોદ્યોગવડે કાર્ય કરવામાં આવે તો ઉત્તમોત્તમ માસિક બહાર પાડી શકાય તેમ છે, પરંતુ ફંડના અભાવે સ્થલનો ઘણો સંકોચ રહે છે અને તેથી ઘણા ઘણા ઉત્તમ વિષયો જેવાકે ૧ દર વર્ષની જૈનસમાજ પ્રગતિ, ૨ દરેક જૈન માસિક અને વર્ત્તમાન પત્રોની સમાલોચના, ૩ દર વર્ષે બહાર પડતા જૈન ગ્રંથોનું ટીકાત્મક વિવેચન-અવલોકન, ૪ કથા સાહિત્ય, ૫ વાર્ત્તાઓ, ૬ તીર્થ વર્ણન, ૭ પ્રભાવિક પુરૂષોનાં ચરિત્રો, ૮ અર્થશાસ્ત્ર, ૯ ધર્મશિક્ષણના પાઠો-સંવાદો, ૧૦ જૈન તત્ત્વજ્ઞાનની વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિએ તપાસ, ૧૧ જૈન ઇતિહાસનાં છુટાં છવાયાં પ્રકરણો, ૧૨ અંગ્રેજી લેખો, ૧૩ જૂદા જૂદા ગ્રંથો ને જૂદી જૂદી ભાષામાં જૈન અને જૈન ધર્મ વિષયે આવેલ લખાણો, ૧૪ જૈન સમાચાર, ૧૫ વિધવિધ ચર્ચાઓ, ૧૬ પ્રશ્નોત્તર, ૧૭ શિલાલેખ-પ્રશસ્તિઓ વગેરે સ્પષ્ટ રીતે સ્પર્શ કર્યા વગર રહી જાય છે.

માસિકનું પરિસ્ફુટ અને પુષ્ટ પોષણ થાય તો અનેક સત્ વિચારોનો પ્રસાર સુલભ કરાવી શકાય તેમ છે. આમ કરવા માટે કોઈ શ્રીમંત ખાસ કલ્યાણાર્થે અમુક સારી રકમ દર વર્ષે ખર્ચે તો જનસમાજસેવા ઉત્તમ રીતે કરી શકે તેમ છે. આપણાં જૈન માસિક અને અન્ય પત્રોની સ્થિતિ વિષય ને વસ્તુમાં તદ્દન કંગાલ છે અને તે સુધારવાની પૂર્ણ અગત્ય છે. બીજાં પત્રો અને અન્ય ભાષા જેવીકે બંગાલી અને મરાઠી ભાષાનાં પત્રો સાથે તુલના કરતાં આપણાં કેટલાંક પત્રો કચરાની ટોપલીને સ્વાધીન કરવા યોગ્ય ગણાશે.

ગમે તેમ હો ! આ પત્રે પોતાના તરફથી યથાશક્તિ સેવા બજાવી છે, અને સાહસ કરી શ્રીમન્ મહાવીર પ્રભુના ચરિત્ર અને ઉપદેશ અંગે ગત વર્ષે એકને બદલે બે ખાસ દળદાર અંક પર્યુષણ અને દિવાલીના માંગલિક સમયે કાઢયા છે. અને તે કેટલા લોકપ્રિય અને ઉપકારક નિવડયા છે તે આની અંદર તટસ્થ સજ્જનોના અભિપ્રાયો મૂકેલા છે તે પરથી જણાશે અગર દરેક વાચક પોતાની બુદ્ધિથી તેનો નિર્ણય કરી લેશે. તેપરથી પોતાને ઉપકારક ને યોગ્ય લાગે તો અને આ પત્ર જો ઉત્તેજનપાત્ર ઠરે તો આ પત્રના નવા ગ્રાહક તરીકે મિત્ર અને સ્નેહી વર્ગમાંથી એક કે અનેકને કરી કરાવી વાચક વર્ગ પોતાની સુજ્ઞતા વિચારશે.

અમને કહેવાને આનંદ થાય છે કે અમે જેમ બને તેમ વધુ પૃષ્ઠોવાળું સુવાંચન-કોઈપણ માસિક કરતાં વધુ વાંચન આપતા હોવા છતાં લગભગ બસો રૂપીઆનો નફો કરી શકયા છીએ અને તે કોન્ફરન્સ દેવીના જૂના લેણા પેટે ભરતાં હજુ રૂપીઆ લગભગ બસો તેના લેણા રહે છે અને સંપૂર્ણ આશા છે કે આ વર્ષની આખરે તે ભરપાઇ થશે. અમે તેનું સરવૈયું નીચે આપ્યું છેઃ—

શ્રી કૉન્ફરન્સ હેરલ્ડ માસિક ખાતું. સં. ૧૯૭૦.

જ		ઉ	
૧૯૫-૧૧-૩	શ્રી કૉન્ફરન્સ ઓફીસના દેવા.		ચાલુ માસમાં હેરલ્ડ માસિકનો ખર્ચ
૧૧૨૯-૧૫-૦	ચાલુ સાલમાં લવાજમના.	૧૮૧--૬-૬	પોષ્ટ ખર્ચ.
૧૨૬-૧૫-૯	ચાલુ સાલમાં જાહેરખબરના.	૧૬--૪-૦	વી. પી. ખર્ચ.
૫૫--૨-૦	શ્રી સત્યપ્રકાશ પ્રેસના દેવા.	૪૪--૨-૦	પારસલ ખર્ચ.
		૧૮--૫-૬	પરચુરણ ખર્ચ.
૧૫૦૭-૧૨-૦		૨૩૫--૭-૬	પેપર ખર્ચ.
		૧-૧૦-૦	તાર ખર્ચ.
		૩--૮-૬	ગાડીભાડા ખર્ચ.
		૧૭--૮-૦	સ્ટેશનરી ખર્ચ.
		૪૮૬--૬-૦	છપામણી ખર્ચ.
		૧૭--૦-૦	બ્લોક ખર્ચ.
		૧૦૨૧-૧૦-૦	
		૪૬૮-૧૦-૦	હેરલ્ડ માસિક ખાતે બાકી હતા તે.
		૧૭--૮-૦	બાકી શીલીક.
		૧૫૦૭-૧૨-૦	

તારીજ.

જ		ઉ	
૧૯૫-૧૧-૩	કૉન્ફરન્સના દેવા.	૨૪૩-૫-૩	હેરલ્ડ માસિક ખાતે બાકી.
૫૫--૨-૦	શ્રી સત્યપ્રકાશ પ્રેસના.	૧૭-૮-૦	શ્રી પરાંતે રોકડા.
૨૫૦-૧૩-૩		૧૫૦૭-૧૨-૦	

---

૨. સ્વ૦ શ્રી ભગુભાઈ ફ૦ કારભારી.

૪૩ વર્ષની ઉમરે 'જૈન' પત્ર દ્વારા જૈનસમાજની અખંડ સેવા બજાવનાર, તેને માટે અનેક દુઃખ વેઠનાર, કષ્ટો સહન કરનાર તપસ્વી ભગુભાઈ આ જગત્માંથી આ વર્ષમાં વિદેહ થયા છે. આથી એક જૈનપત્રકારની ઉપરાંત સમાજ સુધારકની ખોટ પડી છે.

ભાઇ ભગુભાઈનો જીવન ઈતિહાસ તપાસતાં જીવદયા પ્રતિપાળ ગણાતી આવતી જૈનસમાજ 'નમેરી' 'નગુણી' અને 'બેકદર' ના નામને પ્રાપ્ત થાય છે. ભગુભાઇ સાહસિક અને યોજનાની ઉત્પાદક શક્તિ વાળા હતા, પરંતુ સુવ્યવસ્થા અને સૂક્ષ્મ કાર્યવાહકતા કે

જે સાહસવાળી યોજના પૂર્ણ રીતે ફત્તેહમંદ કરવા માટે આવશ્યક અંગો છે તે બીજા-ને વિશ્વાસે સોંપતાં તેમાં તેમને સુયશ પ્રાપ્ત ન થયો તેથી અનેક આર્થિક મુશ્કેલીએ આવી હતી, છતાં તેનાથી ન મુંઝાઇ 'જ્યાંસુધી મારા પ્રાણ છે ત્યાં સુધી મારા 'જૈન' પત્રને હું ચલાવીશ, નભાવીશ અને મારૂં સર્વસ્વ તેને અર્પણ કરીશ' એવી ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા તેમણે પોતાની જીંદગીપર્યંત અખંડપણે પાળી છે. કટોકટના પ્રસંગે તેમને મદદ કરનાર એકાદ બે વિરલ સજ્જનોજ હતા.

જૈનસમાજમાં વિચાર સંકુચિતતા, નૈતિક ધૈર્યનો અભાવ, સ્વતંત્રતાપર અસહનશીલતા, વિરોધી તત્ત્વોની જમાવટ, પરૂષતા, નિર્બળતા, ક્રોધ, દ્વેષબુદ્ધિ વગેરે અવગુણોએ ઘર કર્યું છે. આની સામે નૈતિકબળ, ધાર્મિક બળ, અને આત્મિક બળ વાળા પુરૂષાર્થ-સેવી પુરૂષો બહાર નહિ પડે તો આવીને આવી સ્થિતિ ચાલુ રહેવાની, અને પરિણામે જૈનોની વસ્તી દરવર્ષે ઘટતી જાય છે તે ધ્યાનમાં લેતાં એક શતક વર્ષને અંતે જૈનપ્રજા નિઃસત્ત્વ અને નિષ્ક્રિય અવસ્થામાં ઘસડાતી જઇ લુપ્ત થવાની–જૈનનું નામ નિશાન રહેવાનું નથી.

ભગુભાઈએ જૈનપ્રજાની આવી માનસિક અવસ્થા સામે વારંવાર પોકાર ઉઠાવ્યો છે, જૈનપ્રજાના બે મોટા વગવાળા અંગો સામે ટક્કર લીધી છે, સત્ય વચન કડવા ઓસડ તરીકે પાયાં છે, અને કારાગૃહવાસ, સંઘબહારનો પ્રચંડ દંડ ભોગવ્યો છે; છતાં પણ ભગુ તે ભગુજ રહ્યો છે, પોતાની માનીતી સ્વતંત્રતા અવિચલિત રાખી છે, કોઈની શહેમાં દબાયો નથી, શત્રુની ધમકી કે બીકમાં લેવાયો નથી–તે ભગુભાઇને તે તરીકે અનેક ધન્યવાદ ઘટે છે.

કૉન્ફરંસ દેવીને સહાય આપવા ઘણી વખત તેણે પોતાથી બનતુ કર્યું છે; અને જ્યારે જ્યારે તેણે તેની સામે ટીકાએ કરી હતી ત્યારે ત્યારે તે વસ્તુ સ્થિતિના અજ્ઞાન-પણે કરી હોય તે બાદ કરતાં તે કરવામાં તેમનો શુદ્ધ મનોભાવ તો અવશ્ય પ્રતિબિંબિત થતો હતો. તેમની ઘણી વખત માનસિક અસ્વસ્થતા રહેતી, તેથી એક અખંડ સમાજ-પ્રશ્ન પર લાંબો કાલ અતિ સૂક્ષ્મ ચિંતનનો અવકાશ ન રહેતો અને એક કાર્યપર પણ અખંડ ધ્યાન ન અપાતું. ઘણી વખત એકજ પ્રશ્ન પર તેના જૂદા જૂદા વિરોધી વિચા-રો એકજ અંકમાં આવતા અગર એક અંકમાં એક તો બીજા અંકમાં જૂદું એમ થતું, ઘણી વખત વિશ્વાસના અતિભોગ થયા હતા, ઘણી વખત પોતાના અતિ સ્નેહી અને સહાયક વર્ગ તરફથી દબાણ કરવામાં આવતાં તેમને શરમથી 'ના' કહી શકતા નહિ ('મોઢાના મોળા' હતા)–આથી તેમને કેટલીક રીતે ખમવું પડયું છે–છતાં તે સરલ, નિરભિમાની, નિડર, નિર્લોભ વૃત્તિના આત્મભોગી ઉત્સાહી નર હતા.

પોતાના શ્રીમંત અને વ્હાલ પાથરનારા પિતાશ્રીના પોતે એકના એક પુત્ર હોઇ તેમની પાસે રહેવાનું પ્રેમમય આમંત્રણ વખતોવખતનું હોવા છતાં ભગુભાઇ પોતાના વ્યવસાય નિમિત્તે દૂરજ રહ્યા છે, ગૃહલક્ષ્મી જેવી પ્રેમાળ પત્ની સાથે શાંત કુટુંબમય જીવન જાહેરજીવન અંગેની અનેક ઉપાધિઓમાં ગાળી શકયા નથી અને દુર્ભાગ્યે તે સુશીલ પત્નીથી પણ તેમને સદાને માટે વિરહ થયો, અને અનેક વિચિત્ર દુઃખી પ્રસંગો ભોગ-વ્યા પછી છેવટે કંઈ શાંતિ લેવા શરીર સુધારવા લંડન–પારિસની મુસાફરીએ નીકળ્યા;

ત્યાં તા. ૧૦ મી સપ્ટેંબરે પેરીસ પાસેના બર્ક ગામમાં તેમનો સ્વર્ગવાસ થયો. જૈનપત્ર દ્વારા અગીઆર વર્ષ સેવા કરી જૈનસમાજના ચરણે એક આહૂતિ !

ભગુભાઇને બદલે તેની દઢતા વગરની કોઈ અન્ય વ્યક્તિ હોત તો તેણે અચૂક જૈન સેવાને તિલાંજલિ આપી હોત અને જૈનોના સ્વયંસેવક પોતે થઈ શકે તેમ નથી એમ જણાવી તેમને છેલ્લા નમસ્કાર કર્યા હોત.

ભગુભાઇની સેવાનું શું ફળ ? કંઇજ નહિ ? નહિ. કોઇપણ ક્રિયા નિષ્ફલા થઇ નથી. થાય તો કર્મનો સિદ્ધાંતજ ખોટો થાય. આઘાત અને પ્રત્યાઘાતના નિયમો કુદરતથી સ્વભાવ સિદ્ધ છે. વિચાર સંકુચિતતા પર પ્રચંડ કુવાડાનો ઘા પડયો છે, સ્થિતિસ્થાપકતા હચમચી છે, ઑર્ટોડૉક્સીનો દમામ નરમ પડયો છે, સ્વતંત્ર વિચારોનો પ્રવાહ ઉદ્દભવ્યો છે, ચોમેર ગર્જના અને વીજળીનું મેઘાવરણ એકાએક અને ત્વરિતતાથી થઇ શકે એ સ્થિતિ અટકી છે, પ્રવાહપતિત સમાજસ્થિતિમાં પરિવર્તન થયું છે, રૂઢ ધર્મ સત્યધર્મનું શરણુ લેવા લાગ્યો છે, રૂઢિબળની ગતિ કુંઠિત બની છે, અને આગેવાનોની પગભરતા લીસી લપટ થઇ છે.

લોકમતને કેળવવા માટે દરેક જાતના અને દરેક પક્ષ તરફથી આવેલા વિચારોને દાખલ કરી ભગુભાઇએ તટસ્થતાથી કાર્ય કર્યું છે અને પોતાના જૈનપત્રને અમુક વર્ગનું કે સંસ્થાનું વાજિંત્ર તરીકે વાપર્યું નથી એ માટે તેને ખરેખર અભિનંદન ઘટે છે. જૈનપત્ર સાંપ્રદાયિક હોઇ તેની મર્યાદા સહેજે ટુંકી હોવા છતાં દરેક વખતે નવા નવા વિષયો કાઢી ભગુભાઇએ પોતાની શક્તિ બતાવી આપી છે. હેરૅલ્ડ પત્ર સામે તેમણે ઘણી વખત લખ્યું છે, છતાં તે પ્રેમભાવથી લખાયું હતું એમ અમે ગણીએ છીએ. મતફેર—મતભેદ એ સ્વતંત્રતા સૂચક છે, છતાં તેને પરિણામે વિષમભાવ અને તેથી બીજાં કાર્યોમાં ખલલ ન આવવાં જોઇએ એ સિદ્ધાંત હાલના પત્રકારોએ ખાસ ભગુભાઈ પાસેથી શીખવાનો છે.

ગુર્જર ભાષાના એક લેખક તરીકે, અમદાવાદના પ્રતિષ્ઠિત અઠવાડિક નામે પ્રજાબંધુ અને મુંબઈના મૂલ ત્રિમાસિક અને હાલ થયેલ માસિક નામે સમાલોચકના આદ્ય સંસ્થાપક તરીકે ભગુભાઈએ માન મેળવ્યું છે. સદ્દગત્ સ્વામી શ્રી વિવેકાનંદની સાથે તેમને પરિચય થયો હતો અને તેનાથી ધર્મરંજિત અને મુગ્ધ બનવા ઉપરાંત તેમનાં કેટલાંક પુસ્તકો ગુજરાતી ભાષાંતર તરીકે તેના તરફથી પ્રસિદ્ધ થયાં છે. તે વિવેકાનંદની સાથે કેટલીક રીતે હરિફાઇ તથા તુલના ધરાવતા જૈનવીર શ્રી વિરચંદ રાઘવજી ગાંધીનાં ભાષણો અને લેખો પ્રગટ કરવાનું અને કરાવવાનું શુભ માન ભગુભાઇને ઘટે છે. તદુપરાંત ટૉડના રાજસ્થાનનું ગુજરાતી ભાષાંતર તેમણે પ્રસિદ્ધ કરાવ્યું છે અને ત્રણ ચાર જાતના ગુજરાતી અને અંગ્રેજી શબ્દ કોષો પણ તેમણે પ્રસિદ્ધ કર્યા છે. ભગુભાઈ વધુ વર્ષ જીવ્યા હોત તો તેમનું જાહેર જીવન પ્રજાને વધુ ઉપયોગી નિવડત; પરંતુ તેમ ભાવીને નથી ગમ્યું તેથી એજ ઇચ્છીએ છીએ કે તેમનું વિસ્તૃત જીવન આલેખાશે, તેમના અનેક મિત્રો અને પ્રશંસકો તેમનું નામ ચિરસ્મરણીય રહે તેમ કરવા સારી રીતે ફંડ એકઠું કરશે અને બતાવી આપશે કે સદ્દગતના સત્કાર્ય અને તપસ્વી જીવન માટે તેઓ લાગણી પૂર્વક કદર કરે છે. છેવટે ભગુભાઇના આત્માની સદ્દગતિ અને તેમનું પ્રોત્સાહિત સક્રિય સ્થિતિવાળું પુનર્જીવન પ્રાર્થીએ છીએ.

૩ મુનિમહારાજ શ્રી વલ્લભવિજયજી.

એ ચોમાસાં કરી મુનિમહારાજ શ્રી વલ્લભવિજયજીએ મુંબઇથી વિહાર કર્યો છે. તેમની મુંબઇમાં સ્થિતિ રહી તે દરમ્યાન મુંબઈની જૈન સમાજમાં વિચારોનું પરિવર્ત્તન શુભ દશામાં થયું છે, કેલવણી અને ધર્મ શિક્ષણ પ્રત્યે લોકોની અભિરૂચિ તેમના ઉપદેશ વડે પ્રેરાઈ છે અને સંપ, એકતા, મત સહિષ્ણુતા, સરલતા અને નિરભિમાનતા એ ગુણો શ્રોતાઓમાં વધુ વધુ પ્રવેશ પામ્યા છે એમ સ્વીકારતાં આનંદ થાય છે. ઉક્ત મુનિ મહારાજશ્રીએ જૈન શ્વેતાંબર સંઘમાં ઉચ્ચ કેલવણીનો પ્રસાર થાય તે માટે ગુરૂકુલ, સ્કૉલરશિપ અને બોર્ડિંગસ્કૂલ એમ વિધવિધ યોજનાઓ સુશિક્ષિત અને અનુભવી નેતા અને પુરૂષો પાસેથી માગી તે પર દીર્ઘ ચિંતનથી ઉહાપોહ કર્યો કરાવ્યો હતો. આખરે ગોકળદાસ તેજપાલ બોર્ડિંગસ્કૂલ જેવી ખરા નામને યુક્ત એવી સંસ્થાનો વિચાર સર્વને ઉપકારક અને ઉત્તેજન પાત્ર લાગ્યો હતો, અને તેને અંગે 'મહાવીર જૈન વિદ્યાલય' એવું શ્રીમન્ પ્રભુ શ્રી મહાવીરના સન્નામથી ઇન્સ્ટિટયુશન કાઢવા માટે પુખ્ત વિચારથી ધારા ધોરણ સાથની યોજના ઘડવામાં આવી હતી અને તેના ફંડ સંબંધે શ્રીમંતો એકીસાથે રકમ કાઢે તેવા વીરરત્ન ન હોવાથી-ન લાગવાથી સામાન્ય અને મધ્યમ વર્ગપર પૂર્ણ મદાર બાંધી જે કોઈ યથાશક્તિ વાર્ષિક મદદરૂપે ચાલુ આપવાનો ખરો ભાવ બતાવે તેમની મદદ સ્વીકારવારૂપે ઉઘરાણું મુંબઈમાં તે માટે સ્થપાયેલી કમિટિ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું; અને તેમાં સૌ કોઈ સજ્જને પોતાના તરફથી યથાશક્તિ ફાળો આપ્યો હતો;

આ મુનિશ્રીના ઉપદેશનું ફલ હતું; પરંતુ જૈનનું ભવિષ્ય ગમે તેવા પ્રયત્ન હોવા છતાં શુભદિશા તરફ પ્રયાણ કરવા સરજાયલું નથી એમ પ્રતીત થાય છે—કારણ કે જૂદા જૂદા પ્રસંગો મુંબઇમાં ઉદ્દભવ્યા—સ્પીસી અને ક્રેડિટાદિ બેંકોનું તૂટવું, કોલાબાના રૂના જથામાં ઉપરા છાપરી આગો, શેર બજારનું તદ્દન મંદપણું, મિલોની સંકડામણ અને છેવટે જાદવાસ્થલીનો કોપ એટલે આ બધું હવાઇ કિલ્લા સમાન થયું, હશે ! હજી પણ ભવિષ્યમાં જૈનસમાજના ગ્રહ ચડિયાતા હશે તો મહારાજશ્રીનો કરેલો ઉપદેશ અને પુરૂષાર્થ તદ્દન નિષ્ફલ નહિ જાય.

મુનિમહારાજશ્રીમાં વિશિષ્ટ અને સ્તુત્ય ગુણ એ હતો કે શ્રીમંત કે ગરીબ, ભણેલા કે અજ્ઞાન, સામાન્ય કે મધ્યમ દરેક તરફ તેમની સમદષ્ટિ હતી. કોઇને બહુમાન કે અલ્પમાન દેવા પ્રત્યે તેમનું ધ્યાનજ રહેતું નહિ. સૌ કોઈ આવે ને બેસે, અને તેમાંથી જે કંઇ પૂછે તેનો વજનસર જવાબ આપતા, સ્વાધ્યાય કરવા ઇચ્છે તેને તેમ કરાવતા, ચર્ચાના ઇચ્છક સાથે ચર્ચા કરતા અને આ દરેક પ્રસંગે જૈન સમાજનું કલ્યાણ કેમ થાય, તેનું હિત શેમાં સમાયેલું છે એ પ્રશ્નો ઉપર બહુ ઉંડું લક્ષ આપતા અને ખેંચતા.

તેમનું સાધુવર્ત્તન, ઉગ્રવિહાર અતિ ઉચ્ચ પ્રકારના હતા; અને તેમની શ્રીમદ્ વિજયાનંદ સૂરિજી (આત્મારામજી) ના સહપરિચાલક તરીકેની પંજાબમાં મહાન્ સેવા અને વિરોધીઓ સામે મેળવેલું 'વલ્લભ વાઘ' નામનું ઉપનામ મશહૂર છે. આમનું ઉદાહરણ લેઇ મુનિમહારાજો પોતાના ઉપદેશનો પ્રદેશ ગૂજરાત અને કાઠિયાવાડને થોડાં વર્ષો સુધી છોડી પંજાબ, મારવાડ, માલવા અને દક્ષિણને બનાવે તો જૈનોની ઘટતી સંખ્યા, તેમની

સામેના વિરોધી તત્ત્વોનો દોર, અને તેમની ધર્મવિમુખતાપર મોટે ભાગે અંકુશ પડે. શ્રીયુત ઝવેરી મોહનલાલ મગનભાઇએ 'માંડવગઢનો મંત્રી પેથડ કુમાર' એ નામના પુસ્તકમાં 'મુનિ મહારાજાઓને વિનતિ' એ મથાળાનીચે જણાવ્યું છે કે::

"હાલના સમયમાં કેટલાક સાધુ તથા સાધ્વીઓને,
પાલીતાણા તે પીએર, ને પાટણ રાધનપુર સાસરૂં;
અમદાવાદ મોસાળ, ને સુરત ખંભાત માનું મોસાળ.

એ રીતે જેમ સ્ત્રીઓને ચાર સગાઇ હોય અને તેજ જગ્યાએ રહે, તેમ તે ચાર અને થોડા બીજાં ગામોમાં ચોમાસાં ઉપર ચોમાસાં કરવા માંડયાં છે, અથવા ઘણો વખત રહેવા માંડી ગુજરાતવાળા સાધુઓને શિથિલ કરે છે, અને પરિણામે ગુજરાત તેમજ કાઠિયાવાડને દોષ અપાવે છે, તે કલંક ન લાગે તે માટે તેઓએ મારવાડ, મેવાડ, માળવા, કચ્છ, દક્ષિણ અને પૂર્વમાં વિહાર કરી તથા બીજા સાધુઓને વિહાર કરાવી જૈન શાસનની શોભા વધારવા વિનંતિ છે અને જેમ મુનિ મહારાજ શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ આત્મારામજીના સંઘાડાના સાધુઓએ દેશોદેશ વિચરી પંજાબ વગેરેમાં જેમ જય પતાકા વર્ત્તાવી તેમ વર્ત્તાવશે એવી આશા છે."

આ કથનમાં રહેલ સત્યાસત્યનો નિર્ણય અમારા પૂજ્ય મુનિરાજોપર મૂકીએ છીએ.

અમારો પરિચય.

૧ સજ્જનોના અભિપ્રાય.

Many thanks for the magnificent Mahavir number of the Jain Conference Herald. I read some of itsbontri outions and was much enlightened on Jainism. I have not yet read your articles. As soon as I have read them I shall let you know what I think of them.

28-8-14
Poona, 8 Lodhian Road. } —*Ranjitram Vavabhai* B. A.

ખાસ અંક હજુ વાંચી શકયો નથી. ઉપર ઉપરથી જોતાં ગુજરાતી લેખોમાં મનન કરવા જેવા લેખો આપના સિવાય બીજા કોઈ નથી. જે દોષો માટે જૈનોનું ધ્યાન ખેંચ્યા વગર ચાલે એવું નથી તે દોષો 'નિવેદન' માં હિંમતથી બતાવવા માટે હું આપને ધન્યવાદ આપું છું. જૈનો જેમનાથી દોરવાય છે તેમના દોષ જૈનોમાં ઉતરે છે. આપના લેખો વાંચ્યા પછી અંક સંબંધી લખવા જેવું તે લખીશ.

સુરત. નાગર ફળિયા. ભા. શુ. ૪. —**મણિલાલ બકોરભાઈ વ્યાસ.**

આપે "મહાવિરસ્વામી" અંક મોકલ્યો તે પહોંચ્યો છે, અને તેથી ઉપકૃત થયો છું, આપનો વિષય ઉપર ઉપરથી જોતાં સર્વ વિષયોમાં સારો લાગ્યો છે, અને મુંબાઇ પાછું ફરવું થયે સમગ્ર વાંચી જવા વિચાર છે.

નડીઆદ- ૫—૯—૧૪. —**તનસુખરામ મ. ત્રિપાઠી.**

વવાણીઆ.
તા. ૧૫-૧૧-૧૯૧૪.

મુજ્ઞ પ્રિય ભાઇશ્રી.

આજે શ્રીમન્ મહાવીર અંક મળ્યો. તે માટે ઉપકાર માનું છું. અન્ય વ્યવસાયો છતાં, અંક ગુંથવા માટે આપે જે શ્રમ લીધો છે તે માટે આપને અભિનંદન આપું છું. જૂદા જૂદા લેખકોએ પોતપોતાની શક્ત્યાનુસાર જે જે ભાવો મહાવીર પ્રભુના જીવનમાંથી ઉપજાવી કાઢયા છે તે મનનીય છે.

લેખોના ક્રમપૂર્વક બોલતાં જણાવવું યોગ્ય છે કે, 'તંત્રીના નિવેદન'માં ઉપશાંત સ્વાતંત્ર્યપૂર્વક જે વિચારો દર્શાવ્યા છે તે સમાજના સક્રિય (active) વિભાગને સારી પેઠે સંતોષ આપશે. મૂક (dumb) સમુદાય (mass) ના સ્વયં બનેલા પ્રતિનિધિઓના કોલાહલ છતાં આપે આગમપ્રકાશનને માટે દર્શાવેલ વિચારો કેલવણી સંપન્ન તરૂણોનાં હૃદય દર્શક થઇ પડશે.

ડૅાકટર જૅકૉબીની જૈન અને જૈનીઝમ સંબંધીની Impressions વાળો વિષય જૈનેતર પંડિતની અપરિચિત વિષય સંબંધે કેટલી કાળજી છે તે સુંદરરીતે દર્શાવે છે. તેઓએ 'નિગોદ'ના સંબંધે કરેલું વિવેચન, Biology, Bactereology અને Pathology ના અભ્યાસીઓને નજરે પડતાં બહુ લાભદાયક શોધખોળ તરફ પ્રેરવા યોગ્ય છે. ડૅાકટરે યતિ હીમતવિજયના પરિચય પરત્વે લખેલું વિવેચન વિશેષ કાળજીવાળી આંખે જોવાનું છે. હું લાંબા વખતના ઇતિહાસ પ્રત્યેના પ્રેમથી એમ માનતો થયો છું કે, યતિઓ, વૃદ્ધ મુનિઓ-ગમે તેવા રૂઢ સંસ્કારી હોય છતાં તેઓના ચોકસ સંસ્કારોને માટે તેઓને નિષેધી નાંખી તેઓના અનાદર કરવાને બદલે તેમની સાથે પ્રેમ (love) પૂર્વક વર્તી, તેઓને સમજાવી, લલચાવી, ફોસલાવી, તેઓની પાસે જે કાંઇ છે-ઘણું છે-તે લઇ લેવાથી જૈન ઇતિહાસને ઘણાં સાધનો મળી શકશે. આપણામાં પ્રેમનો અસદ્ ભાવ થયો હોવાથી આપણે આ વર્ગનો ઉપયોગ કરી શકતાં નથી, અને તેથીજ હીમતવિજયજી જેવા બીજા ઘણા ઉપયોગી માણસો તેઓની પાસે જે હોય છે તે સાથે લઇને ચાલ્યાં જાય છે. એક શ્રીપુજ કે જેઓનું નામ આ પત્ર લખતી વખતે મને વિસ્મૃત થયું છે-પણ ઘણું કરી ચંદ્રશેખર કે એવું કાંઇ હતું. કે જેઓ પાંચ છ વર્ષ ઉપર મુંબઇ આવ્યા હતા તેની પાસે પણ ઘણો ઉપયોગી જ્ઞાન ભંડોળ હતો તે એમને એમ ચાલ્યા ગયા. ઇંદોરવાળા માણેકચંદ્રજી યતિ પણ ઉત્તેજવા યોગ્ય વ્યક્તિ મને અનુભવમાં આવી હતી. યુરોપીય વિદ્વાનો આવા વર્ગ-આવા રૂઢ વર્ગમાંથી પ્રેમપૂર્વક ખેંચવાની જે કળા-કળવકળ ધરાવે છે તે આપણામાં નથી.

ડૅાકટર ગૅરીનોના લેખનું અનુવાદ મી. ખુશાલચંદ શાહે કરેલું છે તેનો થોડોક ભાગ મારા ખ્યાલ પ્રમાણે સનાતન જૈનમાં પ્રકટ થયેલ છે. ડૅાકટર ગૅરીનોના વિચારો અન્ય પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનો કરતાં વધારે કાળજીપૂર્વક ગુંથાયેલા છે. ખાસ કરીને II વિભાગમાં લખાએલો ભાગ બહુ મનન યોગ્ય છે. ધર્મ બંધારણ શાસ્ત્ર (Science of religious constitution) માં જૈનમાર્ગ પ્રવર્તકોની કુશળતા કેટલી હતી તે તેના પરથી જોઈ વર્તમાન સમાજે અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે.

મી. જગમંદરલાલ જૈની મારા એક જૂના-જૂના પરિચયી છે. પાશ્ચાત્ય વાતાવરણમાં

વિશેષને વિશેષ પરિચિત થતાં જતાં પણ તેઓએ પોતાના જૈન ધર્મપર જે પ્રેમસંકલના સ્થિર રાખી છે તે હર્ષપ્રદ છે. Mahavir's Jainism દર્શાવતાં તેઓએ ઉદાર સુશિક્ષત તરૂણની આત્મભાવના દર્શાવી છે. 'In one word hyhocrisy will not do' એ શબ્દોનો આત્મા અપૂર્વ છે.

મી. મણિલાલ ઉદાણીએ 'Lord Mahavir's Ideal of Self-Sacrifice' નો લેખ લખતાં તમો ફુટનોટમાં બતાવો છો તેમ જેસસ ક્રાઇસ્ટના સુંદર ગુણોનું અવતરણ કર્યું હોત તો તે જો કે અનીચ્છવા યોગ્ય કેવળ નથી; છતાં એટલું નિઃશંક છે કે, મી. મણિલાલ જેવા ઉત્સાહી તરૂણે જાહેર જીવનનો પ્રેમ રાખતાં, જે સમાજમાં પોતે જાહેર જીવન વેદવા ઇચ્છે છે તેના સાહિત્યના ગંભીર અભ્યાસની જરૂરનું મૂલ્ય જોવું જોઇએ.

હું એમ માનું છું અને તે અંતઃકરણથી કે, જેમ જેમ વિશેષ નૂતન તરૂણો જન્મતાં જશે, તેમ તેમ વાતાવરણ વિશેષ સ્વચ્છ થતું જશે. આ વાત મને સૌથી નાના (Junior) તરૂણોના બે લેખોથી જણાય છે. એક, મી. કામદાર, અને બીજા સુશિલ. હું જાણું છું તે પ્રમાણે આપણા તરૂણોમાં એ બન્ને સૌથી નાનાં છે. જો મને આ અંકના લેખોમાં સૌથી સારા લેખો ચીંધવાનું કહેવામાં આવે તો હું આ બે સૌથી નાના તરૂણોનાજ ચિંધું-રસાયણ શાસ્ત્ર (chemistry) માં જેમ Practical chemistry છે, તેમ ધર્મના તુલનાત્મક અભ્યાસ (comparative study) પછી તેની વ્યવહાર્ય ઉપયોગિતા (Practical utility) શીખવાની જરૂર છે. સુશીલનો મને જાતિ પરિચય છે પણ મી. કામદારનો નથી. દૂરથી પણ સહેજ જાણું છું. આ તરૂણને એક નાના ભાઇની બુદ્ધિ ખીલવણીથી જે સુખ થાય તે સુખપૂર્વક હું જોઉં છું.

સુશીલના સંબંધમાં પરસ્પરનો કાંઈક અંગત સંબંધ વિશેષ કહેતાં રોકે છે, છતાં એટલું કહેવું યોગ્ય છે કે, તેમાં જો સવીર્યતા ઉત્પન્ન કરવામાં આવે-અથવા સમાજ તેઓને બહાર ખેંચી કાઢે તો તે એક ઉપયોગીપાત્ર થવા યોગ્ય છે. તેના અભ્યાસ કરતાં તેનું Insight વિશેષ આકર્ષણીય છે.

મી. ટેસીટોરીનો જૈન પ્રત્યેનો અનાદર તેમના ટુંક વચનોમાં જોવામાં આવે છે. apathetic educated youths ને તે Impetus રૂપ થવા યોગ્ય છે.

મી૦ મોતીચંદ કાપડીઆ મારા એક differentiating personal friend છે. મી૦ મોતીભાઇએ વીરપ્રભુની સમાલોચના કરતાં Evolution અને Involution ના સિદ્ધાંતો બતાવવા જે પ્રયત્નો કર્યાં છે તે પ્રયત્નો ઉપદેશ લેવાને યોગ્ય વર્ગને ઘણું શીખવનારા થઈ પડશે. સિદ્ધાંત બોધને યોગ્ય વર્ગ Evolution અને Involution ની Theory સવાશે સ્વીકારી લે તેમ નથી. Involution વાદની ચર્ચામાં ઘણું ભિન્નત્વ આવવા સંભવ છે. કથાનુયોગના વિષયને critical Eye થી મોતીભાઇએ સારી પેઠે ચર્ચ્યો છે. પ્રભુનું વીતરાગત્વ શીખવાની પ્રથમ ભૂમિકા છે કે પ્રભુનો વાત્સલ્યભાવ શીખવાની પહેલી ભૂમિકા આપણી છે તે વાત વિચારવા યોગ્ય છે. વીતરાગત્વ એ Idealisation છે અને વાત્સલ્યભાવ એ practical utilitarian view છે.-practical utility છે.

આપણા ઉપદેશકો શ્રી જિનેશ્વરના સમભાવો દર્શાવતાં રાગ અને દ્વેષનો અભાવ સૂચવતાં એક ભૂલ કરતા જણાય છે. રાગના અભાવનો ઉપદેશ આપતાં પ્રેમ—વાત્સલ્યભાવ (love) ના અસાધારણ ગુણનો તેઓથી નિષેધ થવારૂપ શ્રોતાઓના મન ઉપર થએલી અસર આપણા સમાજમાં અત્યારે વર્તતા પરસ્પર પ્રેમના અભાવથી જોઇ શકાય છે. હું ઇચ્છું છું કે, જેઓ પોતાને વીતરાગતા ઉપદેશવાને યોગ્ય માનતા હોય તેઓ આ વાત્સલ્યભાવનો વ્યક્ત કે અવ્યક્ત નિષેધ ન થઇ જાય તેની કાળજી કરતા રહેશે. મોતીભાઇએ શા માટે વાત્સલ્યભાવની ચમત્કૃતિ—રાગનો નિષેધ કરતાં સ્પષ્ટ ન કરી ?

મને જોઇને હર્ષ થાય છે કે, મકનજીભાઇએ એક જાહેર લેખક તરીકેનું દર્શન દેવું શરૂ કર્યું છે. દઢતર વિશ્વાસ અને મનોબળથી મકનજીભાઈ આપણા એક ઉપયોગી લેખક થઇ પડશે.

મુનિશ્રી રત્નચંદ્રજીએ મહાવીરનું છદ્મ જીવન આલેખવા પરિશ્રમ બહુ લીધો જણાય છે. તેઓએ છદ્મજીવનની વ્યાખ્યા 'ભગવતીસૂત્ર' પરથી વિશેષ સારી ઉપજાવી કાઢી હત. જેને બીજાંની પાસેથી શીખવાની સદ્‌બુદ્ધિ છે તે શીખી શકે છે તેના દૃષ્ટાંતરૂપ આ મુનિ છે. તેઓએ વિશેષ નૂતન સંસ્કારી મનુષ્યોમાં આવવાનું હજુ વિશેષપણે કરવાથી આ લેખમાં જે રૂઢત્વ રહ્યું છે તે જતું રહેવા પામશે એમ મારી આશા છે. વઢવાણને વર્ધમાનપુરી ગણવી ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ યોગ્ય નથી એવા અભિપ્રાયપર તમે—તંત્રી તરીકે આવોછો તે અભિપ્રાય મને પણ સમ્મત છે. વઢવાણને વર્ધમાનપુરી કહેવું એ સ્વપ્રદેશના મોહથી ઉત્પન્ન થએલી કલ્પના છે.

કુંવરજીભાઈ મારા Personal friend at contrast છે. તેઓના લેખપર તરૂણોએ અભિપ્રાય આપવાનો હક ઇચ્છવા યોગ્ય છે ? અભિપ્રાય પ્રમાણિક હોઇ શકશે ! અથવા અભિપ્રાય પ્રમાણિક ગણાઇ શકશે ? તેઓ ભગવાનની આજ્ઞાનું ઉલંઘન જેને કહે છે તે આજ્ઞાઓ કઇ ગણવી ? અથવા કયા પુરૂષોએ કરેલી વ્યાખ્યાઓને ન ઉલંઘવાનું આપણને તેઓ કહે છે. પ્રભુની ખાતર, આપણા આ અનુભવ પુરૂષોએ વધુવાર દરેક વાતમાં આપણને પ્રભુની આજ્ઞાની વાત આગળ કરવી ન જોઇએ. બુદ્ધિપ્રયોગ કરનાર માણસો ઉત્પન્ન થતાં અટકાવનાર આ અનુભવીઓ જ છે.

મહાવીરના સમય સંબંધીનો તમારો પોતાનો લેખ જોયો. હજુ સંપૂર્ણ વિચાર્યો નથી; એટલે તેના સંબંધમાં વિશેષ ન કહેતાં હવે પછી અભિપ્રાય બાંધીશ. દરમ્યાનમાં એટલુંજ ઇચ્છુંછું કે, આપણે ઐતિહાસિક શોધખોળોના સંબંધમાં બીજાઓએ એકઠા કરેલાં સાધનોપરથી અનુમાનોપર આવવારૂપ સ્થિતિ છે તે બદલીને સ્વતંત્ર શોધકોની સ્થિતિ આવો.

મી૦ મણિલાલ વકીલ કાવ્યકળા પર જ્યારે સ્વાભાવિક પ્રેમભાવના ધરાવે છે ત્યારે શા માટે તેઓ કાવ્યકળા અભ્યાસપૂર્વક તૈયાર કરતાં નથી ?

મી૦ નેમચંદ, મી૦ મા. દા. શાહ વગેરે યુવાન લેખકોની શૈલી ઉત્તેજનપાત્ર છે.

આ રીતે તમારા આખા અંકનું અવલોકન કરૂંછું.

તમારી હેરલ્ડને અંગે અને ભાઈ વાડીલાલની જૈનહિતેચ્છુને અંગે તદ્દન જૂદીજ સ્થિતિ છે. એટલે જે સ્વાતંત્ર્ય ભાઇ વાડીલાલ દાખવી શકે તે તમે દાખવી ન શકો,– એ ખરૂં છે; પણ ભાઇ વાડીલાલ વિશેષ બળ વગર હૃદયના સાથે બોલે છે; એમ મને લાગે છે.

લી. મનસુખ રવજીભાઇના ઘટીત.

પ્રિય ભાઈશ્રી;

તમારો પોસ્ટકાર્ડ મને મળ્યો હતો. તે માટે ઉપકાર માનુંછું. તમોએ શ્રીમન્ મહાવીર અંકમાં "મહાવીરનો સમય–અને ધર્મ પ્રવર્ત્તક તરીકે મહાવીર" નામક વિષય લખ્યો છે તે સંબંધી મારો અભિપ્રાય લખવાનું મેં તમને જણાવ્યું હતું–તે અનુસાર આજે મારો અભિપ્રાય લખુંછું.

અભિપ્રાય બે પ્રકારના પરિણામ લાવનારાં થઈ શકે છે, એક જે લેખકના લેખ ઉપર અભિપ્રાય અપાય છે તેના મન ઉપર અન–ઉત્તેજન (Discouragement) ની છાપ પાડે છે અને બીજો ઉત્તેજન (Encouragement) ની છાપ પાડે છે. આ બે પ્રકારના પરિણામ લાવનારાં અભિપ્રાય ઉપરાંત ત્રીજો અભિપ્રાય ટીકાકારી (critical) છે, કે જે અભિપ્રાય લખનારના મનઉપર ઉત્તેજન કે અન–ઉત્તેજનની દરકાર કર્યા વિના વસ્તુસ્થિતિ દર્શક હોય છે. મૅકૉલેના વિચારોમાં Discouragement–અન–ઉત્તેજન–ની ઘાટી છાયા દેખાય છે, છતાં લાગણીથી નહીં ઉશ્કેરાનારાં–non–sentimental–વિદ્વાનો તેને critical ટીકાકારી અભિપ્રાય આપનાર તરીકે ગણે છે.

હું તમારા આ પ્રસ્તુત વિષયના સંબંધમાં આજે નીચે અભિપ્રાય આપુંછું–લખુંછું–તે કયા વર્ગમાં–ત્રણમાંથી વિચારવાનો લેખશે તે હું જાણતો નથી. વિદ્વાનો જે વર્ગમાં લેખવા માંગે તે વર્ગમાં ભલે લેખે–હુંતો જેમ મને લાગે છે તેમ જણાવવા પ્રયત્ન કરૂંછું.

પ્રારંભમાં તમને મારે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં મુબારકબાદી એટલા માટે આપવી ઘટે છે કે, જે સાધનો–લેખ–ગુંથાવાના–તમારાં પોતાનાં નથી, પરંતુ અન્ય શોધકોના છે તે સાધનોનો તમે એટલો કાળજીપૂર્વક ઉપયોગ કર્યો છે કે, વસ્તુ સંકલનાની ગુંથણી બહુ વિચારણીય થઇ પડે છે. હું જાણુંછું ત્યાં સુધીના ઉછરતા કોઈ જૈન લેખકે, આ વિષયના સંબંધમાં આવી સુંદર ગુંથણી કરી નથી. તમારી ગુંથણી પ્રાથમિક અને મધ્યવર્ગના વાંચકોને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે. ઉચ્ચત્તર વર્ગના વાચકોને ઘણાં સ્થળો શંકાસ્પદ અનુભવવામાં આવે તેમ છે. દાખલા તરીકે, પૃષ્ટ ૪૧૩ ઉપર તમોએ રા. સુશીલના વિચારોની શાખ લીધી છે તે શાખ–સત્ય હોય અથવા ન હોય–પણ વિદ્વાનો તેને એક પ્રમાણરૂપ (authority) તરીકે નહીં ગણે, કારણ કે રા. સુશીલે જે વિચારો બતાવ્યા છે તે પોતાની સ્વતંત્ર શોધખોળોના નથી, પણ ઉછીના લીધેલા (Borrowed) છે.

તમારી પોતાની ગુંથણીના સંબંધમાં ટુંકમાં આટલું કહી, આખા લેખમાં જૂદે જૂદે ઠેકાણેથી–વિદ્વાનો–ઇતિહાસકારોના લેખપરથી–જે શાખો લેવામાં આવી છે તે વિદ્વાનો અને ઇતિહાસકારોના સંબંધમાં એક ઇતિહાસના અભ્યાસી–વિદ્યાર્થી–તરીકે મારા વિચારો શા છે તે જણાવું છું.

રાઇસ ડેવીસ આદિ પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોના સંબંધમાં હું જે માનુંછું તે આ પ્રમાણે છે: આ શોધકોએ હિંદ અને હિંદના ધર્મો સંબંધી શોધો કરવા જે પ્રયત્નો કર્યા છે તે અદ્ભુત છે. પરંતુ પ્રયત્નની દૃષ્ટિ શિવાય વસ્તુશોધની દૃષ્ટિ લઇએ તો તેઓએ કરેલી શોધો અને તે પરથી તેઓએ દોરેલાં પોતાનાં અનુમાનોની સરખામણી કરતાં શોધો કરતાં પોતે દોરેલાં અનુમાનો વધારે છે અને તે અનુમાનોનાં ઘાટ (moulds) વિશેષે કરી પોતાની લાગણીઓ (sentiments) પ્રમાણે પડેલાં છે. રાઇસડેવીસે એક સ્થળે શ્રી બુદ્ધભગવાનને એવા આકારે ચિત્રેલા છે કે જે સ્પષ્ટરીતે રાઇસ ડેવીસના સંસ્કારો ક્રિશ્ચીઅનપણાની સર્વાંગતાવાળા દેખાય. દિલગીર છું કે, આ લખતી વખતે, મને તે શબ્દો મૂળપણે સ્મૃતિમાં નથી; તેમ તે પુસ્તક મારી પાસે અત્રે નથી. અહીં મને વિષયાંતર કરતો ગણશો નહીં. મારે તમારા પ્રસ્તુત વિષયમાં જે જે સ્થળે રાઇસડેવીસ આદિ યુરોપ્યન શોધકોના પ્રમાણો આપેલાં છે તેને જ માત્ર ઉદ્દેશીને કહેવું જોઇએ એમ કેટલાકને લાગશે. તમોએ પ્રસ્તુત વિષયમાં એકત્ર કરી હકીકતો (facts) કયા શોધકના શોધપરથી લીધી છે એ જણાવ્યું-બહુધા જણાવ્યું નથી. એટલે પ્રસ્તુત વિષયની શાખાના સ્વામી શોધકોને ઉદ્દેશીને મારાથી કંઇ કહેવું અશકય થઇ પડે છે. મારા કથનની પુષ્ટિમાં એક concrete દાખલો આપુ: તમોએ પૃષ્ઠ ૪૧૦ માં પ્રોફેસર હર્મન જેકોબીએ સ્યાદ્વાદની ઉત્પત્તિના સંબંધમાં જે અનુમાન દોરેલું ટાંકયું છે તે યથાર્થ નથી. તેમજ બૌદ્ધ માર્ગપર અજ્ઞાનવાદની અસર થયેલી જણાવવામાં આવી છે તે પણ અયોગ્ય છે. જેઓ તત્ત્વજ્ઞાનની કઇ શાખાપર લોકોની અભિરૂચી સ્યાદ્વાદના ઉત્પત્તિ કાળમાં હતી તેથી અજ્ઞાત છે તેઓજ આવું અનુમાન દોરવા લલચાય. બૌદ્ધમાર્ગપર અજ્ઞાનવાદની અસર માનનારા Constitutional history of Philosophy–Religions થી અણવાકેફ હું માનું છું. દરેક ધર્મ બંધારણ કરનારને જૂદા જૂદા પગથીઆ (stages) ના લોકોના લાભ જોઈ ઉપદેશશૈલી રાખવી પડે છે. બૌદ્ધગ્રંથોમાંથી તમે તેની અજ્ઞાનવાદની અસર દાખવવા જે વચનો ટાંકયા છે અને તે પરથી તમે અજ્ઞાનવાદની અસર સાબીત કરવા માંગો છો તે પ્રકારના બીજા આકારે કહેલાં વચનો જૈન-બૌદ્ધ અને બીજાં બધાં શાસ્ત્રોમાં સેંકડો મળી શકશે. મને લાગે છે કે, નિષ્કારણ બૌદ્ધમાર્ગને જેકોબી અન્યાય આપે છે.

હવે આપણા સ્વદેશી ઇતિહાસકારો અને લેખકોના સંબંધમાં પ્રસ્તુત વિષયપરથી જે કહેવાનું મને લખો છે તે કહું છું. હિંદના સર્વોપરી ઇતિહાસકાર તરીકે, મી૰ રોમેશચંદ્રદત્તનું નામ અમર છે. આવા સર્વોપરી ઇતિહાસકારપર અથવા બંકીમબાબુ જેવા ઐતિહાસિક ટીકાકાર (Historical critic) પર આક્ષેપ કરવાનું મન કરવું એ પણ સૂર્ય સામા ધૂળ ઉડાડવા સમાન ગણાશે; છતાં એક વિદ્યાર્થી તરીકે શંકાસ્પદ sceptic થવાના હક ગ્રહણ કરી કહું છું. મી૰ દત્તના વિચારો તમે પૃષ્ઠ ૪૧૪ ઉપર ટાંકો છો કે જેની અંદર બ્રાહ્મણો અને તેઓના શુદ્રોની સાથેના સંબંધમાં વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. તેમજ તમે પૃષ્ઠ ૪૦૧ ઉપર બંકીમબાબુના શબ્દો ટાંકો છો. આ બન્ને સમર્થ પુરૂષોના વચનોના સંબંધમાં મને કહેવાની ફરજ પડે છે કે વચનો તેઓએ facts ના

આધારે લખેલાં હોય તેના કરતાં તેઓના મગજ ઉપર present day social reforms ના જે સંસ્કારોની છાપ પડેલી હતી તેનાથી ખેંચાઇ લખેલાં છે. સમર્થ ઇતિહાસકારો પણ ઐતિહાસિક વસ્તુઓ (Historical facts) ને સ્થાને પોતાની feelings, sentiments and prejudices થી ખેંચાઇ જઈ શકે તેના પુરાવા તરીકે મી૦ દત્ત અને બંકીમ બાબુના બ્રાહ્મણોપરના આક્ષેપો બ્રાહ્મણ વકીલો (advocates) બહુ સારી રીતે આપી શકે એમ હું માનું છું. મહાવીર અને બુદ્ધના સમયની બ્રાહ્મણસ્થિતિ હજુ સુધી નિષ્પક્ષપાતપણે ચિત્રાએલી હોય એમ હું માનતો નથી. હું એમ માનું છું કે, મધ્યકાળમાં બ્રાહ્મણોએ શુદ્રો પ્રત્યે દાખવેલા સંકુચિત પરિણામો-અધ્યવસાયોની જે અસર મી૦ દત્ત અને બંકીમના સમયમાં દૃષ્ટિગોચર મીશ્નરીઓના પ્રયત્નદ્વારા થઇ તેની છાપ તેઓ (આ બન્ને પુરૂષ) ઉપર પડેલી હોઈ તેઓએ બુદ્ધ અને મહાવીરના સમયમાં પણ એવાજ પ્રકારની સ્થિતિ હતી એમ જણાવ્યું છે. જો તેઓની સામે બ્રાહ્મણવર્ગનો ઇતિહાસી વકીલ હોય તો તેઓને બ્રાહ્મણમાર્ગપર કરેલી ટીકાઓ facts કરતાં sentimental તરીકે સ્વીકાર્યા વિના બીજો છુટકો ન રહે.

તમને એક નવાઈ જેવો મારો ખ્યાલ લાગશે કે, બ્રાહ્મણોએ જૈનો ઉપર આક્ષેપ કરતાં જે એમ કહેલું જણાવવામાં આવે છે કે, મારમાર કરતો હાથી આવતો હોય તોપણ જૈનમંદિરમાં ન જવું; તેથી એમ સાબીત થાય છે કે, બ્રાહ્મણો પોતાને જૈનોથી વધારે દુભાએલા માને છે. હું બ્રાહ્મણવર્ગને કહું છું કે, તમને ખરીરીતે જૈનોએ દુભાવ્યા નથી; જો તમને ખરેખર કોઇએ પણ દુભાવ્યા હોય તો તે presentday social reformers છે.

તમે પૃષ્ટ ૪૦૨ ઉપર મીસીસ એનીબેસંટના ભારતની ધર્મભાવના વિષેના વિચારો ટાંકો છો. એ વિચારો એક ભારતવાસી તરીકે મને બહુ મીઠાં લાગે છે; પણ મારે તમને કહેવું જોઇએ કે, મીસીસ બેસંટના વિચારોને પણ તું એક પ્રમાણ (authority) તરીકે ન ગણું, કારણકે તે એક લેખક છે, પણ ઇતિહાસકાર નથી. જો કે આ તમોએ પૃષ્ટ ૪૦૨ ઉપર ટાંકેલ મીસીસ બેસંટના વિચારો અત્યારની શોધખોળોપર રચાયેલા ઇતિહાસ જોતાં કેટલાક દરજ્જે સત્ય છે એમ મારે કહેવું જોઈએ. પણ તમને એક પરસ્પર વિરોધ આવે તેવી સ્થિતિ, જુદા જુદા ઇતિહાસકારો અને લખનારાઓના વિચારોની ગુંથણી કરતાં ઉભી થઇ છે એ લક્ષમાં આવ્યું છે ? તમે પૃષ્ટ ૩૯૯ ઉપર ઇ૦ સ૦ પૂર્વેના ૭ મા સૈકાની સ્થિતિ ટાંકો છો અને ૪૦૨ પૃષ્ટપર મીસીસ બેસંટના વિચારોમાંની સ્થિતિ ટાંકો છો એ Psrhycoologically પરસ્પર વિરોધી લાગતી નથી ?

તમારા બહુ મેહેનતવાળા આ વિષયના સંબંધમાં વિચારો લખતાં જેટલું લખવા ધારીએ તેટલું લખી શકાય તેમ છે, પરંતુ હું તેટલું લખી શકું તેમ નથી. મેં માત્ર થોડાક મુદ્દાઓ ઉપર લખ્યું છે. મેં જે લખ્યું છે તે મને જે અનુકુલ નથી લાગ્યું તે સંબંધી લખ્યું છે. તમારા લેખમાં મને અનુકુલ એવું પણ ઘણું છે. પરંતુ અનુકુલતા બતાવવાથી જે મુદ્દાઓમાં અવકાશની જરૂર છે તે મુદ્દાઓ એમને એમ પસાર થવા દેવા એ યોગ્ય ન કહેવાય.

મેં મી૦ દત્ત જેવા સર્વોપરી ઇતિહાસકાર ઉપર sentimentalism ની અસર

હોવાનો આક્ષેપ કરવાનું સાહસ કર્યું છે, પરંતુ હું એક વિદ્યાર્થી પણ તે sentimentalism ની અસરથી મુક્ત નથી. મુક્ત ન હોઇ શકું. શ્રી મહાવીરના જીવનચરિત્ર લખવા સંબંધી હું પણ કેટલેક દરજ્જે sentimentalism ની અસર તળે છું. ઇતિહાસની દૃષ્ટિએ જોઉં છું તો મહાવીર પ્રભુનું જીવનચરિત્ર આલેખાવું જોઇએ. લોકકલ્યાણની બુદ્ધિએ જ્યારે વિચાર કરૂં છું ત્યારે એમ લાગે છે કે, તે ન લખાવું જોઈએ, કારણ કે કદાપિ પણ મહાવીરનું યથાર્થ જીવન આલેખી નહીં શકાય, અને યથાર્થ આલેખી ન શકાય તો પછી તેને એક પરમાત્મા તરીકે જગત્ માનતાં હોય તેને બદલે એક સમર્થ વિદ્વાન તરીકે માનતાં થાય એ દેખીતું છે; અને તેમ માનતાં થવા દેવાં એ માર્ગના આયુષ્ય અને લોક કલ્યાણની દૃષ્ટિએ ઉપકારક ગણાય ? તમો મિત્રોને હું પૂછું છું કે, આપણાં જેવાં બાળકો મહાવીરને જે રીતે ચિતરશે તેથી જગત્ મહાવીરને એક પ્રભુ તરીકે માનવાને બદલે એક આપણા જેવા સામાન્ય મનુષ્યોમાંનાં એક વિદ્વાન તરીકે માનતાં નહીં થાય ?

તમારા વિષયપર મારા વિચારો જે પદ્ધતિએ મેં દર્શાવ્યા છે તે પદ્ધતિ તમને કેવી લાગશે તે વિષે મને શંકા છે. આ પદ્ધતિ રાખવાનો મારો એકજ હેતુ છે અને તે એકે, આપણા લેખકોમાં original criticism લખવાની કળાપર લક્ષ ખેંચાય. આ વાકયને મારૂં કોઈ દાંભિકપણું (hypocracy) તો નહીં કહે ?

આટલેથી પૂરૂં કરૂં છું. શરીરની સ્થિતિ એવી અવ્યવસ્થિત રહે છે કે તેનાપર વધારે બોજો લાદવો એ તેને ત્રાસ આપવા જેવું છે.

મહાવીર અંકના સંબંધમાં મેં પૂર્વેના પત્રમાં લખેલ વિચારો અથવા આ વિચારો તમારે હેરલ્ડમાં પ્રકટ કરવા હોય તો કોઈ સ્થળે વાકય રચનાદોષ હોય તો જોઇ જશો.

એજ વિનંતિ ખુશીમાં ચાહું છું.

વવાણીયા. તા. ૧–૧૮–૧૪

લી. મનસુખ રવજીભાઈના પ્રણામ.

આપનો ખાસ અંક મળ્યો, ઘણો સારો અંક નિકળ્યો છે. " મહાવીરનો સમય " એ લેખ એક ઉપયોગી લેખ છે. જૈનસમાજ સેવા પરત્વે આપનો પ્રયાસ સ્તુત્ય, અનુકરણીય છે.

પાલી. (મારવાડ) ભા. વ. ૫. **–પંડીત બેચરદાસ.**

The Mahavira number of the Herald is very well edited and is full of precious articles. It is not flattering appreciation and reverance when I say that of all the uptodate published Jain monthlies–these two numbers of your priceless Herald are par excellence.

To write out the Life of Bhagwan Mahavira has now become quite easy. I wish we could not marshall together all the facts and figures in a book-form and have in blank verse

(English) a connected life of Vir Prabhu. The Life of Buddha as versified by Arnold entitled 'the Light of Asia' in Blank verses is read all the world over. When will the time come when the life of our Lord will be so read. Thoughts are welling up from the fountain of Soul–It will surely seek its level–I am enjoying both the numbers of Herald and so are my other friends.

Shanti Kunj, Allahabad. —*Kumar Devendra Prasad.*

અંકનો ગુજરાતીભાગમેં વાંચ્યો છે. ખાસ કરીને આપના લેખો ધ્યાનપૂર્વક વાંચ્યા છે. તત્ત્વજ્ઞાન અને ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી જૈનસાહિત્યનું અવલોકન કરીને હેરલ્ડના વાચકોને તેની પ્રસાદી ચખાડવા આપે કરેલો પ્રયાસ ધન્યવાદને પાત્ર છે. મહાવીર સ્વામીના સમયની ધાર્મિક પરિસ્થિતિમાટે આપે વિદ્વાનોના વિચારો જડીને જે ભવ્ય આલેખન કર્યું છે, તે જેમ તે સમયને લાગુ પડે છે તેમ હાલના સમયને પણ ઘણી રીતે લાગુ પડે તેવું છે અને એ વિચારો જેટલા બ્રાહ્મણ ધર્મીઓને જાણવા જેવા છે તેટલાજ જૈનધર્મીઓને પણ જાણવા જેવા છે.

આપનો અંક આપની વિદ્વત્તા અને ઉચ્ચાભિલાષાના આદર્શરૂપ છે.

એક જૂદીજ વાત આ પ્રસંગે આપને કહેવાનું મને મન થાય છે. સામાન્યરીતે હરકોઇ ગ્રંથકાર પોતાના નાયકને સર્વગુણ સંપૂર્ણ અને સર્વ દોષ રહિત બનાવે છે. ધર્મસંસ્થાપકને માટે એ રૂઢિનો અતિક્રમ થાય છે ને તેમને મહાપુરૂષ, દૈવી પુરૂષ, અવતારી પુરૂષ, સર્વજ્ઞ, તીર્થંકર એ નામ આપવામાં આવે છે. એમની જાતને માટે આ પ્રમાણે થયા પછી તેમણે પ્રરૂપેલા સિદ્ધાંતો માટે યોગ્યતાનો વિચાર કરવાની જગાજ રહેતી નથી. જેઓ તેમને માને છે–પૂજે છે તેઓ તેમને સર્વજ્ઞ, સર્વ શક્તિમાન અને એવા બીજા મનસ્વી ગુણોવાળા માને છે અને એમના વાકયને વેદવાકય–પ્રમાણભૂત વચન માની લેછે. જેઓ તેમને માનતા નથી, તેઓ તેમનાથી અત્યંત બેદરકાર રહે છે ને એમના મત–સિદ્ધાંતને ભ્રમરૂપ, પાપરૂપ માની તેનાથી અભડાતા હોય તેમ તેનો અત્યંત અનાદર કરે છે. આપણા જેવાઓને માટે આ બધા વચ્ચેથી કંઇ મધ્યમ માર્ગ ના નીકળે ?

હું લોકોને ભૂલી જતો નથી. આપણે લોકોને દોરવીએ તેના કરતાં લોકો આપણને વધારે દોરવે છે. આપણે જરા ચેં ચૂં કરવા જતાં આપણને, નાસ્તિક, નિન્હવ કે ભયંકર રાક્ષસ જેવા ઠરાવી દેતાં લોકો વાર કરે એવા નથી એ હું જાણું છું, પણ મને લાગે છે કે આપણે આ પરિસ્થિતિ વચ્ચેથી પણ આપણો રસ્તો કાઢી શકીએ.

આપ એજ રસ્તો લોછો એવું આપના લેખ જોતાં લાગે છે, ને તેથીજ આપને એ વિચારોની દઢતાનો આ ઇસારો કર્યો છે.

નાગરફળિયા. સુરત ભા. વ. ૬–૪ —મણિલાલ બકોરભાઇ વ્યાસ.

" શ્રી જૈન શ્વેતાંમ્બર કોન્ફરૅન્સ હેરલ્ડ " ના તંત્રી યોગ્ય—" શ્રીમન્ મહાવીર સચિત્ર અંક, " " કોન્ફરૅન્સ હેરલ્ડ " તરફથી તમારા તંત્રીપણા નીચે પ્રગટ થઈ મને મળ્યો અને તે વાંચતાં મને જે હર્ષ અને લાગણી, ઉત્પન્ન થયાં છે, તે આ પત્ર મારફતે, તમને મુબારક બાદી આપતાં, જણાવું છું, તોપણ એટલું કહેવું જરૂરનું છે કે આ પત્ર મારફતે એ હર્ષ તથા લાગણી પૂરેપૂરા દર્શાવાય એમ નથી અત્યાર સુધીમાં જૈન કોમ તરફના પ્રગટ થયલા અનેક પુસ્તકો અને માસિકો મેં વાંચ્યાં છે, અને કેટલાક ખાસઅંક પણ વાંચ્યાં છે, પણ તે સર્વેમાં " શ્રીમન મહાવીર સચિત્ર અંક " મને સર્વોપરી માલમ પડયો છે. આવી રીતની " શ્રીમન મહાવીર સ્વામી " સંબંધીની હકીકત એકજ પુસ્તક આકારે અગાઉ કોઇપણ તરફથી પ્રગટ થઇ નથી એમ હું ધારૂંછું, અને મારી માન્યતા પ્રમાણે તે સત્ય છે. એ અંકમાં નીચલા લેખો તો ખાસ ધ્યાન ખેંચનારા અને જૈનો સિવાય જૈનેતરોને ખાસ વાંચવા લાયક છે, એમ મને જણાય છેઃ-

M. Guerinot's Introduction to His Eassy on Jain Bibliography.

Translated by Khushal Talakshi Shah.

B. A. B. S. C. Bar-at-Law.

Some Distinctive features of Lord Mahavir's Teaching (Sushil).

મહાવિર સ્વામીની છદ્મસ્થાવસ્થા (મુનીશ્રી રત્નચંદ્રજી)

મહાવીરનો સમય અને ધર્મ પ્રવર્તક તરીકે મહાવીર. (તંત્રી).

ખાસ કરીને પ્રોફેસર M. Guerinot નો અને છેલ્લાં તંત્રીનો લેખ સમજુ અને અભ્યાસીઓ માટે ઘણાજ અગત્યના છે અને મને એમ લાગે છે કે છેલ્લા તંત્રીના લેખમાં જે શોધખોળો અને બોહળા વાંચનના પરિણામરૂપે જે કાંઈ લખવામાં આવ્યું છે તેવું કદાચજ કોઇ માસિકમાં અગાઉ પ્રગટ થયું હશે. એ લેખ માટે હું તમોને ખાસ મુબારકબાદી આપું છું અને ઇચ્છું છું કે તેનો ફેલાવો જૈનેતરોમાં કરવા માટે તમો સારી રીતે પ્રયત્ન કરશો. જૈનધર્મ માટે, તેના સિદ્ધાંતો માટે, અને જૈનોના તીર્થંકરો માટે જૈન કોમ તેમજ જૈનેતરોમાં એટલી બધી અજ્ઞાનતા પ્રવર્તે છે કે જો તે નાબુદ કરવા માટે પ્રયત્ન કરવામાં નહિ આવશે તો જે કાંઈ માનવાયોગ્ય સત્ય છે તે પણ દબાઇ જશે અને જે ખોટી માન્યતાઓ અત્યાર અગાઉ જાણે અજાણે ચાલે છે તેને મોટો ટેકો મળશે. એ કારણથી ખરૂં સત્ય બહાર પડવાની જરૂર છે, અને તે આવા લેખો મારફતેજ થઈ શકે, આપણા બીજા માસિકો તેમજ " કોન્ફરૅન્સ હેરલ્ડ " ભવિષ્યમાં આવાજ લેખો પ્રગટ કરે તો અને તેનો ફેલાવો જૈનો તેમજ જૈનેતરોમાં કરે તો, ઉપર દર્શાવેલી આશા કાંઇક અંશે પાર પડશે. " કોન્ફરૅન્સ હેરલ્ડ " ને તો ખાસ આવાજ લેખો આપ જેવા વિદ્વાનના તંત્રીપણા નીચે પ્રગટ કરવાની મોટી આવશ્યકતા છે કેમકે એ માસિક જૈન કોમના એક ઘણા મોટા ભાગનું વાજીંત્ર છે. હું એક બીજી સુચના અત્રે કરીશ, તે એકે " સચિત્ર અંક " નો છેલ્લો લેખ " મહાવીરનો સમય અને ધર્મ પ્રવર્તક તરીકે મહાવીર " ખાસ જુદા પુસ્તકના રૂપમાં, ગુજરાતી તેમજ અંગ્રેજી ભાષામાં

પ્રગટ કરી, જૈન તેમજ જૈનેતર વર્ગમાં ફેલાવવા તમે પ્રયત્ન કરશો તો જૈનકોમની મોટી સેવા બજાવેલી ગણાશે. ભવિષ્યમાં આવા સારા લેખો " હેરલ્ડ " માં દાખલ થાય એવી પ્રવૃતિ થશે તો તમારા તંત્રીપણાનું સાર્થક થશે.

મુંબઇ ૭-૧૧-૧૪. **જવેરી સાકરચંદ માણેકચંદ.**

હેરલ્ડનો પ્રથમનો અંક વાંચતાં અતી આનંદ થયો છે. આપે બહુ સારો ઉદ્યમ કરેલો છે. શાસનસેવા સારી થઇ છે. હાલ જે પુસ્તક (છેલ્લો પુરવણીનો અંક) આવ્યું છે પણ પુસ્તક વ્યવસ્થાના કામમાં છું માટે અવસર મળશે ત્યારે વંચાશે પણ આપનો ઉદ્યમ સ્તુતિપાત્ર છે. ધર્મોન્નતિમાં વધારો કરી પત્રદ્વારા આનંદ આપશો.

ટપાલની છાપ. ૨૦ નવેં. ૧૪. **—પ્રવર્ત્તક મુનિશ્રી કાન્તિવિજયજી.**

" Yes, I have gone through both the special issues of your journal. Many of the articles have been written with ability, thought and insight. I have learnt from them much. My reverence for Mahavir has increased.

It has given me immense delight to see that your graduates are now seriously investigating their religion and co-ordinating it to modern conditions.

Your own articles have been very interesting to me. You have taken great pains in compiling them. The presentation is very attractive and impressive. You command a very forcible, entrancing, fluent style. As a non-Jain I very often have to stumble at the Jain terminology scattered broadeast in your contributions.

There are certain points in your historical review of Mahavir's age, to which I take objection. But they can be better discussed only when we meet personally.

I feel that Jain chronology should be adjusted not from Mahavir downwards but from to-day upwards. The former attempt will encounter many showls and pitfalls. We must trace Jain History with the help of inscriptions, coins, documents and literary records.

Had you attached a map to your article on the geography of Mahavir's age, your labours would have been appreciated by the visual help thus afforded by it.

Poona 27 Nov. 1914. —*Ranjitram Vavabhai Mehta B. A.*

સ્વીકાર અને સમાલોચના.

જૂની ગુજરાતી ભાષા અને જૈન સાહિત્ય;—લેખક રા. **મણિલાલ બકોર**-રભાઇ **વ્યાસ**, પૃ. ૬૦ કિં. ૪ આના) આ નામનો નિબંધ ઉક્ત લેખક મહાશયે સં. ૧૫૬૮ માં પાટણના જૈન મુનિ શ્રી **લાવણ્યસમય** ગણિએ રચેલ **વિમલ પ્રબંધને** તૈયાર કરી થોડા સમયમાં બહાર પાડયો છે તેની પ્રસ્તાવનારૂપે છે. અને તેમાં આ ઉપોદ્‌ઘાત તરીકે ' જૂની ગુજરાતી ભાષા અને જૈન સાહિત્ય એ યોગ્ય અભિધાનથી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

પ્રથમ આના મુખ્ય બે ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે–(૧) ગુજરાતી ભાષાના ઇતિહાસ પર સિંહાવલોકન, (૨) લિપિ. ભાષા સંબંધે બોલતાં મૂલ ' વૈદિક ભાષા પછી અપભ્રષ્ટ થયેલી વૈદિક ભાષા વધારે ભ્રષ્ટ થતી અટકાવવા **પાણિનિ** મુનિએ વ્યાકરણથી નિયમબદ્ધ કરી સુધરેલી ' સંસ્કૃત ભાષા, ' પછી વખત જતાં જુદા જુદા પ્રાન્તની ભાષા જુદું જુદું વલણ લેતી ગઇ અને તે તે પ્રાંત કે પ્રજાના નામ પ્રમાણે જુદા જુદા નામે ઓળખાતી થઈ. સંસ્કૃતભાષા ગ્રંથભાષા તરીકે અને પ્રાકૃતભાષા લોકની મૌખિક પ્રચલિત ભાષા તરીકે વ્યવસ્થિત થઇ. પ્રાકૃત ભાષાનું વ્યાકરણ રચાયું. જૈન પ્રાચીન સાહિત્ય પ્રાકૃતમાં હતું તેથી તેને જૈન ભાષા કહેવી એ અજ્ઞાન છે કારણકે જૈનભાષા એવું કોઇ પણ ભાષાનું નામ છે કે હોઈ શકે એમ નથી. સ્થાનભેદથી પ્રાકૃતભાષા જૂદાં જૂદાં નામે વ્યવહરાતી થઈ–મથુરાની આસપાસની ભાષા **શૂરશેની, મગધની માગધી, આસામ** અને **નૈપાળ** તરફની **પૈશાચી** એમ ભાષાનાં નામ પડયાં.

જૈનના છેલ્લા તીર્થંકર શ્રીમન મહાવીર ૨૪૪૦ વર્ષ પહેલાં થઇ ગયા અને તેમનો ઉપદેશ મગધ દેશમાં અને તેની આસપાસ હોવાથી મુખ્ય જન ભાષા–નામે **માગધીમાં** થયો હતો. અને તે ઉપદેશ વિક્રમ સં. ૫૧૦ માં લેખબદ્ધ થયો અને તેથી ઉક્ત ઉપદેશ કે જે માગધી ભાષામાં હતો તે સં. ૫૧૦ ના સમયની ભાષાથી ઘટનાયમાન થયો, તેથી મૂલ માગધી સ્વરૂપ અખંડ ન રહ્યું અને તેથી જૈન સૂત્રોની ભાષા 'અર્ધ માગધી' છે એમ શ્રી **હેમચંદ્રાચાર્યે** જણાવ્યું તે યોગ્યજ છે.

જૈનોએ ભાષાના વિકાસમાં એટલો બધો અપૂર્વ ફાળો આપ્યો છે કે જેનું સ્વરૂપ અને પ્રમાણ હજુ ગુર્જર વિદ્વાનોથી અપરિચિત–અજ્ઞાત છે. આનાં કારણો પક્ષપાત, રાગ કે દ્વેષબુદ્ધિ, શોધખોળની ખામી, અથવા જૈન સાહિત્યનો પ્રેમદષ્ટિથી અભ્યાસ કરવાનો અભાવ, તથા જૈનસાહિત્ય પૂર્ણ વિવેચન અને સંશોધન પૂર્વક સવેળા નહિ પ્રગટ થવાની બિના થોડેઘણે અંશે હોવાં જોઇએ એમ જણાય છે; પરંતુ રા. મણિલાલે આ નિબંધમાં એટલો બધો નિષ્પક્ષપાત અને પ્રેમભાવ રાખ્યો છે કે તેમના નિર્ણયોમાં ઘણી સત્યતા અને વાસ્તવિકતા ઘણાં સ્થળોએ પ્રતીત થાય છે. સાક્ષર શ્રી **નવલરામ** જે નિર્ણયપર આવેલ છે તેજ નિર્ણયપર રા. **મણિલાલ** આવેલ છે. **નવલરામ** ભાઇ કહે છે કે:– ' જૂની ગુજરાતીમાં જૈન કે વેદમાર્ગીનો કાંઇ ભેદ ગણવાનો નથી,–પણ એથી ઉલટું હાલ (એ કાળે) ગોરજીઓ જે ભાષામાં ગ્રંથ લખે છે તેજ ભાષા આખા ગૂજ-

રાત પ્રાંતની જનભાષા હતી એ વિચાર વ્રજલાલ શાસ્ત્રીએ પોતાના એક ગ્રંથમાં સાફ જાહેર કીધો છે, અને જે જે વિદ્વાનો જૂની ગૂજરાતીનું અવલોકન કરે છે તેનો પણ એવોજ વિચાર થયા વિના રહેતો નથી.

આ સાથે સરખાવો મણિભાઇનું કથન:—

'જે ભાષા એ કાળના બ્રાહ્મણ લોકોની છે તેજ ભાષા એ કાળના જૈન કવિઓની છે.'

આમ વસ્તુસ્થિતિ હોવા છતાં કેટલાક જૈનેતર વિદ્વાનોએ જૈન પ્રાચીન ગૂજરાતી ભાષાને સાંપ્રદાયિક, અશુદ્ધ, મારવાડી આદિ અન્ય ભાષાથી મિશ્રિત અને સંકર પામેલી ગણી તેની પ્રત્યે ઉપેક્ષા, અનાદર બતાવે છે (જૂઓ બૃહત્ કાવ્ય દોહનની એક ભાગની પ્રસ્તાવના અગર કવિ દલપતરામે સંગ્રહેલ કાવ્યદોહનની પ્રસ્તાવના), આમ છીટ બતાવવાથી કદિપણ નિષ્પક્ષપાત બુદ્ધિ કે પ્રેમભાવ રહી શકતો નથી; વળી જૈનોએ પોતે તેઓની પ્રાચીન ગુજરાતી ભાષા તે કાળની ભાષાથી અથવા જૈનેતર સાહિત્યની ભાષાથી ભિન્ન છે એમ કદી પણ જાહેર કીધું નથી; અને વળી એવું તો સ્વપ્ને પણ જૈનોએ માનેલું કે મનાવેલું નથી કે તેવી ભિન્નતા (કે જે વસ્તુતઃ નથી અને સ્વીકારેલી પણ નથી) જણાવી તેને માટે માન (credit) ખાટયું હોય.

આમ છતાં સા. શ્રી કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી જેવા વિદ્વાન્ પણ આજ નિબંધની સમાલોચના મૉડર્ન રિવ્યુ નામના સુપ્રસિદ્ધ અંગ્રેજી માસિકમાં (જુલાઈ ૧૯૧૪) કરતાં જણાવે છે કે:—

Its aim is to shew that all who wrote Gujarati, both prose and poetry, in olden times, whether they were Jains or non-Jains, wrote, in the same way and that Jain writers, because they were Jains, are not entitled to any special *credit* for having written in that way.

જૈનોએ ભિન્ન ભાષા લખી હોય અને તે માટે તેમણે માન ખાટયું હોય એવું ભાષાના નિષ્પક્ષી શોધ કરનારને બીલકુલ પ્રતીત થાય તેમ નથી એવું રા. મણિલાલ ભાઈનો આ પ્રસ્તાવનારૂપે લખેલ નિબંધ વાંચતાં સહેજ અને સચોટ જણાઇ આવે છે. છતાં તેવું માન ખાટવાનું જૈનોને શીરે રા. કૃષ્ણલાલભાઈએ કેમ આરોપ્યું તેનાં કારણ તેઓ જણાવશે તો ન્યાય કઇ બાજુએ ઢળે છે તે સમજાશે, રા. મણિલાલને તથા અન્યને કંઈ જાણવાનું મળી આવશે, અને આ લેખકના પ્રમાણની કસોટી થશે.

લેખકે આ નિબંધ લખવા માંટે દીર્ઘ ચિંતન, અતિ પરિશ્રમ પૂર્વક શોધ ખોળ, મનનીય તટસ્થતા પૂર્વક વિવેચક બુદ્ધિનો ઉપયોગ સારા પ્રમાણમાં કરેલ છે એમાં કોઇ જાતનો શક નથી—તે દીવા જેવું સ્પષ્ટ છે. અનેક પુસ્તકોમાંથી ખાસ કરી હસ્તલિખિત પુસ્તકોમાંથી મંથન કરી જૂના ગદ્યપદ્યના ઉતારા દૃષ્ટાંત તરીકે આપી ગૂજરાતી ભાષાનો વિકાસક્રમ શંખલાબદ્ધ આલેખ્યો છે તે ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે, કેટલીક મતભિન્નતા

હોવા છતાં લેખકને આ વિદ્વત્તાભર્યો અને ચિંતનશીલ નિબંધ પૂરો પાડવા માટે પૂર્ણ આદરથી અભિનંદન આપીએ છીએ.

સાહિત્ય—આ નૂતન માસિકને નીકળ્યાં એક વર્ષને નવ માસ થયાં છે અને તેટલાં સમયની તેની કારકીર્દિ તપાસીએ તો ખરો અને જોઇતો અભિપ્રાય બાંધી શકીએ. નામ પ્રમાણે ગુજરાતી સાહિત્યના વિધવિધ અંગો સંબંધે વિધવિધ વિદ્વાનોના લેખો આવે છે તે ઉપયોગી, મનનીય અને વિચારશીલ હોય છે. ગુજરાતી ભાષાના ઉંચ પંક્તિમાં મૂકવા લાયક માસિકોમાં આ પણ છે અને તેની ખાસ વિશિષ્ટતા એ છે કે અંગ્રેજી સમર્થ મૉડર્ન રિવ્યુની માફક એટલું બધું નિયમિત છે કે અંગ્રેજી માસની ત્રીજી તારિખ પહેલાં આ માસિક ન પહોંચ્યું હોય તો સમજવું કે તે ગેરવલેજ પડયું છે. સમાજના વિષયો પરત્વે જોતાં સુધારક વિચારોનું પૂર્ણપક્ષી આ માસિક છે. પ્રાચીન ગૂજરાતી ભાષાના ઉદ્ધાર અર્થે પ્રયાસો ખાસ કરવામાં આવે છે તેના દૃષ્ટાંત તરીકે એક પ્રાચીન પદ્ય કથા, મૂલ, શબ્દાર્થ ટીકા અને વિવેચન સાથે દર અંકમાં આપવામાં આવે છે. આ પ્રાચીન ગુજરાતી ભાષાનો એક મહાન્ અને પ્રબળ ભાગ જૈનીઓએ રચેલ સાહિત્ય છે. એ સ્વીકારી ' જૈન સાહિત્ય ' એ નામનો વિસ્તૃત અને વિચારશીલ લેખ તંત્રીના પિતાશ્રી રા. બ. હરગોવિન્દદાસ દ્વારકાદાસ કાંટાવાળા એ એક અંકમાં આપેલ છે તે જૈનસ્કૉલરોએ અભ્યાસી તેપર ગૉર કરવા જેવું છે એટલું જ નહિ પરંતુ તે પર અનેક ચર્ચા ઉપન્ન કરી તે વિષયને વિશેષ છણવાનો છે. દરેક ચોપાનીઆ (માસિક ખાસ કરીને)માં જે કંઈ ધ્યાન ખેંચવાલાયક તંત્રીને લાગે છે તે ટુંકમાં જણાવે છે તેથી તે ચોપાનીઆમાં રહેલ સાહિત્ય પ્રવૃત્તિનો અચુક સ્વીકાર આ માસિક કરી તેમને અભિનંદન આપે છે. આ હૅરલ્ડ માસિકને અત્યાર સુધી એક અપવાદ સિવાય તદ્દન વિસારી મૂકવામાં આવ્યું છે અગર તો અભેરાઈ પરજ મૂકવામાં આવ્યું છે તેનાં શું કારણ હોઇ શકતાં હશે તેનો ખ્યાલ અમને આવી ન શકતો હોય તો તંત્રી મહાશય ખ્યાલ આપવા કૃપા કરશે. અમે આ માસિકમાંથી એકાદ બે ઉતારા જૈન સંબંધેના લઈ તેનો અભ્યુદય ઈચ્છવા ઉપરાંત વિશેષ સમાલોચના કરી શકયા નથી તેનું કારણ એ કે કોઇ પણ વસ્તુની સમગ્ર કિંમત તેની સમગ્રતાપરથી થાય તો વિશેષ સારૂં એમ અમારૂં માનવું છે. આ સમગ્રતાનો વિશેષ ખ્યાલ તેના એકાદ બે વર્ષના જીવનપરથી વિશેષ આવી શકે તેથી અમે તે મોકૂફ રાખેલ હતી. આ માસિક પોતાનો પ્રદેશ જેટલો વિશાલ રાખ્યો છે તેના કરતાં પણ વધુ વધુ વિશાલ રાખે, ઉચ્ચ ગ્રાહ, અને શૌર્યના પાઠ, પ્રાચીન અને અર્વાચીનની સંગતતા, અને સુધારાના અસ્ખલિત વ્યવહારૂ વિચારો પૂર્ણ જોશથી બતાવે, એવું તેના અભ્યુદય સાથે ઇચ્છીએ છીએ અને આશા છે કે તે અમારી ઇચ્છા પૂર્ણ થવા સાથે ગરવી ગુજરાતી ભાષાના વિધવિધ અંગો ધર્મ, સંપ્રદાય, પક્ષ કે તડાંની નિરપેક્ષતાથી પ્રફુલ્લ અને ઓજસ્વી થશે.

બુદ્ધ, ધર્મ અને સંઘ—કિં. ૭ આના શ્રીમંત સયાજીરાવ ગાયકવાડની આજ્ઞાથી બૌદ્ધ ધર્માનુયાયી વિદ્વાન્ પ્રો૦ ધર્માનંદ કોસંબીએ મરાઠીમાં ત્રણ ભાષણ આપ્યાં હતાં તે મરાઠીમાં તેમણેજ નિર્ણયસાગરપ્રેસમાં છપાવી ૧૯૧૦ માં ચાર આનાની કિંમતમાં એક પુસ્તક આકારમાં બહાર પાડેલ છે. તેમાં જેમ જૈનમાં સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન સમ્યક્

ચારિત્ર એ રત્નત્રય કહેવાય છે તેમ બૌદ્ધ ધર્મમાં બુદ્ધ, ધર્મ અને સંઘ એ નામનાં ત્રણ રત્ન કહેવાય છે, તે ત્રણે રત્નપર એક એક વ્યાખ્યાન એમ ત્રણ વ્યાખ્યાન આપેલાં છે. તે ઉપરાંત તેમાં ચાર પરિશિષ્ટ આપેલ છે, ૧ સિગાલ સૂત્રનું ભાષાંતર, ૨ પંચસ્કંધ, અર્હત્પદ અને નિર્વાણ, ૩ ચાર આર્યસત્યો અને આર્ય અષ્ટાંગિક માર્ગ અને ૪ ત્રિપિટક ગ્રંથ. આ મરાઠી પુસ્તકનું ઉક્ત પરિશિષ્ટ મૂકીને રા. **હરગોવિંદ શામજી પાઠકે** ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કર્યું છે અને તે રા. **જીવણલાલ અમરશી મહેતાએ** પ્રકટ કરેલ છે. ભાષાંતર સારૂં કર્યું છે અને તે જ્ઞાનસુધા નામના માસિકમાં ખંડશઃ આવી ગયું છે અને સાથે સાથે આ પુસ્તક આકારમાં છપાયું છે. આ વ્યાખ્યાનો વાંચવાથી બુદ્ધે પ્રસારેલ ધર્મની કેટલીક સુંદરતા પ્રતીત થાય તેમ છે અને જૈન ધર્મના તથા અન્ય ધર્મનાં તત્ત્વો સાથે સરખાવવામાટે તુલનાત્મક રીતે ધર્મજ્ઞાન મેળવનાર અભ્યાસી ઘણું મેળવી શકે તેમ છે. આપણામાં તુલનાત્મક ધર્માભ્યાસ કરવાની ટેવ ઘણીજ ઓછી છે બલ્કે નથી તે શોચનીય છે; તો તેવી ટેવ પાડી અડગ શ્રદ્ધાવંત થઇ વાંચક ધર્મજ્ઞાનમાં વધારો કરશે. પ્રસિદ્ધ કર્તાને આવાં પુસ્તક બહાર પાડવા:માટે ધન્યવાદ આપી વિરમીએ છીએ.

મુંબાઈ માંગરોળ જૈનસભા રિપોર્ટ ને હિસાબ સં. ૧૯૬૯—આ સભા ઉપયોગી બની જનસમાજને સારો લાભ આપતી આવી છે એ તેના કાર્યથી તેણે સારી રીતે બતાવી આપ્યું છે, સ્ત્રીઓ અને કન્યાશિક્ષણ શાળા કાઢી સ્ત્રીકેળવણીમાં અગત્યનો ફાળો આપ્યો છે. તે સભાના મેંબરોના લવાજમમાંથી નિભાવવામાં આવે છે, તો તેને સ્થાયી કરવાને માટે મુંબઇના સખી ગૃહસ્થોએ તથા બહેનોએ વિચાર કરી યોગ્ય વ્યવસ્થા કરી આપવી જોઈએ છે. ધાર્મિક શિક્ષણને વ્યવહાર સ્વરૂપમાં મૂકવા જેવો અભ્યાસક્રમ ગોઠવાયે સારૂં પરિણામ આવવાની પૂરી વકી છે. પુસ્તક છપાવવામાટેનું હાથ ધરેલું કાર્ય આ વર્ષમાં તો કંઈ પણ થઇ શકયું નથી એમ રિપોર્ટ પરથી જણાય છે. જૈનસમાજની હાલની સ્થિતિ ઘણાં વર્ષોનાં સંકીર્ણ અને સ્થિતિસ્થાપકતા કરતાં પણ પાછાં હઠનારા વલણને લઈને તથા આગેવાનોના અપુરૂષાર્થ અને નિરૂત્સાહને યોગે ઘણી મંદ મંદ ચાલે છે; કયારે ચંચલતાનો સુગંધી વાયુ સપાટાબંધ વાશે તેની ખબર જ પડે તેમ નથી. આથી રિપોર્ટમાં મ્યુઝિયમ, સસ્તાં ભાડાંની ચાલીઓ, હૉસ્પીટલ, સેનેટેરીઅમ, બાળાશ્રમ, ઉદ્યોગ શાળા, જાહેર હૉલ, આદિ સંસ્થાઓ અતિશય જરૂરની હોવા છતાં તે ઉપજાવવાના ખ્યાલ શેખશલ્લી જેવા લાગે છે, તોપણ પ્રયત્ને તે મેળવવા ભાગ્યશાળી હમણાં નહિતો ૨૫ વર્ષે પણ થઇશું અરા, બધી નહિતો એક બે પણ મેળવીશું. આપણે નહિ તો ભવિષ્યની પ્રજા તો મેળવશે ! !

સભાના પ્રયત્નથી જૈન મહિલા સમાજ જેવી ઉપયોગી સંસ્થા શરૂ થવા પામી છે. તે કુમળા છોડને પયઃપોષણ આપી ઘણી સારી રીતે ઉછેરવાની જરૂર છે, ભાષણ શ્રેણી વધુ સ્થાયી સ્વરૂપમાં રહે તે માટે સારાં ભાષણો મેળવી છપાવાની જરૂર રહે છે.

આવી ઉપયોગી સંસ્થા દરેક જૈન મેંબર થઈ તેમજ બીજીરીતે તન, મન, ધનથી સહાય આપશે એવું ઇચ્છીએ છીએ.

લોહાણા જ્ઞાતિની ઉત્પત્તિ અને તેનો ઈતિહાસ—(યોજક ઠક્કર ઉદ્ધવજી તુલસીદાસ તન્ના પ્ર૦ બાપુભાઈ કહાનજી પરિખ તંત્રી–લુહાણા સમાચાર. કિં. પાકાપુંઠાની

૧-૦-૮ અને કાચાની રૂ. ૧-૪-૦) લોહાણા જ્ઞાતિ હમણાં સારી પ્રગતિ બતાવી રહી છે. આ જ્ઞાતિનો ચર્ચાત્મક રીતિએ ઇતિહાસ બહાર પડયો નહોતો, તેથી તેઓનું મૂળ-નામ શું હતું, કયા સમયમાં અને કયાંથી તેઓની ઉત્પત્તિ થઇ વગેરે બાબતમાં સમાજ અનભિજ્ઞ હતી. આ પુસ્તકથી તેવી એ ખબર દૂર થઈ છે. વણિક જ્ઞાતિમાં ૧૦૮ ભેદ છે છતાં તે ભેદ કેમ પડયા, તેની પ્રાચિન સ્થિતિ શું હતી ? તેમાં રોટી અને બેટી વ્યવહાર કેવા સ્વરૂપમાં મૂળ હતો અને હાલમાં દેખાતા ફેરફારોનું કારણ શું છે વગેરે ઇતિહાસના અભાવે અંધકારની ઉંડી ખાઇમાં પડેલ છે; જ્યારે આ પુસ્તકમાં તેવી બાબતો લુહાણા જ્ઞાતિ સંબંધની ચર્ચા નિર્ણયાત્મક સ્વરૂપમાં આવવા પ્રયત્ન કર્યો છે. લેખક લુહાણા જ્ઞાતિનાજ છે, તેથી કદાચ એવો વિચાર ઉત્પન્ન થાય કે 'અહો રૂપં અહો ધ્વનિ:'- તે ન્યાયે લુહાણા જ્ઞાતિને ઉંચે છાપરે ચડાવી તેના ગુણાનુવાદ અને યશોગાન જ આ પુસ્તકમાં હશે, પરંતુ જાણીને આનંદ થાય છે કે સત્યાન્વેષણ દૃષ્ટિએ તપાસ કરવાનો જ આમાં પ્રયાસ કર્યો છે અને દંતકથાને દંતકથારૂપે, અનુમાનને અનુમાનરૂપે મૂકી વિચારવાનને વિચાર કરવાનો ખોરાક પૂરો પાડયો છે. આ પુસ્તકમાં ખાસ ઐતિહાસિક સાધનો પૂરાં પાડનાર રા. રા. દેવજી ત્રિકમદાસ હાઇકોર્ટ વકીલે જે સહાય આપી છે તે જો ન હત તો આ પુસ્તક જે રીતે અત્યારે જોઇ શકીએ છીએ તે સ્થિતિમાં તે નજહત.

આ પુસ્તકનું અનુકરણ કરી ગુજરાત વગેરે દેશની સમગ્ર જ્ઞાતિઓનો પ્રાચીન ઇતિહાસ અને તેની દંતકથા વગેરે બહાર પડવા તે તે જ્ઞાતિના વિદ્વાન્ જનો પ્રેરાશે, તો ઘણું ઉપયોગી જાણવા જેવું મળી આવશે અને જ્ઞાતિ જ્ઞાતિમાં વધારે સારો એખલાસ અને શાંતિ પ્રસરશે એમ અમારૂં માનવું છે.

નીચેનાં રિપોર્ટની પહોંચ સ્વીકારીએ છીએ:—

૧-૨ વાંકાનેર પાંજરાપોળ-સં. ૧૯૬૭ અને ૬૮ અને હિસાબ ૩ વાંકાનેર વિદ્યોત્તેજક ચોથો વાર્ષિક સને ૧૯૧૩ રંગુનમાં રહેતા વાંકાનેરવાસી બંધુઓ માસિક રૂ. ૧૪ એકઠાં કરી તેમાંથી વાંકાનેર સ્ટેટના વિદ્યાર્થીઓને સ્કૉલરશિપ આપે છે તે પ્રયાસ ઘણો સ્તુત્ય છે.

૪. કાઠિયાવાડ દશા શ્રીમાળી વણિક જ્ઞાતિની અમરેલીની સમાજ એંડ જૈન બોર્ડીંગ સં. ૧૯૬૯ ઉક્ત 'સમાજ'માં અમરેલી, કુંડલા, દામનગર, બગસરા, ધારી, લાઠી, લીલીયા, કુંકાવાવ, બાબરા અને ચીતલ એ દશ તાલુકા સમાય છે. આ સમાજે છાસઠના આસોમાં વકીલ પુરૂષોત્તમ માવજીના પ્રમુખપણા નીચે બોર્ડિંગ સ્થાપવાનો ઠરાવ કરી તેમાં ફંડ કર્યું. રોકડા આપનારને ભરેલી રકમનું છ ટકા લેખે વ્યાજ આપવાની સગવડતા કરી આપી. આ ફંડ સારૂં થતાં-(૯૭૫ રૂનું થતાં ૧-૧૨-૧૧ ને રોજ બોર્ડિંગ ઉઘાડવામાં આવી. હાલ ૩૪ વિદ્યાર્થીઓ છે. તેમાં સમાજના ૨૭ છે કે જેની પાસેથી માસિક સાડા છ અને બહાર તાલુકાના ૮ છે કે જેની પાસેથી માસિક સાડા સાત રૂ. લેવામાં આવે છે, ધર્મક્રિયા અમુક વખતની (સામાયિકાદિ) રાખી છે કે જે પ્રમાણે પરધર્મી પણ માનપૂર્વક વર્તે છે. આવી રીતે પૈસા ઓછા લઇને પણ વિદ્યાર્થીની સગવડતા પૂરી પાડનારી આ સંસ્થાને ઉત્તેજન અને ધન્યવાદ ઘટે છે.

આમાં હિસાબ, સરવૈયું, ગામવાર વિદ્યાર્થીની તપસીલ, મદદ વગેરે આપેલ છે પણ વિદ્યાર્થીના નામ અને ધાર્મિક અભ્યાસક્રમ, બોર્ડિંગના ધારા, વિઝિટરોના અભિપ્રાય આપ્યા હત તો સંસ્થાની ખરી કિંમત અંકાત. આ માટે તેમજ અન્ય વિગત માટે રાજકોટની દશાશ્રીમાળી અને જૈન બોર્ડિંગનું અનુકરણ કરવાની ભલામણ કરી આ સંસ્થાનું દીર્ઘાયુષ્ય, અને ઉન્નતિ ઇચ્છીએ છીએ અને આશા છે કે સર્વ સજ્જનો આ ઉપયોગી સંસ્થાને યથાશક્તિ મદદ આપી સ્વકલ્યાણ સાધશે.

જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા ભા. ૧ (કર્તા મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ બી. એ. એલ. એલ. બી. પ્ર૦ અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ, ચંપાગલી-મુંબાઈ).

માંડવગઢનો મંત્રી પેથડકુમાર.

કર્ત્તવ્ય કૌમુદી (મૂલ-મુનિ શ્રી રત્નચંદ્રજી. વિવેચનકાર રા. ચુનિલાલ વર્ધમાન શાહ).

सूक्तरत्नावली (જૈન આત્માનંદ સભા.-ભાવનગર).

સમકિત કૌમુદી રાસ (આઠ કોટી સંપ્રદાય મુનિ સૂર્યમલ્લ કૃત. પ્ર૦ મેઘજી હીરજી).

मासिक मनोरंजन (मराठी अग्रण्य मासिक. तंत्री काशीनाथ रघुनाथ मित्र. गिरगांव-मुंबई).

દિગંબર જૈન (દિવાળી ખાસ સચિત્ર અંક), પટેલ બંધુ (દિવાળી ખાસ અંક), ભાર્ગવ (દિવાળી ખાસ અંક), ભાઇબંધ નવરંગ (ખાસ અંક) વગેરે વગેરે.

નીચેનાની પહોંચ ઉપકાર સહિત સ્વીકારીએ છીએ.

A peep behind the veil of Karma by Mr. C. R. Jain Bar-at Law.

Yoga Philosophy and Karma Philosophy (by the late Virchand Gandhi).

पंच प्रतिक्रमण सूत्राणि. (દેવચંદ લાલભાઈ પુસ્તકોદ્ધાર ફંડ-મુંબાઈ).

जैन सिद्धान्त भास्कर किरण १-२-३.

Rules and Regulations of the Shri Jaina Siddhanth Bhavan.

સંસારનું કલ્પવક્ષ.

મનુષ્યોના મનોરથો કલ્પવૃક્ષ પુરા કરે છે, તેમ

લોકોના નીરોગી થવાના મનોરથો અમારી

આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ.

થી પુરા થાય છે.

આ વાત આજ ૩૪ વર્ષ થયાં પુરવાર થઇ ચુકી છે. વીર્ય વિકાર, લોહી વિકાર અને અને અશક્તિને મટાડવામાં આ દવા અકસીર છે. કીં. ૧ ડબીનો રૂ. ૧, એક.

વધારે જાણવા માટે અમારૂં પ્રાઇસલિષ્ટ વાંચો! લખો એટલે વગર પોસ્ટ ખર્ચે મળશે.

વૈદ્યશાસ્ત્રી મણિશંકર ગોવીંદજી.

હેડ ઓફીસ,–જામનગર–કાઠીયાવાડ.

બ્રાન્ચ ઓફીસ,–કાલબાદેવી રોડ–મુંબાઇ.

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર એજ્યુકેશન બોર્ડ.

શેઠ અમરચંદ તલકચંદ જૈન ધાર્મિક હરીફાઇની પરીક્ષા.

બાઇ રતન (શા. ઉત્તમચંદ કેશરીચંદના પત્ની) શ્રી જૈન ધાર્મિક હરીફાઇની પરીક્ષા.

ઉપરોક્ત બન્ને પરીક્ષા તા. ૨૭-૧૨-૧૪ રવિવારે બપોરના ૧-૪ (સ્ટા. ટા.) વાગતાં સુધી મુકરર કરેલા સ્થળોએ મુકરર કરેલા એજન્ટોની દેખરેખ નીચે લેવામાં આવેલ છે.

સવાલો આવતા અંકમાં પ્રગટ કરવામાં આવશે.

પરીણામ ટાઇમસર બહાર પાડવામાં આવશે. અને ઇનામો પણ વખતસર વહેંચી આપવામાં આવશે.

ઠે. શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ ઓફીસ.
પાયધુની-મુંબાઇ નં. ૩

મોતીચંદ ગિરધરલાલ કાપડીઆ.
મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ.
ઓનરરી સેક્રેટરીઓ.
શ્રી જૈન શ્વે. એજ્યુકેશન બોર્ડ.

જીર્ણ પુસ્તકોદ્ધાર ખાતું.

હસ્તલિખિત પુસ્તકો ધરાવનારાઓને

ઉત્તમ તક.

આ ખાતા તરફથી સર્વને જાહેરખબર આપવાની કે જે જે ગૃહસ્થ, શ્રાવક કે શ્રાવિકા, ગોરજી, યતિ આદિ મહાશયને જૈન હસ્તલિખિત પુસ્તકો ગુજરાતી, પ્રાકૃત, સંસ્કૃત કે કોઇ પણ ભાષાના કિંમત લઇ આપવાના હશે તેઓ પુસ્તકનાં નામ તથા પુસ્તકની કિંમત લખી મોકલાવશે તો તે યોગ્ય લાગ્યે ખરીદ કરવામાં આવશે. તેમજ જે મહાશય જાતે અગર પોતાના માણસદ્વારા પુસ્તકો લઇ બતાવવા આવશે તેની પાસેથી તુરતજ કીંમત નક્કી કરી યોગ્ય પુસ્તકો રોકડે લેવામાં આવશે. આ માટે પત્રવ્યવહાર તથા આ સંબંધી બધી વાતચીત તદ્દન ખાનગી રાખવામાં આવશે. પત્રવ્યવહાર કરવા ઇચ્છતા સજ્જનોએ જૈન કૉન્ફરંસ હેરલ્ડના તંત્રી **રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ બી. એ. એલ્. એલ્. બી. વકીલ હાઇકોર્ટ** ને તેના ઘેર **લોહારચાલ લાલજી માનસિંગની બિલ્ડિંગ મુંબઇ.** સાથે કરવો અને વાતચીત માટે મળવું હોય તો ત્યાં તેમને મળવું.

તા. ક. આ હસ્તલિખિત પ્રતોનો ઉપયોગ સુયોગ્ય રીતેજ કરવામાં આવશે એવી ખાત્રી આપવામાં આવે છે.

મનુષ્યને મસ્ત બનાવનાર, આઠે પહોર આનંદમાં રાખનાર,

મગજને સુગંધીથીથી તર કરનાર,

ફક્ત આ ત્રણ ચીજ છે.

ચંબેલી જસમીન, ને મોગરાનાં તાજાં ફુલોમાંથી બનાવવામાં આવેલું આ અત્તરનું ફક્ત એકજ ટીપું એક સરખી રીતે ૪ દીવસ સુધી સુગંધી આપે છે.

સેન્ટનો મહારાજા (ઓટો) અત્તર મોહીની

આ અત્તરની ખુશબો એવીતો મધુર અને મોહક છે કે વાપરનાર એ ઘડી પોતાને સુગંધી પુષ્પોના બગીચામાં બેઠેલો સમજે છે. ખરેખર આ એક સુગંધીનો સમુદ્રજ છે.

વિશ્વ મોહીની હેર ઑઇલ.

કે જેની બનાવટ નુકશાનકારક તત્વોથી નિરાળી, ને મગજનાં જ્ઞાનતંતુઓને પોષણ આપનારી છે, છતાં સુગંધમાં એક ખરેખર, સુગંધીનો ભંડારજ છે કે જે વાપરતાં મગજની મહેનત કરનાર મગજને શાન્ત રાખી નવું બળ મેળવી શકે છે જ્યારે કુમારિકાઓ ને સૌભાગ્યવંતી યુવતિઓ આ તેલ વાપરી પોતાના માથાના વાળ સુંદર, ચળકતા, છટાદાર ને લાંબા બનાવે છે. કીં. બાટલી ૧ નો રૂ. ૧—૦—૦. વી.પી. ખર્ચ ૦—૪—૦ કીં. બાટલી ૩ ના રૂ. ૨—૧૦—૦ વી.પી. ૦—૭—૦ દરેક બાટલી ખોલતાં ઈનામી ચીજો નીકળે છે.

દીલખુશ સુગંધનો દરિયો.

નુકશાનકારક તત્વોની ભેળસેળ વગરનું મધુર વાસ આપનારૂં ફક્ત આ એકજ સેન્ટ છે.

ઓટો વિશ્વ મોહીની.

જેનાં ફક્ત બે ટીપાં એક મ્હોટા મેળાવડાને બહેક બહેક કરી મૂકે છે ને તેથી શોખીન પ્રજા આ સેન્ટ વાપરવુંપસંદકરેછે.

કીં. નાની બાટલીના રૂ.૦—૮—૦ વચલી બાટલીના રૂ.૦—૧૨—૦ ાા ઔંસની મોટી બાટલીના રૂ.૨—૮—૦ ત્રણ બાટલીના રૂ.૭—૦—૦ સુગંધી કાર્ડનો એક આનો ડઝનના આઠ આના.

સૂચના:—નકલી માલના ભળતા નામથી સંભાળજો, ને દરેક બાટલીપર **દીલ્હીવાળા લાલા બીશનદયાળ ધરમદાસ**નું નામ વાંચીને જ ખરીદજો.

દીલ્હીવાલા લાલા બીશનદયાળ ધરમદાસ અત્તરવાળા.

વિવિધ જાતનાં અત્તરો,—સેન્ટ, સુગંધી તેલો,

માણેકચોક, અમદાવાદ. — સુરમાઓ, ગંગા ગુલાબજળ, શરબતો, ને મુરબ્બા વિગેરેના વેપારી. — મોતીબજાર મુંબઈ.

રૉયલ ટૉનીક પાઉડર.

કીંમત તોલા એકનો રૂ. ૧). (પોસ્ટેજ માફ)

જંગલી પહાડોની વનસ્પતિમાંથી ખાસ અમારા હાથેજ તૈયાર કરેલી આ દવાથી ધાતુ (વિર્ય)ને લગતા સર્વ પ્રકારના દરદો નાબુદ થાય છે, અને વિર્યને પુષ્ટ બનાવી શરીરમાં ખરી તાકાદ પેદા કરે છે.

આ દવા અમે પોતેજ વેચીએ છીએ, કોઇપણ દુકાનદાર અથવા ફેરીવાળાને વેચવા માટે આપવામાં આવતી નથી, માટે અમારા સિવાય બીજા કોઇ પાસેથી આ દવા મળી શકશે નહિ.

ઈનામ, કમીશન કે પૈસા પાછા આપવાની, કોઇપણ જાતની લાલચ આપવામાં આવતી નથી. ફક્ત એક વખત વાપરી ખાત્રી કરો. બનાવનારને અને વેચનાર.

ઠે. ત્રણ બંગલા, ઘાટકોપર—મુંબઈ. **એમ. પી. વીરપુત્ર.**

જાહેર ખબર.

મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં બેસનાર વિદ્યાર્થિઓ માટે.

મહુંમ શેઠ ફકીરચંદ પ્રેમચંદના નામથી સોંપવામાં આવેલા એક ફંડમાંથી કોન્ફરન્સ ઓફીસ તરફથી એક સ્કૉલરશીપ મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં સંસ્કૃત વિષયમાં સૌથી ઉંચે નંબરે પસાર થનાર, તેમજ એક બીજી સ્કોલરશીપ સુરતના રહેવાશી અને કુલે સૌથી વધુ માર્કસ મેળવનાર જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક વિદ્યાર્થિને આપવા માટે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. એ સ્કોલરશીપોનો લાભ લેવા ઇચ્છનાર વિદ્યાર્થિઓએ નીચે સહી કરનારને એ સંબંધમાં તા. ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૯૧૫ સુધીમાં અરજ કરવી.

ઠે. શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ ઓફીસ.
પાયધુની. **મુંબાઈ નં. ૩.**

(સહી) **કલ્યાણચંદ શોભાગચંદ.**
રેસીડન્ટ જનરલ સેક્રેટરી,
શ્રી જૈનશ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ.

નવા થનાર ગ્રાહકોને સૂચના.

હમણાં ગયેલા પર્યુષણમાં ૨૪૦ પૃષ્ઠનો શ્રીમન્ **મહાવીર સચિત્ર** અંક આ પત્રનો કાઢેલ છે તે મહાવીરના જીવન, એક ગ્રંથ સમાન છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમાં કાર્ય અને ઉપદેશ સંબંધે આવેલા વિધ વિધ ઉપયોગી વિષયો એટલા બધા વાંચવા વિચારવા યોગ્ય છે કે જેના વિષે અનેક વિદ્વાનોના સુંદર અભિપ્રાયો અત્યારસુધી આવી ગયા છે. આ અંકની કિંમત **આઠ આના છે.** અને હવે તેની નકલ ઘણી થોડીજ બાકી છે. જેઓ નવા ગ્રાહક થશે તેઓને તે અંકની જુદી કિંમત ન લેતાં તે લાભ આપવામાં આવશે, માટે આ પત્રને ઉત્તેજન અર્થે, આ પત્રના આધાર શ્રી કોન્ફરન્સ દેવીને સહાય આપવા અને આત્માને લાભ આપવા અર્થે દરેક સુજ્ઞ જૈન ગ્રાહક તરીકે નામ મોકલવા અને બીજાને ગ્રાહક બનાવવા તત્પર થશે, એવી અમે ખાત્રી રાખીએ છીએ.

C/O " જૈન કોન્ફરન્સ ઑફિસ— પાયધુની. **' કોન્ફરન્સ હેરલ્ડ. '**

જનસમાજને ફાયદાકારક ચેતવણી.

હજારો ગ્રાહકોની ખાત્રીવાળી ૮૦ વરસથી સંપુર્ણ માન પામેલી અને ભરોસાદાર ચોખ્ખી ચાંદીના દાગીના વેચવાની જુનામાં જુની પેઢી.

ગ્રાહકોને ખાસ અગત્યની સૂચના.

અમદાવાદના બજારમાં આજકાલ ચાંદીના દાગીના વેચનાર અનેક વેપારીઓ છે. છતાં અમારી દુકાનમાં દરેક જાતના દાગીના ખાસ જસ્તીથી ઝાળેલી તથા ઘુઘરીઓ બાંધવાનો વાળો તે પણ ચોખ્ખી ચાંદીનો પાકીગેરંટીથીજઆપવામાં આવે છે. ભાવમાં ઠગાવાની બીલકુલ ધાસ્તી રહેતી નથી માટે એકવાર પધારવા વિનંતિ છે.

ચોખ્ખી ચાંદીના દાગીના બનાવનાર તથા વેચનાર.

પંચાલ ભુલાભાઇ હરીચંદ.

ઠે. માંડવીની પોળમાં લાલાભાઇની પોળમાં ઘર નં, ૨૨૧૪.

અમદાવાદ.

હરસની દવા અમારા દવાખાનામાં, એ જીવલેણ દરદથી પીડાતા કોઈ પણ દરદીને, પહેલા ચાર દિવસ સુધી

બીલકુલ મફત અમે આપીએ છીએ. દરેક દરદીને એક વખત આવી જઈને ખાતરી કરવાની અમે મજબુત ભલામણ કરીએ છીએ. આ રોગની ત્રાસદાયક વેદનામાંથી, વગર વાઢકાપે બચવા માટે, અમારી "અર્ષાન્તક" દવા બીનહરીફ છે. તેનાથી અંદરના કે બહારના ગમે તેવા હરસ, મસા, ચસ્કા, દુખાવો, અગન વીગેરે તાબડતોબ દુર થઈ લોહી વીગેરે બંધ પડી દરદ જડમૂળથી નીકળી જાય છે. ખાવાની દવા રૂ. ૧૫). લગાડવાની દવા રૂ. ૫).

સલાહ મફત.

કોઇપણ જાતના દરદ-રોગથી કંટાળેલાં સ્ત્રી પુરૂષોને અમે ખાસ એલતેમાસ કરીએ છીએ કે તેઓએ પોતાની વીગતવાર હકીકત અમને વગર ઢીલે લખી મોકલવી. જે મલવેથી અમારા જુના જાણીતા અનુભવી સ્પેશ્યાલીસ્ટ ડાકટર ચાંદલીઆ તેઓના કેસ ઉપર ઘણુંજ સંભાળ ભર્યું ધ્યાન આપી તેઓને સંપુર્ણ દવા અને ઈલાજની સલાહ બીલકુલ મફત પુરી પાડશે. લખવા કરતાં જો બની શકતું હોય તો રૂબરૂમાં મલવાથી વધારે ફાયદો થઇ શકે છે. સઘળો પત્રવહેવાર હમેશાં બીલકુલ ખાનગી રાખવામાં આવે છે. અમારૂં ટ્રીટ્મેન્ટ એક વખત જરૂર અજમાવી જોજો.

"બાદશાહી ચાકુતી" અસલ અને સાચી નામદાર સરકારમાં રજીસ્ટર થએલી નંબર ૨૨૯ ની તે એકલી ડાકટર ચાંદલીઆનીજ બનાવટ છે. અને એ બાબતનો અમારો જાહેર ચેલેંજ ફતેહમંદ નીવડયો છે તે સઘળા જાણે છે. માટે નકલીયાત દગાખોરોની ધૂળ જેવી બનાવટોથી ઠગાતા નહીં. પણ ખરી ડાકટર ચાંદલીઆનીજ "બાદશાહી યાકુતી" વાપરીને દરેક જાતની નબળાઇ દુર કરો, ઢીલાં પડી જ્ઞાનતંતુ અને નસોને સતેજ થવા દેઓ, ચેહરો ગુલાબી બનાવો, ઉપરાંત કમજોર નસોમાં નવું લોહી અને વીર્ય ભરીને શરીરમાં જુવાની ને ઉત્સાહનો જાથુકનો ઝરો પેદા કરો અને સસંર સુખનો લાહવો લઇ મનની મુરાદ પાર પાડો. કીંમત ૪૦ ગોળીની ડબી ૧ ના રૂ. ૧૦).

ચાંદલીઆ કું. ૨૮ કાલબાદેવીરોડ—મુંબઈ.

अभिधानराजेन्द्र.

(प्राकृत (मागधी) भाषा का बृहत्कोश)

प्रथम द्वितीय, और तृतीय भाग छपकर तैयार है !

दीर्घदर्शी विद्वान लोग सर्वदर्शस्थ सद्सन्मन्तव्य विषयके अन्वेषणमें दत्तचित्त होते हैं इस लिये हो क्या ? उसी जिज्ञासारूप चिंता विरसनदी को आनन्दसुरसनदी बनाने के लिये और आर्यावर्तमें अज्ञात-अदृष्ट-अश्रुत-अर्द्ध मागधी (प्राकृत) भाषाका संस्कृतभाषाके समान प्रचार करने के लिये, तथा प्राकृत-भाषामय अपरिचित जैनधर्मके गूढ तत्त्वों को सरल रीतिसे प्रचार कर सर्व साधारणोंको उपकार पहुचानेके लिये परम कारुणिक कलिकालसर्वज्ञकल्प, श्री सौधर्मबृहत्तपागच्छीय, भट्टारक श्री श्री १००८ ' श्रीमद् विजयराजेन्द्रसूरीश्वरजी महाराजने अपने जीवन महीरुहके अमर फलकी तरह अंदाजन चार लक्ष श्लोक प्रमाणका प्राकृतभाषा प्रवर्त्तक अपूर्वजन्मा; अकारादि वर्णानुक्रमसे उक्त कोश निर्माण किया है ॥

इस महाकोषम सार्वज्ञीय पञ्चाङ्गीके तथा प्रामाणिक पूर्वाचार्योंके निर्मित प्रकीर्णादि ग्रन्थोंके सानुवाद प्राकृत मूल शब्द, तदनन्तर उनके लिङ्ग, धातु, प्रत्यय, समास, व्युत्पत्ति, अर्थ, आदि दिखाकर तत्तच्छब्द संबन्धि विशेष व्याख्याओं के पाठ जिन २ सूत्रों, प्रकीर्णों, और ऐतिहासिक ग्रन्थों में है, वे ग्रन्थ अध्ययन, उद्देश वर्ग आदि ों के साथ रक्खे गये हैं, जिन को देखकर वाचकवर्ग एक विषय को अनेक शास्त्रा से सप्रमाण सिद्ध करने को अनिवार्य शक्तिमान होगा. इस चमत्कृतिकारक अपूर्वापूर्व शास्त्र संगृहीत उपमावीत शब्द संदर्भ कोष का विवेचन जितना लिखा जाय उतना ही कम है, इसका पूर्ण संक्षिप्त तत्त्व, भली भांति से लिखी गई सविस्तृत भूमिका के वांचनेसे ही ज्ञात होगा। कोश निर्माता महानुभाव का जीवन परिचय भी बहुत सुन्दरतासे दिखलाया गया है। यह कोष चार भागोंमें पूर्ण होगा.

इस लिये जिन विद्वानो, श्रीमानों, या राजा माहाराजाओं को इस ग्रन्थ के मधुररस को लेने की इच्छा हो, अथव गम्भीर जैनधर्म के तत्त्वोंको जानने की

इच्छा हो, तो शीघ्र ही इसके प्रत्येक भाग को मंगाकर अवलोकन करें। मूल्य प्रत्येक भाग का केवल २५) रुपया रक्खा गया है जो कि-पुस्तक के कद में बहुत ही कम है। मिलनेका पत्ता-

अभिधानराजेन्द्र-कार्यालय.

मु० रतलाम (मालवा)

The Sacred Books of the Jains.

The Pioneer in its leading note, (February 1, 1914) writes:-

"The All India Jaina Association are undertaking the publication of all these volumes of the sacred Books of the Jainas, which have not been published before. All the unpublished works of the Jainas, both of the Swetambara and the Digambara Sects, are to be included in the series, and each volume will contain the original text, with an English translation, introduction and critical and explanatory notes on different passages. Number of well-known scholars are to assist in the task and the work when completed should serve various useful purposes and be of great interest to the students of religion and history.

For particulars apply to,

Kumar Devendra Prasad.

Shanti Kunj-AHLLHABAD.

कास्मीरनो पवित्र केसरज.

पूजाने योग्य छे. आ केसर श्रीमहाराजा साहिब काश्मीरनी आज्ञाथी खेडवामां आवे छे अने हिंदुस्तानना प्रसिद्ध व्यापारियो, जैन मंदिरो अने तीर्थ स्थानोमां अमारी मार्फत मोकलवामां आवे छे। प्रथम श्रेणीना एक तोलाना भाव ०-१५-०, सामटुं मंगावनार व्यापारियोने विशेष किफायत करवामां आवे छे. फूल अने नमूनो मंगावी खात्री करो. काश्मीर स्टोर्स श्रीनगर (काश्मीर) नं. २६

હેરલ્ડ માસિકનો વધારો.

તૈયાર છે ! તૈયાર છે ! તૈયાર છે !

કોન્ફરન્સ ઓફીસની ચારવર્ષની અથાગ મહેનતનું અપૂર્વ ફળ.

શ્રી જૈન ગ્રંથાવલિ.

જુદા જુદા ધર્મધુરંધર જૈન આચાર્યોએ ભિન્ન ભિન્ન વિષયો ઉપર રચેલા અપૂર્વ ગ્રંથોની સંપૂર્ણ યાદી આ પુસ્તકમાં આપવામાં આવી છે. જૈન આગમ, ન્યાય, ફિલોસોફી, ઔપદેશિક, ભાષા સાહિત્ય તથા વિજ્ઞાન સંબંધી ગ્રંથોનું લિસ્ટ, ગ્રંથકર્તાઓનાં નામ, શ્લોક સંખ્યા, રચ્યાનો સંવત, હાલ કયા ભંડારમાંથી કેવી સ્થિતિમાં મળી શકે તેમ છે વિગેરે સઘળી હકીકત બતાવનારૂં આ અમૂલ્ય પુસ્તક છે. વિશેષ ફુટનોટમાં ગ્રંથોને લગતી ઉપયોગી માહિતી આપવામાં આવેલી છે. ગ્રંથ અને પૃષ્ઠ, ગ્રંથકર્તા અને પૃષ્ઠ, રચ્યાનો સંવત્ અને ગ્રંથ, એવી રીતે ત્રણ પ્રકારની સંભાળપૂર્વક બનાવવામાં આવેલી અનુક્રમણિકાઓ આ પુસ્તકની છેવટે આપેલી છે. આ પુસ્તક દરેક પુસ્તકભંડાર, લાયબ્રેરી તથા સામાન્ય મંડળમાં અવશ્ય રાખવા લાયક તેમજ દરેક જૈનને ઉપયોગી છે.

કીંમત માત્ર રૂ. ૩-૦-૦ — આસિસ્ટંટ સેક્રેટરી.

પાયધુની, મુંબઇ નં. ૩ — શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ.

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર-મંદિરાવલિ. પ્રથમ ભાગ.

આ પુસ્તકમાં ગુજરાત, કાઠિયાવાડ, કચ્છ અને મારવાડ દેશના દેરાસરોની (ઘર-દેરાસર સુદ્ધાંત) હકીકત આપવામાં આવેલી છે. કોન્ફરન્સ ઓફીસ તરફથી મહાન્ ખર્ચ કરી શરૂ કરવામાં આવેલ ડીરેક્ટરીના અમૂલ્ય તેમજ પ્રથમ ફળ રૂપે આ પુસ્તક જૈન સમાજના હિતને માટે બહાર પાડવામાં આવેલ છે. હિંદુસ્તાનમાં આવેલાં આપણાં પવિત્ર ક્ષેત્રોની યાત્રા કરવા જનાર જૈન ભાઇઓને આ પુસ્તક એક સુંદર ભોમીયા તરીકે થઇ પડવા સંભવ છે. આ પુસ્તકમાં જુદી જુદી કલમો પાડી દેરાસરવાળા ગામનું નામ, નજીકનું સ્ટેશન યાને મોટા ગામનું નામ તથા તેનું અંતર, દેરાસરનું ઠેકાણું, બાંધણી, વર્ણન, બંધાવનારનું નામ, મૂળ નાયકનું નામ, બંધાયાની સાલ, પ્રતિમાજીની સંખ્યા, નોકરોની સંખ્યા તથા મકાનની સ્થિતિ વિગેરે તમામ હકીકત સવિસ્તર દાખલ કરવામાં આવી છે. આ પુસ્તક રોયલ સાઇઝ ૨૬૦ પાનાનું સુંદર પુંઠાથી બંધાવેલું છે. બહારગામથી મંગાવનારને વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે.

કીંમત માત્ર રૂ. ૧-૮-૦ — આસિસ્ટંટ સેક્રેટરી.

પાયધુની, મુંબઇ નં. ૩ — શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ.

જૈન બંધુઓ ! વાંચો અને અમૂલ્ય લાભ લ્યો.

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર ડીરેકટરી.

વ્હાલા બંધુઓ ! આપ સારી રીતે જાણતા હશો કે વડોદરા અને પાટણ કોન્ફરન્સ વખતે જૈન સ્વેતાંબર કોમની આધુનિક સ્થિતિ જાણવા માટે સર્વે જૈન બંધુઓનો વિચાર થવાથી ડીરેકટરી કરવાનું કામ કોન્ફરન્સ ઓફીસે હાથ ધરેલું હતું. આ મહાભારત કામના પ્રથમ ફળ રૂપે અમદાવાદ કોન્ફરન્સ પહેલાં શ્રી જૈન સ્વેતાંબર મંદિરાવળિ, ભાગ ૧ લો બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. ત્યાર પછી કોન્ફરન્સ ઓફીસ તરફથી આ મુસ્કેલ કામના દ્વિતીય ફળ રૂપે શ્રી જૈન શ્વેતાંબર ડીરેકટરીના–ભાગ ૧ લો (ઉત્તર ગુજરાત) અને ભાગ ૨ જો (દક્ષિણ ગુજરાત) એવી રીતે બે ભાગ જૈન પ્રજા સમક્ષ પ્રસિદ્ધિમાં મુકવામાં આવેલ છે. આ બન્ને ભાગમાં સમસ્ત ગુજરાત દેશની પ્રાચીન તેમજ અર્વાચીન જાણવા લાયક હકીકતો દાખલ કરવામાં આવી છે; જૈનોની વસ્તી સંખ્યા દેખાડનારી ગામની નિશાનીઓ ઉપરાંત તીર્થ સ્થળ, દેરાસર, તથા રેલ્વેની સરળ માહિતી આપનારાં ચિન્હો વાળો સુંદર નકશો પણ આપેલો છે. ટુંકામાં જૈનોની વસ્તી વાળા જીલ્લા અને તાલુકાવાર ગામ, રાજ્ય, નજીકનું સ્ટેશન અને તેનું અંતર, નજીકની પોસ્ટ તથા તાર ઓફીસ, દેરાસર, તીર્થસ્થળ, ધર્મશાળા, ઉપાશ્રય, પુસ્તક ભંડાર, લાઇબ્રેરી, પાઠશાળા, પાંજરાપોળ અને સભા મંડળ વિગેરેને લગતી સઘળી ઉપયોગી બાબતોથી આ ડીરેકટરી ભરપુર છે. આ સિવાય ગામવાર જ્ઞાતિ અને ગચ્છની, કુંવારા, પરણેલા, વિધુર અને વિધવાની તેમજ ભણેલ તથા અભણની સંખ્યા આ ડીરેકટરીમાં સમજપૂર્વક આપવામાં આવેલ હોવાથી દરેક જૈન બંધુને આપણી આધુનિક સ્થિતિ નજરે તરી આવે છે. વિશેષમાં જીલ્લાવાર જનરલ રીપોર્ટ પણ આપેલ છે. આ ડીરેકટરી જૈન સમાજ માટે બહુ ઉપયોગી કરવામાં લગાર પણ કચાશ રાખવામાં આવી નથી. ડીરેકટરી તૈયાર કરવા પાછળ રૂ. ૧૫૦૦૦ની મોટી રકમ ખર્ચવામાં આવી છે; તે છતાં જુજ કિંમત રાખવાનું કારણ કમાવાની ખાતર નહીં પરંતુ શ્રીમંત તેમજ ગરીબ જૈન બંધુને આ પુસ્તકનો સરખો લાભ આપવાનું છે. માટે સર્વ જૈનબંધુઓ આ મોટો લાભ અવશ્ય લેશેજ, એવી અમોને સંપૂર્ણ ખાત્રી છે.

કિંમત માત્ર પહેલા ભાગના	રૂ. ૦–૧૨–૦
બીજા ભાગના	રૂ. ૧–૪–૦
બન્ને ભાગ સાથેના	રૂ. ૧–૧૪–૦

નકશાની છુટી નકલ અઢી આનાની પોષ્ટ ટીકીટ મોકલનારને મોકલવામાં આવશે.

પાયધુની, મુંબઈ નં. ૩. } આસિસ્ટંટ સેક્રેટરી.
શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ.

લેખકોને નમ્ર વિનંતિ.

પૂજ્ય મુનિરાજાઓ, જૈન ગ્રેજ્યુએટો તથા વિદ્વાન્ જૈન લેખકોને સવિનય વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે જૈન વસ્તીવાળા લગભગ તમામ શહેરોમાં મહાન્ કોન્ફરન્સનો વિજય વાવટો ફરકાવતા તથા કોન્ફરન્સના સર્વમાન્ય વાજીંત્ર ગણાતા આ માસિક પત્રમાં કોન્ફરન્સે હાથ ધરેલા વિષયો સંબંધી તથા સમસ્ત જૈન કોમની સામાજિક. નૈતિક અને ધાર્મિક ઉન્નતિ સાથે પ્રત્યેક વ્યક્તિની આત્મિક ઉન્નતિ થાય તેવા સરળ ભાષામાં લખાયેલા લેખોને પ્રથમ પદ આપવામાં આવે છે અને જૈન ભવ્યત્વ સૂચવનાર ઐતિહાસિક લેખોને પણ ખાસ સ્થાન અપાય છે અમે આશા રાખીએ છીએ કે પદવીધારી જૈન ગ્રેજ્યુએટોની માફક અન્ય વિદ્વાન્ જૈન લેખકો તથા પૂજ્ય મુનિ મહારાજાઓ, વધારે નહીંતો માત્ર વર્ષમાં એકાદ વખત આઠ દશ પૃષ્ટ જેટલો લેખ આ પત્રમાં લખી મોકલી સ્વધર્મી બંધુઓને પોતાની વિદ્વત્તાનો લાભ આપવાનું મન ઉપર લેશે.

૧ આ પત્ર માટેનું લખાણ કાગળની એકજ બાજુએ, સારા અક્ષરથી અને શાહી વડે લખવા તસ્દી લેવી. કાગળની બન્ને બાજુએ, અથવા પેન્સીલથી લખેલું લખાણ ટાઇપોમાં ગોઠવતાં બહુ અડચણ પડે છે તેમજ ભૂલો થવાનો પણ વિશેષ સંભવ છે માટે આ સૂચના તરફ લક્ષ આપવા ખાસ વિનંતિ છે.

૨ લખાણ મોડામાં મોડું દરેક મહિનાની તા. ૧૫ મી પહેલાં અમોને મળવું જોઇએ.

૩ લેખકનો લેખ યોગ્ય જણાશે તો દાખલ કરી જે અંકમાં પ્રસિદ્ધ થશે તે અંક અને નિયમિત લેખકને નિયમિતપણે સર્વ અંક મફત મોકલવામાં આવશે.

૪ પસંદ નહિ પડેલા લેખો પાછા મોકલવાનું બનતું નથી, જેને જોઇએ તેણે ટપાલ ખર્ચ મોકલી મંગાવી લેવા.

૫ અપ્રકટ પ્રાચીન જૈન ગુજરાતી સાહિત્ય, ધાર્મિક અભ્યાસ વધે તેવા સંવાદ, શિક્ષણ સારી રીતે આપી શકાય તેવા અભ્યાસપાઠો, પટ્ટાવલિઓ, શિલાલેખો, ગ્રંથની પ્રશસ્તિઓ, પ્રાચીન જૈન પ્રભાવકોનાં ચરિત્રો વગેરેને ખાસ પ્રથમ સ્થાન આપવામાં આવશે.

૬ રાજ્યકીય-ધાર્મિક વિવાદવાળું, નિંદાત્મક વગેરે આડે માર્ગે દોરનાર અને કલેશ ઉપજાવનાર લખાણને સ્થાન બીલકુલ આપવામાં નહિ આવે.

૭ લેખકે પોતાનું પુરૂં નામ તથા ઠેકાણું લખવા કૃપા કરવી. તે પ્રગટ કરવા ઇચ્છા હોય તો તે અગર તેમ ન હોય તો કોઈ સંજ્ઞા-તખલ્લુસ મોકલવું. નનામા લેખ લેવા કે પાછા મોકલવા બંધાતા નથી.

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ. બી. એ. એલ્ એલ્ બી.

પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, **મુંબઈ.** તંત્રી. જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ હેરૅલ્ડ.

Rates for Advertisement.

જાહેરખબર આપનારાઓને અમૂલ્ય તક.

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કૉન્ફરન્સનું વાજીંત્ર ગણાતું આ હેરૅલ્ડ માસિક કે જેનો હિંદુસ્તાનના જુદા જુદા ભાગોમાં વસતી જૈનો જેવી ધનાઢ્ય કોમમાં બહોળો ફેલાવો છે, તેમાં જાહેરખબર આપવાના ભાવો નીચે મુજબ ઘણા ઓછા રાખવામાં આવ્યા છે.

	એક પેઈજ	અડધું પેઈજ	પા પેઈજ	ચાર લાઈન
એક વર્ષ માટે	૩૦	૨૦	૧૨	૬
છ માસ માટે	૨૦	૧૨	૬	૪
ત્રણ માસ માટે	૧૨	૬	૪	૩
એક અંક માટે	૫	૩	૨	૧

જાહેર ખબરો હિંદી, ગુજરાતી યા ઈંગ્રેજી ભાષામાં લેવામાં આવશે. જાહેર ખબરના નાણાં અગાઉથી મળ્યા સિવાય જાહેર ખબર દાખલ કરવામાં આવશે નહિ. આ માસિકની મારફત હેન્ડબીલ વહેંચાવવાના ભાવો પત્રવ્યવહારથી અગર રૂબરૂ મળવાથી નક્કી થઇ શકશે, તે માટે સઘળો પત્ર વ્યવહાર તથા મનીઓડર વિગેરે નીચેના શીરનામે મોકલવા.

પાયધુની, મુંબઈ નં. ૩ }
આસિસ્ટંટ સેક્રેટરી.
શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ.

શ્રી સ. વિ. પ્રી. પ્રેસ.—અમદાવાદ.

ઘણીજ સસ્તી—અર્ધે કરતાં પણ ઓછી કિંમતે સુરસ પુસ્તકો
જોઈતાં હોય તો આ જાહેરાત

વાંચી મિત્રોને વંચાવો ને આ સસ્તી પુસ્તકમાળાના
ગ્રાહક થઈ તરતજ લાભ લો.

જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળા.

ગ્રાહકો માટેના નિયમો.

૧. **પ્રવેશફીના આઠ આના** મેનેજરને મળેથી ગ્રાહક તરીકે નામ નોંધાશે. પ્રવેશ ફી પહેલા પુસ્તકના વિ. પી. સાથે વસુલ લેવાનું જણાવશે તો તેમ કરવામાં આવશે.

૨. ગ્રાહકને આ માળાનાં તે ગ્રાહક થયા પછીનાં **તમામ પુસ્તકો અર્ધી કિંમતે** આપવામાં આવશે, ને તે લેવા તે બંધાયેલા ગણાશે. (પાછલાં પુસ્તકો ઉપર નવા ગ્રાહકનો હક્ક ગણાશે નહિ.)

૩. વર્ષની અધવચ થનારા ગ્રાહકને વર્ષની શરૂઆતથી ગ્રાહક તરીકે નોંધવામાં આવશે, ને તે વર્ષનાં બહાર પડેલાં પુસ્તકોમાંનાં જે સિલકે હશે તે બધાં તેને મોકલવામાં આવશે. ગ્રાહકને પુસ્તકોની કિંમત બદલ **એક વર્ષમાં વધારેમાં વધારે રૂપીયા બેથી** વધારે આપવું ન પડે તે માટે એક વર્ષમાં આ માળાનાં ચાર રૂપીઆથી વધારે કિંમતનાં પુસ્તકો કાઢવામાં આવશે નહિ.

૪. આ માળાનું દરેક પુસ્તક ત્રણથી ચાર ચાર મહીનાને અંતરે બહાર પડશે. નવું પુસ્તક તૈયાર થયેથી **ગ્રાહકોને વિ૦ પી૦ પોસ્ટથી મોકલવામાં આવશે.** વિ. પી. પોસ્ટેજ ગ્રાહકને શીર.

૫. કોઈ ગ્રાહક પુસ્તકનું વિ૦ પી૦ ન રાખતાં પાછું વાળશે તો તેની પ્રવેશફીના આઠ આના ઉપર તેનો હક રહેશે નહિ, ને તેની ફી "ફૉરફીટ" કરી તેનું નામ ગ્રાહકમાંથી કમી કરવામાં આવશે. આવી રીતે કમી થયેલાને ફરી ગ્રાહક થવુ હશે તો પ્રવેશફી નવા ગ્રાહક તરીકે ફરી ભરવી પડશે.

૬. કોઈ ગ્રાહકને ગ્રાહકમાંથી કમી થવું હશે તો ગ્રાહક થયાને એક વર્ષ પુરૂં થયા પછી કમી થઈ શકશે. આ પ્રમાણે **કમી થએલા ગ્રાહકની પ્રવેશફીના આઠ આના તેમના ખર્ચે પાછા મોકલવામાં આવશે,** યા છેલા પુસ્તકની કિંમતમાં મજરે અપાશે.

૭. આ માળાના પાંચ વર્ષ સુધી કાયમ ગ્રાહક ચાલુ રહેનારને દર પાંચ વર્ષે **એક રૂપીઓ બોનસ તરીકે** મજરે આપવામાં આવશે.

૮. આ માળાના વર્ષની શરૂઆત ઇ. સનના અંગ્રેજી વર્ષની શરૂઆતથી ગણાશે.

૯. આ નિયમોમાં પ્રસંગોપાત ફેરફાર કરવાની જરૂર અમને જણાશે તો અગાઉથી ગ્રાહકોને જણાવીને કરવામાં આવશે.

જીવનલાલ અમરશી મહેતા
મેનેજર; પીરમશાહ રોડ—અમદાવાદ.

જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળામાં કેવાં પુસ્તકો છપાશે?

આ માળા માટે અમુકજ વિષયનાં પુસ્તકો પસંદ કરવાનું બંધન બાંધી–ચીનાઓની સ્ત્રીઓના પગની પેઠે–માળાનું સ્વરૂપ સંકોચી ન નાંખતાં નવલકથા, જીવનચરિત્ર, વિદ્યાકળા, હુન્નર, ધર્મ, નીતિ, ઇતિહાસ, સાહિત્ય, સમાજ, વગેરે વિવિધ વિષયનાં પુસ્તકો પસંદ કરવાનું વિશાળ ક્ષેત્ર રાખવામાં આવશે. અર્થાત્ ગૃહસ્થો, સ્ત્રીઓ, બાળકો, ધર્મના ભાવિક જનો તથા નવલકથા ને નાટકના રસિકો વગેરે સર્વ વર્ગના વાંચનારાઓને આનંદદાયક થઈ તેમના જીવનના ઉન્નતિક્રમમાં સહાયક ને પ્રોત્સાહક થાય તેવાં પુસ્તકોની પસંદગી થશે; અને તે માટે ગ્રાહકો તરફથી પુરતું ઉત્તેજન મળેથી જરૂર પડતાં **પ્રતિષ્ઠિત લેખકોને પારિતોષિક આપીને પણ પુસ્તકો લખાવવામાં આવશે.**

આ માળાનાં પુસ્તકોના કાગળ, છપાઈ, બંધાઈ વગેરે લાઇબ્રેરીને શોભારૂપ થાય તેવાં પુસ્તકના કદના પ્રમાણમાં ઘટતાં રાખવામાં આવશે.

આ પુસ્તકમાળાના ગ્રાહકોને જોખમદારી કાંઈ છે?

ગ્રાહકોને આ માળાનું આખા વર્ષનું લવાજમ અગાઉથી એકદમ ભરીને નવાં પુસ્તકો માટે આખું વર્ષ વાટ જોતા બેસવાનું નથી, પણ પુસ્તક હાથમાં લઇનેજ તેની અર્ધી કિંમત આપવાની છે; લવાજમ યા કિંમતના પૈસા સામટા ભરવા પડે તેમ નથી; દરેક પુસ્તક વિ૦ પી૦ થી આવવાનું હોવાથી ગેરવલ્લે જવાનો પણ ભય નથી. પ્રવેશફીના માત્ર આઠ આના આપવાના છે તે પણ ગ્રાહકમાંથી કમી થનારને રોકડ પાછા મળે છે. એટલે આ **યોજના તદ્દન બીનજોખમી છે.**

આ માળાના કાયમના ગ્રાહકોને મળવાનો બેવડો લાભ.

નિયમ પ્રમાણે આ માળાના કાયમના **ગ્રાહકને અર્ધી કિંમતે પુસ્તકો મળવા ઉપરાંત પાંચ વર્ષે એક રૂપીઓ બોનસનો** આપવાનો છે, એટલે લગભગ ૧૦–૧૨ ટકાનું બોનસ યા કમીશન વધારાના લાભ દાખલ મળવાનું છે, એ ખાસ ધ્યાનમાં લેવા જેવું છે. (**દાખલા તરીકે**–અમે ઑન. રા. બ. રમણભાઈ **મહીપતરામ નીલકંઠનું "રાઇનો પર્વત"** નામે એક રૂ.ની કિંમતનું નાટક પ્રસિદ્ધ કર્યું છે તે આ માળાના ગ્રાહકને મળવાનું હોય તો નિયમ પ્રમાણે રૂ. ૧ ને બદલે આઠ આનામાં મળે ને તે ઉપરાંત બોનસનો લગભગ એક આનો મજરે મળવાનો એટલે એક રૂ.નું પુસ્તક કાયમના ગ્રાહકને લગભગ સાત આને મળે.)

અમારી આશા–પાંચ હજાર ગ્રાહકો થવાં જોઇએ.

પ્રથમથી લાંબાં લાંબાં બણગાં ફુંકવા કરતાં કામ વડે ખાત્રી કરી આપવી એજ યોગ્ય ને ઉત્તમ છે, તેથી અમે પહેલાંથી મોટી મોટી આશાઓ ન આપતાં ટુંકામાં એટલીજ ખાત્રી આપીશું કે, ગુર્જર ભાઇઓ અને બહેનો અમારી આ યોજનાની કદર કરી પુરતી સંખ્યામાં ગ્રાહકો થશે તો અમે **વિદ્વાનોનાં સારાં સારાં પુસ્તકો ઘણાજ સસ્તા દરથી બહાર પાડવા શક્તિમાન થઇશું. ગ્રાહકો વધારે હોય તેમ કિંમત ઓછી રાખવાનું પોસાય એ દેખીતુંજ છે** એટલે અમારી બધી ધારણા પાર પડવાનો આધાર ગ્રાહકોની સંખ્યા ઉપરજ રહે છે. **આવી યોજના ફતેહમંદ થવા માટે કમીમાં કમી પાંચ હજાર ગ્રાહકોની જરૂર છે. "આ કાર્ય સારૂં છે તો તેમાં સહાયક થવાની પરમ કૃપાળુ પરમેશ્વર સૌને પ્રેરણા કરશે એવી પૂર્ણ આસ્થા છે."**

"જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળા" માટે

અર્ધી કિંમતે આપવા પસંદ કરવા ધારેલાં કેટલાંક પુસ્તકો.

આ પુસ્તકમાળા સારૂ નીચેનાં પુસ્તકો તૈયાર કરાવવાની તજવીજ ચાલે છે. તેમાંનાં જે વહેલાં તૈયાર થશે તે છપાવવાની ગોઠવણ થશે. કોઈ વિદ્વાન્ કે જાણીતા લેખક પોતાનું પુસ્તક આ સસ્તી પુસ્તકમાળા માટે આપવાની ઇચ્છા દર્શાવશે તો તે આભાર સાથે સ્વીકારવામાં આવશે. આ ઉપરાંત બીજાં પુસ્તકો માટે પણ તજવીજ ચાલુ છે.

૧ હાસ્યમંદિર—કર્તા ઑન. રા. બ. **રમણભાઇ મહીપતરામ** નીલકંઠ બી. એ., એલએલ. બી. આ પુસ્તકમાં "**હાસ્યરસ**" વિષેનો ૧૦૦–૧૨૫ પૃષ્ઠનો તેમનો નિબંધ તથા હાસ્યરસના તેમના અને તેમનાં પત્ની **સૌ. વિદ્યાગૌરી** બી. એ. ના ત્રીશેક લેખો–વાર્તાઓ–સંવાદો વગેરે આવશે. ખાસ તૈયાર કરાવેલાં ચિત્રો સાથે. પૃષ્ઠ લગભગ ૨૫૦ ઉપર. **આ પુસ્તક છાપવાનું શરૂ પણ થઈ ગયું છે.**

૨ જેમ્સ એલન ગ્રન્થમાળા—સુપ્રસિદ્ધ નીતિબોધક મર્હુમ મહાત્મા સર જેમ્સ એલનનાં ધર્મપત્નીની એલનના સર્વે ગ્રન્થોનું ગુજરાતીમાં ભાષાન્તર કરવા માટે ખાસ પરવાનગી મેળવી છે.

૩ સંસારકથામંજરી—સુશિક્ષિત વિદુષી ગુજરાતી સન્નારીઓ, વિદ્વાનો તથા ગ્રેજ્યુએટ ગૃહસ્થોએ લખેલી સાંસારિક, નૈતિક વગેરે વિષયની ન્હાની ન્હાની સુરસ વાતો.

૪ કવીશ્વર દલપતરામ—ક૦ દ૦ ડા૦ ના ગદ્ય લેખોનો નવોજ સંગ્રહ. આ સંગ્રહ છાપવા ગુ૦ વ૦ સોસાઇટીએ અમને પરવાનગી આપવાની કૃપા કરી છે.

૫ ક્રીતો ને ફીદો—મહાત્મા સૉક્રેટીસનો વિષપાન–મરણ–વખતનો છેલ્લો આધ્યાત્મિક સંવાદ.

૬ શ્રીમતી કમલાદેવી (મનોવેધક નવલકથા.)—મૂળ બંગાળીમાં કર્તા–સવાલાખ રૂપીઆનું નૉબલ પ્રાઇઝ મેળવનાર પ્રસિદ્ધ બંગકવિવર **રવિન્દ્રનાથ ટાગોર.** પૃષ્ઠ ૩૫૦થી ૪૦૦ થશે.

૭ મુક્તિમાલા **અથવા જીવરાજ જીવન્મુક્તિ આખ્યાન.** કર્તા **ભરૂચના** મર્હુમ વકીલ **પ્રાણલાલ શંભુલાલ દેસાઇ.** વેદાન્તશાસ્ત્રના ગૂઢ સિદ્ધાન્તો ને પ્રમાણો સમજાવનારો સ્વતંત્ર નવો ગ્રન્થ. સંવાદ રૂપે.

૮ લૉર્ડ બેકનના નિબંધો—અંગ્રેજી ઉપરથી ભાષાન્તર.

૯ પત્નીની પસંદગી—આપણી હાલની સામાજીક સ્થિતિનો ચિતાર આપનારૂં પાંચ અંકી **નવું ગદ્ય નાટક.** (સચિત્ર.)

૧૦ ન્યા. મૂ. રાનાડેનાં ધાર્મિક વ્યાખ્યાનો—મરાઠી ઉપરથી ભાષાન્તર.

૧૧ સુશિક્ષિત સ્ત્રી **અથવા ગૃહકેળવણીનો ઉત્તમ આદર્શ**—કેળવાયેલી સ્ત્રી બાળકોને ઘરમાં શિક્ષણ કેવી રીતે આપે તેની નમુનેદાર નવલકથા.

૧૨ નવીન કાવ્યદોહન—નર્મદ–દલપતથી આજ સુધીના કવિઓનાં કાવ્યોમાંથી ચુંટણી. વગેરે–વગેરે.

આ પુસ્તકમાળા વિષે કેટલાક વિદ્વાનો તરફથી મળેલા અભિપ્રાય.

આ યોજના બહાર પાડતાં પહેલાં અભિપ્રાય તથા સલાહ માટે અમે તે ગુર્જર વિદ્વાનોને મોકલી હતી. તે ઉપરથી જે અભિપ્રાય મળ્યા છે, તેમાંના કેટલાક નીચે પ્રમાણે છે.

રા. રા. નરસિંહરાવ ભોળાનાથ દિવેટીઆ, બી. એ.–પ્રોસપેક્ટસ હું ધ્યાનથી વાંચી ગયો છું. યોજના ખરેખર યશ આપનારી છે.

રા. સા. જમીયતરામ ગૌરીશંકર શાસ્ત્રી, બી. એ. ઉત્તર વિભાગના એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર–તમે જે કામ કરવા ધાર્યું છે તેને હું ફતેહ ઇચ્છું છું.

રા. રા. કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ, બી. એ.–યોજના પુરેપુરી ફતેહમંદ થાઓ એમ હું ઇચ્છું છું.

રા. રા. કૌશિકરામ વિઘ્નહરરામ મહેતા, બી. એ. ભાવનગર સ્ટેટના કેળવણી ખાતાના ડીરેક્ટરઃ—આપની યોજનાથી ગુજરાતી સાહિત્યક્ષેત્રમાં સારો લાભ થવા સંભવ છે; અને એ યોજના ઉત્તેજનને પાત્ર છે.

રા. રા. છગનલાલ હરિલાલ પંડયા, જુનાગઢ સ્ટેટના ચીફ એજ્યુકેશનલ ઑફિસર–યોજના વાચકવર્ગને લાભકારક જણાય છે, અને તેમાં આપે પ્રસિદ્ધ કરવા ધારેલાં પુસ્તકો પણ આજસુધી ગુર્જર પ્રજા સમક્ષ મૂકાયેલાં નહિ હોવાથી અભિરૂચ ઉત્પન્ન કરે એવાં છે.

રા. રા. કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી, બી. એ., એલ્‌એલ્‌. બી.–મુંબઈ સ્મૉલકૉઝ કોર્ટના જજ–તમારી ધારેલી યોજના સારી છે.

રા. સા. ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી—તમારી પ્રવૃત્તિ શુભ તથા પ્રગતિવાળી હોવાથી મને આનંદ થાય છે. આપણા સાહિત્ય પ્રત્યેની આપની પ્રીતિ, તેના પ્રસાર માટે આપનાં ઉત્સાહ અને સાહસ તથા તેને આચારમાં મુકવા માટેની યોજના હું વર્ષોથી જોતો આવ્યો છું ને હાલમાં તેનો સાક્ષાત અનુભવ થતાં એ લોકહિતના તથા સાહિત્યની અભિવૃદ્ધિના કાર્યમાં તમારો જય ઇચ્છું છું.

ઑન. રા. બ. રમણભાઈ મહીપતરામ નીલકંઠ, બી. એ., એલ્‌એલ્‌. બી.–યોજના બહુ ઉપયોગી છે. એ રીતે વાંચવા લાયક પુસ્તકોનો સારો સંગ્રહ સસ્તી કિંમતે વાચકવર્ગના હાથમાં આવશે, અને સાહિત્યભંડારમાં ધીમે ધીમે વધારો થતો જશે.

મે. કેખુશરૂ અરદેશર બાલા, બી. એ., પ્રે. રા. ટ્રેનિંગ કૉલેજના પ્રિન્સિપાલ–તમે જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળાની યોજના કરવા ધારી છે તેના પ્રોસપેક્ટ્સ ઉપરથી જણાય છે કે, જો તેજ પ્રમાણે તે યોજના અમલમાં મૂકાય તો પસંદ કરવા જેવી થઇ પડે.

રા. રા. હિંમતલાલ ગણેશજી અંજારિઆ, એમ્‌. એ., એલ્‌એલ્‌. બી. મુંબઈની નિશાળોના ઇન્સ્પેક્ટર–તમારો પ્રયાસ વાચકોને યોગ્ય લાભ આપી પ્રકાશકોને વેચાણની ખાત્રી આપનારો સર્વ પક્ષને લાભકારક છે એમ મારૂં માનવું છે; અને ગુર્જર પ્રજા તેને આનંદથી સ્વીકારે તેવો છે.

રા. રા. રણજીતરામ વાવાભાઈ મહેતા, બી. એ.–યોજના ઘણી સારી છે. તમને સારૂં ઉત્તેજન મળશે એવી આશા છે. તમે પસંદગી (પુસ્તકોની) પણ સારી કરી છે.

રા. રા. હીરાલાલ વૃજભુખણદાસ શ્રોફ, બી. એ. વડોદરા શ્રી સયાજી હાઇસ્કૂલના પ્રિન્સિપાલ—યોજના અતિ આવકારદાયક છે.

ઠે. પીરમશાહ રોડ અમદાવાદ.	**જીવનલાલ અમરશી મહેતા,** **મેનેજર, જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળા.**

ધી ડાયમંડ જ્યુબિલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યું, સલાપોસ રોડ—**અમદાવાદ.**

શેઠ દેવચંદ લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ફંડનો સંવત્ ૧૯૭૦ ની સાલનો સામાન્ય રીપોર્ટ—હિસાબ.

આ ફંડ શ્રીમાન્ આનંદસાગરજી પંન્યાસના ઉપદેશથી, શા. ગુલાબચંદ દેવચંદની સમ્મતિથી અને શેઠ દેવચંદ લાલભાઈ ઝવેરીએ ધર્માર્થે કાઢેલી રકમમાંથી તેઓના ટ્રસ્ટીઓએ સને ૧૯૦૯ માં સ્થાપ્યું. બાઈ વીજકોર તે શા. મુલચંદ નગીનદાસની વિધવાની મિલ્કતથી વધીને આજે એનું ભંડોલ રૂ. ૧૦૦૦૦૦) આંકે એક લાખના આશરાનું થયું છે. આ સાથે જેનો ટુંકો રીપોર્ટ—હિસાબ સંવત્ ૧૯૭૦ ની સાલનો વર્ષ ૧ નો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં મદદ કરનાર સાધુ, શ્રાવક, અને પુસ્તક ભંડારો તથા લાયબ્રેરીના કાર્યવાહકો વગેરેનો અત્યંત માન સહિત ઉપકાર માનીએ છીએ. આશા છે કે ભવિષ્યમાં પણ આજ પ્રમાણે તેઓ હમેશાં સતત્ મદદ કર્યા કરશે. (સંવત્ ૧૯૬૯ ની સાલનો રીપોર્ટ તા. ૮ ફેબરવારી ૧૯૧૪ ના જૈનમાં અને સંવત્ ૧૯૭૦ ના મહા વદી ૯ ને બુધવારના જૈનશાસનમાં તેઓના અધિપતિઓએ છાપ્યો છે માટે તેઓનો ઉપકાર માનીયે છીયે.)

જ

૧૦૪૪૦૯—૫—૧ શ્રી ફંડ ખાતે જમા ગયા વર્ષની બાકી.

૪૬૪૬-૧૦-૧૦ શ્રી વ્યાજ ખાતે જમા.

૧૧૭૨-૧૪-૭ ગયા વર્ષના બાકી.

૧૮૪૬—૪—૦ પો. શુ. ૭ શની નોટરૂ. ૧૦૫૫૦૦) નું વ્યાજ માસ ૬ નું તા. ૩૦-૬-૧૩ થી તા. ૩૦-૧૨-૧૯૧૩ સુધીનું.

૭—૦—૬ પોષ વદિ ૧ ને મંગળવારે ધી ઈસ્ટર્ન બેંકના ચાલુ ખાતાના વ્યાજના

ઉ

૧૦૧-૧૪-૩ શ્રી વ્યાજ ખાતે ઉધાર પોષ વદિ ૧ ને સોમ બા. રૂ. ૨૦૦૦) ની ગવર્નમેન્ટ નોટ લીધી તે પર ચઢેલું વ્યાજ ઇ. ટેકસ બાદ જતાં આપ્યું. વર્ષ ૧, માસ ૫, ને દિન ૨૮, નું તા. ૩૦—૬—૧૨ થી તા. ૨૯—૧૨—૧૯૧૩ સુધીનું.

૧૦૫૦૬૬-૧૪-૦ શ્રી ગવર્નમેન્ટ પ્રોમેસરી લોન ખાતે ઉધાર વ્યાજ ટકા ૩॥ ની

૧૦૩૧૫૧-૧૪-૦ ગયા વર્ષની બાકી

૧૯૧૫-૦-૦ નોટ રૂ. ૨૦૦૦) ની દર રૂ. ૯૫॥

૧૦૫૦૬૬—૧૪—૦

માસ છના તા.૩૦-૧૨-૧૯૧૩ સુધીના.

૧૦૨-૪-૩ પોષવદિ ૨ ને બુધે નોટ રૂ. ૨૦૦૦) નું ઇ. ટેક્સ બાદ જતાં વર્ષ દોઢનું તા.૩૦-૬-૧૯૧૨ થી તા. ૩૦-૧૨-૧૯૧૩ સુધીનું.

૧૮૮૧-૦-૮ નોટ રૂપીયા ૧૦૭૫૦૦ નું વર્ષ અડધાનું. તા. ૨૯-૬-૧૪ સુધીનું. અષાડ શુદી ૮ ને બુધવારે.

૭-૨-૧૦ અષાડ શુદી ૧૪ ને સોમે ઈસ્ટર્ન બેંકના ચાલુ ખાતાનાં વ્યાજનાં માસ છ ના તા. ૨૯-૬-૧૪ સુધી.

૪૯૪૬-૧૦-૧૦

૧૦૯૩૫૫-૧૫-૧૧

૧૩૨૯-૧૪-૬ ધી ઇસ્ટર્ન બેંક લિમીટેડના ચાલુ ખાતે ઉધાર.

૧૨૩-૭-૯ લાયબ્રેરીયન શા. માનચંદ વેલચંદને ખાતે ઉધાર બા. જે પુસ્તકોના વેચાણના આવેલા તેમાંથી બાકી રહ્યા તે.

૧૦૦-૦-૦ ધી ગુજરાતી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ખાતે ઉધાર ગયા વર્ષના બાકી.

૪૭૭-૩-૬ ધી બ્રહ્મવાદીન પ્રી. પ્રેસ મદ્રાસવાળાને ખાતે ઉધાર ગયા વર્ષના બાકી.

૫-૧૫-૩ બુકસેલર ઓટો હેરેસોવીટઝ લીપઝીક (જરમની) વાળાને ખાતે ઉધાર. પુસ્તકો મોકલેલ તેના બાકી.

૫૯-૨-૩ અમદાવાદના ડેલાના ઉપાશ્રય ખાતે ઉધાર બા. પુસ્તકો મંગાવવા ડીપોઝીટ.

૮-૬-૬ યશોવિજયજી પાઠશાળા મેસાણા ખાતે ઉધાર હ. શેઠ વેણીચંદ સુરચંદ.

૧૦૦-૦-૦ પુરોહિત પુરણચંદ અચલેશ્વર શર્માને ખાતે ઉધાર.

૩૦૯-૧૦-૦ ધી સુરત જૈન પ્રી. પ્રેસ ખાતે ઉધાર.

૨૫-૦-૦ મેસર્સ જોન ડીકીન્સન્સની કંપની ખાતે ઉધાર. બા. કાગળો મંગાવવા ડીપોઝીટ.

૧૫૦-૦-૦ ધી ડાયમંડ જ્યુબીલી પ્રી. પ્રેસ અમદાવાદ ખાતે ઉધાર.

૧૦૭૮૫૭-૮-૭

૬૫-૭-૯ શા. ગુલાબચંદ દેવચંદને ખાતે જમા.

૧૭૭-૬-૦ શા. મગનલાલ વેલચંદને ખાતે જમા.

૨૦૩-૫-૪ ધી નિર્ણયસાગર પ્રેસ ખાતે જમા.

૪૧-૧૦-૬ શ્રી બનારસ યશોવિજયજી જૈન ગ્રન્થમાળા ખાતે જમા.

૫-૧૦-૦ શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા ભાવનગર ખાતે જમા.

૬-૪-૦ શ્રી યશોવિજયજી જૈન પાઠશાળા પાલીતાણાને ખાતે જ.

૧૫-૧૧-૦ શા. રતનસી નેણશી દુમશાકરને ખાતે જમા.

૯-૧-૬ વ્યાસ મણીલાલ બકોરદાસ સુરતવાળાને ખાતે જમા.

૧૦૯૮૮૦-૮-૦

૧૮૪૦-૧૦-૯ શ્રી ખરચ ખાતે જમા. બા. આખા વર્ષમાં પુસ્તકોના વેચાણના તથા કાગળો વધી પડવાથી વેચવા પડયા તેના અને પરચુરણ પેકીંગ ચાર્જ વિગેરેના જમે થયા તે.

૧૧૧૭૨૧-૨-૯

૩૮૦૯-૨-૬ શ્રી ખરચ ખાતે ઉધાર બા. જે આખા વર્ષમાં પુસ્તકોની છપાઈ, લખાઇ, કાગળો, બંધાઈ, સ્ટેશનરી, લાયબ્રેરીના પુસ્તકો, નોકરોનો પગાર, લાયબ્રેરી માટે કબાટો, રેલવે નુર, પારસલ ચાર્જ, મજુરી, પોસ્ટેજ, પાટલીઓ, પેકીંગચાર્જ જાહેર ખબર અને રીપોર્ટની છપાઇ વિગેરે વિગેરેના થયા તે ઉધાર.

૧૧૧૬૬૬-૧૦-૬

૫૪-૮-૩ શ્રી જણશ બાકી હાથમાં રોકડા, તથા ગવર્નમેન્ટ પ્રોમેસરી લોન રૂા. એક લાખ સાડા સાત હજારની

૧૧૧૭૨૧-૨-૯

હિસાબ તૈયાર કરનાર,

કલાર્ક—મગનલાલ વેલચંદ સહી.

ટ્રસ્ટીઓની સહી.

નગીનભાઇ ગેલાભાઇ

જીવણચંદ સાકરચંદ જવેરી

ગુલાબચંદ દેવચંદ

ફુલચંદ કસ્તુરચંદ

કેશરીચંદ રૂપચંદ

મંછુભાઇ સાકરચંદ

સંવત ૧૯૭૧ ની કાર્તિકીપૂર્ણિમા સોમવાર તા. ૨ નવેમ્બર ૧૯૧૪. જવેરી બજાર મુંબઈ.

અત્યાર સુધીમાં નીચે પ્રમાણે ૨૩ ગ્રન્થો છપાયા છે. અને નીચે પ્રમાણે સાધુ સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવીકા લાયબ્રેરી, ભંડાર, પાઠશાળા, અને અન્યવ્યક્તિઓને સં૦ ૧૯૭૦ ની સાલમાં ભેટ અપાયલા છે.

અંક	નામ.	ભેટ સંખ્યા
૧	શ્રી વીતરાગ સ્તોત્ર	૩
૨	શ્રમણ પ્રતિક્રમણવૃત્તિ	૨
૩	સ્યાદ્વાદ ભાષા	૬
૪	શ્રી પાક્ષિક સૂત્ર	૯
૫	શ્રી અધ્યાત્મમત પરીક્ષા	૧૦
૬	શ્રી ષોડશક પ્રકરણ	૧૦
૭	કલ્પસૂત્ર સુબોધિકા	૦
૮	વંદારૂવૃત્તિ નામની શ્રાદ્ધ-પ્રતિક્રમણવૃત્તિ	૧૧
૯	દાનકલ્પદ્રુમ ધન્નાચરિત્ર	૧૧
૧૦	ધી યોગફીલોસોફી	૨૩
૧૧	શ્રી જલ્પ કલ્પલતા	૧૧
૧૨	શ્રી યોગદૃષ્ટિ સમુચ્ચય	૧૨

અંક	નામ	ભેટ સંખ્યા
૧૩	ધી કર્મફીલોસોફી	૨૯
૧૪	આનંદકાવ્ય મહોદધિ મૌ. ૧ લું	૧૬૪
૧૫	ધર્મ પરીક્ષા	૧૯
૧૬	શ્રીશાસ્ત્રવાર્તા સમુચ્ચય ભા. ૧ લો	૮૧
૧૭	કમ્મપયડી	૧૩૨
૧૮	કલ્પસૂત્ર બારસો	૬૨
૧૯	પંચપ્રતિક્રમણ સૂત્ર	૭૩
૨૦	આનંદકાવ્ય મહોદધિ મૌ' ૨ જું	૦
૨૧	ઉપદેશ રત્નાકર	૦
૨૨	આનંદકાવ્ય મહોદધિ મૌ. ૩ જું	૦
૨૩	ચતુર્વિંશતિ જીનાનન્દ સ્તુતિ	૦

સં. ૧૯૭૧

પ્રસિદ્ધ કર્તા,
ફંડના ટ્રસ્ટીઓ—મુંબઈ.

આનંદ પ્રેસમાં મે. શાહ ગુલાબચંદ લલુભાઈએ છાપ્યો.

જૈન કાવ્યદોહન.

ભાગ ૧ લો.

સંગ્રહ કર્ત્તા:—મનસુખલાલ રવજીભાઇ મહેતા.

પ્રાચીન જૈન કવિઓના ગુજરાતી કાવ્યોનો સંગ્રહ કરી 'ગુજરાતી' પ્રેસના કાવ્યદોહનની સંપૂર્ણ ઢબે આ જૈન કાવ્યદોહનનો ૧ લો ભાગ તૈયાર કર્યો છે. તેની અંદર શ્રીમાન્ આનંદઘનજી, શ્રીમાન દેવચંદ્રજી, શ્રીમાન ધર્મ મંદિક, શ્રીમાન્ નેમવિજયજી, શ્રી વીરવિજયજી આદિ જૈન પંડિતોનાં કાવ્યોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

ગુર્જર જૈન કાવ્યો આ શૈલીએ આજસુધી એકપણ બહાર પડેલ નથી. ગુર્જર ભાષાનાં લખાએલું જૈન સાહિત્ય, માત્ર સાહિત્ય દ્રષ્ટિની નજરે ચઢાવવાના હેતુથીજ આ પ્રયાસ કર્યો છે.

'ગુજરાતી' પ્રેસના કાવ્યદોહન જેટલુંજ કદ છે. અર્થાત્ ૯૦૦ પૃષ્ટનો સંગ્રહ છે.

મૂલ્ય રૂા. ૨-૦-૦. પોસ્ટેજ જૂદું.

મળવાનું ઠેકાણું;—

શેઠ પુંજાભાઈ હીરાચંદ.

માણેકચોક,

અમદાવાદ.

લોહી સુધારવા માટે સૌથી સરસ

ડૉ. વામનગોપાલનું

જગપ્રસિદ્ધ અને લોકપ્રીય,

આયોડાઇઝ્ડ

સાર્સાપરિલા

જેનો હજારો દરદીઓએ ઉપયોગ કરી પોતાની નિરાશા દુર કીધી છે.

આ સારસાપરિલા બગડેલા લોહીથી થતા દરદો માટે એક

ફતેહમંદ અકસીર ઇલાજ છે.

અને આજ ૫૦ વરસથી એક સરખી રીતે માન પામેલું છે અને જુદા જુદા પ્રદર્શનોમાં

સોનાના અને રૂપાના ચાંદો મેળવવા

આ એક જ સાર્સાપરિલા ભાગ્યશાળી નીવડયું છે.

લોહી એ મનુષ્યનું જીવન છે તે બગડયું હોય તો અનેક રોગ ઉત્પન્ન થાય છે. માટે તે સુધારવા દરેક માણસે કાળજી લેવી જોઇએ. તેને માટે આ સાર્સાપરિલા વિના બીજી એક પણ દવા લેવાની જરૂર નથી. વળી આ દવા પીવાથી ઉપદંશ એટલે ગરમી અને તેનાવડે થતા રોગો–તેમજ લકવા, સંધીવા, ચામડીપરના કાળા ડાઘ, અંગનું સુજી આવવું, શરીરમાં બળતરા થવી, શરીર ઉપર દેવી સરખા ફોલ્લા થઇ આવવા વિગેરે વિકારો ઉપર આ દવા અકસીર થઇ ચુકી છે.

શીશી ૧ નો રૂ. ૧ા, **ચાર શીશી** પાવાથી સારો ગુણ આવે છે. પોષ્ટ ખર્ચ જુદું.

ચાર એકદમ મંગાવનારને રૂ. ૪ા,

ડો. ગઉતમરામ કેશવ. ઠાકુરદવાર--મુંબઈ.